

61784

narodna protiboljševiška zveza

rdeče mreže

MEDNARODNA ZVEZA PROTI
III. INTERNACIONALI

RDEČE MREŽE

ORGANIZACIJA IN DELOVANJE KOMINTERNE

PREVEDENO
PO ANGLEŠKI IN NEMŠKI IZDAJI

LJUBLJANA, 1940

IZDAL KONZORCIJ „ZA RESNICO“

61784

RDEČE MREŽE

ORGANIZACIJA IN DELOVANJE KOMITETNE

PO ANGLESKI IN NEMSKI IZDAJI

9. 12. 40

030037263

LJUBLJANA, 1940

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Uvod.

To knjigo so prvotno izdali v francosščini pod naslovom »Organizacija in delovanje komunistične internacionalne«. Sestavilo jo je in izdalo Mednarodno protiboljševiško združenje v Ženevi. Po njej sta pri-
krojeni: angleška in

I. DEL:

Organizacija in delovanje komunistične stranke.

Tako je v slovenski izdaji, iz katerih smo črpali znov za slovenski prevod. Krajši angleški iz-
vleček so izdali leta 1938, novejša izdaja pa je iz
L. 1939 in nosi naslov »The Red Network« (Rdeče
mrežo).
Tako je v slovenski izdaji, iz katerih smo črpali znov za slovenski prevod. Krajši angleški iz-
vleček so izdali leta 1938, novejša izdaja pa je iz
L. 1939 in nosi naslov »The Red Network« (Rdeče
mrežo).

Sedanja vojna je prinesla nekaj sprememb, tako
da nekateri podatki ne ustrezajo več današnjim raz-
meram, kar naj bralec blagohotno upošteva.

Prepričani smo, da bo dokumentarna sila te knjige
močno koristila zlasti vsem izobraženim slojema, a bo
nedvomno tudi zelo v prid vsemu našemu ljudstvu.
Sedimo, da bo naša knjiga odpravila še mnogo ne-
jasnosti in odkrila resnično lice komunizma.

V Ljubljani, oktobra 1940.

Prevajalec.

Uvod.

To knjigo so prvotno izdali v francoščini pod naslovom »Organizacija in delovanje komunistične internacionale«. Sestavilo jo je in izdalo Mednarodno protiboljševiško združenje v Ženevi. Po njej sta prirojeni angleška in nemška izdaja, iz katerih smo črpali snov za slovenski prevod. Krajši angleški izvleček so izdali leta 1938., novejša izdaja pa je iz l. 1939. in nosi naslov »The Red Network« (Rdeče mreže); istega leta so izdali še nemško pod naslovom »Antibolschewistisches Vade-Mecum« (Ženeva).

Tale slovenski prevod je sestavljen po angleški knjigi, a dopolnili smo ga z nekaterimi sestavki iz nemške izdaje. Tako smo na primer ves drugi del prevoda, ki govori o usodi sovjetskega gospodarstva, povzeli iz nemške izdaje. S tem je slovenski prevod mnogo pridobil, ker je komunistično zlo na ta način osvetljeno z vseh strani.

Sedanja vojna je prinesla nekaj sprememb, tako da nekateri podatki ne ustrezajo več današnjim razmeram, kar naj bralec blagohotno upošteva.

Prepričani smo, da bo dokumentarna sila te knjige močno koristila zlasti vsem izobraženim slojem, a bo nedvomno tudi zelo v prid vsemu našemu ljudstvu. Sodimo, da bo naša knjiga odpravila še mnogo nejasnosti in odkrila resnično lice komunizma.

V Ljubljani, oktobra 1940.

Prevajalci.

Uvod k angleški izdaji.

Leta 1920. je neznatna skupina levičarskih politikov, skupaj z nekaterimi delavskimi zaupniki, voditelji in člani Britske socialistične stranke in Delavske socialistične stranke imela vrsto sestankov v Londonu, Glasgowu in drugod. Iz teh sestankov se je rodila komunistična stranka Velike Britanije. Dosežen je bil stik z Moskvo — verjetno je, da je tajen stik obstajal že dalje časa prej — in v kratkem je stranka postala Britanski odsek komunistične internacionale. Iz prvotne skupine jih je danes le še malo v komunističnih vrstah. Nekateri so se »pridružili svojim očetom«, drugi so bili »vrženi v vnanjo temo«, izdani in ožigosani kot »trockisti«, »buržujski lakaji« ali čisto navadni »izdajalci«; toda komunizem sam je ostal, ostal v Angliji in po vsem svetu kot politična činjenica in pretnja za naše socialno in ekonomsko življenje.

Preti nam ne toliko s številčno močjo, kajti komunistična stranka Velike Britanije šteje samo 18.000 članov in ima v parlamentu samo enega zastopnika, ki je dosegel svoje mesto na škodo socialistov. Pač pa nam preti zaradi tega, ker je to bistveno razdiralna revolucionarna sila, ki razjeda notranjščino, skuša gojiti nezadovoljstvo, sejati seme razprtij v industriji in zrahljati našo narodno varnost. Voditelji komunistične stranke ostanejo vedno neznatne osebnosti, ki so le orodje svojih plačevalcev v Moskvi, izvršilnega odbora komunistične internacionale. Oni so samo številke v svetovni zaroti, toda uslužne in ubogljive številke, ki imajo na razpolago obilna denarna sredstva; zato moramo zelo paziti nanje, čeprav samo zato,

ker so del svetovne zarote in moramo njihovemu snovanju in delavnosti brez prenehanja nasprotovati.

V Britaniji je neka miselna struja, ki lagodno ozna-
nja: »Nikar ne govorite o rdečih! Nikar ne delajte re-
klame za komunistično stranko! Saj jim samo kori-
stite!« Res je, da komunistična stranka rada vidi re-
klamo, toda pod pogojem, da ima sama kontrolo nad
značajem te reklame. Na drugi strani pa komunistična
stranka in komunistična internacionala mrzita natanč-
no razkazovanje svojih pravih ciljev, svojih pravih
načinov operacij, svojega pravega delovanja brez
krink in potvar, ki jih znajo levičarji tako spretno
uporabljati.

To je ravno namen te knjige: pokazati
komunizem kot razdiralno svetovno silo in razdiralno
silo na delu v Britaniji. Opira se na izvlečke urad-
nih listin komunistične internacionala in komuni-
stične stranke. Komunisti se često pritožujejo, da jih
ljudje napačno opisujejo. Za tole knjigo ta pritožba
ne more veljati, ker je knjiga dokumentirana do
zadnje besede.

Imel sem prednost, da sem izdal to knjigo, ki je
prvotno izšla v Ženevi v francoščini, za britanske in
ameriške bralce. Pri izdajanju sem črtal nekatere
odstavke, ki se ne nanašajo na Britanijo in dodal
druge, ki jasno kažejo, kako se je moskovska metoda
posebej prilagodila naši državi. To sem si drznil sto-
riti, ker sem preživel 17 let v tesni zvezi s komu-
nističnim delovanjem. Če bi kak bralec mislil, da je
knjiga preobremenjena s citati, moram poudariti, da
so citati potrebni, če hočeš nekaj dokazati izmika-
jočemu se sovražniku, ki je pripravljen zatajiti svoje
lastne besede in dejanja.

Ni je države v civiliziranem svetu, ki ne bi okusila
grenkobe komunizma v praksi. Revolucija in suro-
va strahovlada na Madžarskem; stavke in neredi v
Franciji, v Združenih ameriških državah, Britaniji in

drugod; revolucionarni izbruhi v Nemčiji in Italiji, ki so dovedli do narodnega socializma in fašizma, nasilnosti proti nasilnosti. Južnoameriške države so imele bridke skušnje moskovskih nauk v praksi, Kitajska je trpela pod rdečimi revolucijami in nekatere njenih provincij. Dejanski komunizem v Španiji in nagli odhod rdečih voditeljev na varno v druge države, ko se je pokazala nevarnost, so še vsem živo v spominu. Zanimivo je primerjati revolucionarne govore španske komunistične voditeljice La Passionarie, ki je silila delavce umreti na bojnem polju, in njen pospešen beg v zatočišče Francije. Zanimivo je tudi premišljevati, kako malo komunističnih voditeljev v Rusiji je umrlo med revolucionarnim udejstvovanjem in koliko jih je pomrlo v svojih posteljah ali pod kroglami svojih prejšnjih tovarišev. Najbolj presenetljivo pa je morda dejstvo, da so komunistični častniki španske republikanske vojske bežali ure in ure prej kot njihove zapuščene čete čez mejo in v pisarnah francoskih straž razkrivali velike količine pokradenih zlatih ur, kovancev, bankovcev, nakitja, dragih kamnov in dragocenih starin. Komunisti Mednarodne brigade, ki so se borili in hrabro umrli na bojnem polju so res vredni občudovanja. Tisti komunistični voditelji pa, ki so tako hitro zapustili revolucionarno vojsko in se rešili na varno v London, Pariz in Moskvo, niso vredni drugega kot zaničevanja. Vendar se to v praktičnem komunizmu ponavlja zopet in zopet. Zaslepljenci naj začenjajo revolucijo! Ko pa se razmere zasučejo proti njim, so voditelji prvi, ki beže na varno. To je morda najnevarnejša plat v politiki in delovanju komunistične internacionale in vanjo vključenih organizacij. Če tale knjiga pokaže samo omrežje zarote, ki uničuje vse tiste, ki se je udeležujejo, je njen namen dosežen.

J. Baker White.

Komunistična internacionala

I. Postanek komunizma in komunistične internacionalne.

II. Komunistična stranka. Sovjetska vlada. Komunistična internacionala.

III. Komunistična organizacija.

A. Pomožne internacionalne.

I. Mlada komunistična internacionala ali Komsomol.

II. Ženska rdeča internacionala.

III. Pomožna atletska internacionala ali Sportinterna.

IV. Internacionala za inozemske kulturne odnose ali VOKS.

V. Vzgojna delavska internacionala.

VI. Proletarsko - svobodomiselna internacionala ali internacionala brezbožnikov.

VII. Mednarodna delavska pomoč ali MOPR ali Rdeča pomoč.

VIII. Proletarsko-esperantska internacionala.

IX. Internacionala rdečih delavskih sindikatov ali Profinterna.

X. Svetovni odbor proti vojni in fašizmu.

XI. Kmetska internacionala ali Krestin-terna.

XII. Pomožna zadružna internacionala.

XIII. Liga proti kolonialnemu zatiranju in imperializmu ali Protiimperialistična liga.

B. Sestanki organov Kominterne.

C. Kako deluje Kominterneta?

Komunistična internacionala.

I. Postanek komunizma in komunistične internacionala.

Lenin, teoretik in gibalni duh boljševizma, je prvi poskušal doseči zmagoslavje svojega nauka v Rusiji. Dolgo pred oktobrsko revolucijo leta 1917. mu je že uspelo stvoriti ekstremistično strujo v ruski socialno-demokratski stranki. Stranka je bila v Rusiji prepovedana in je imela svoje sestanke v tujini. Leta 1903. je Lenin dobil večino v Bruslju in Londonu in s to večino je pripravil neuspeli poskus revolucije leta 1905. Ko je ta poskus spodletel, so dobili vodstvo zmerneži, toda ne za dolgo časa, kajti leta 1907. je bil zopet Lenin na površju. Od takrat naprej so boljševiki narekovali strategijo; zmerneži, dasi v večini, so bili definitivno potisnjeni v ozadje. Razkol je postal dokončen leta 1912., ko je imel Lenin v Pragi sestanek edinole svojih pristašev, ki so stvorili stranko leninistov, ki je postala pozneje ruska komunistična stranka. Njegovi uspehi na tujem so mu pripomogli do velikega vpliva med delavskimi sloji Rusije. Vendar ko so ob napovedi vojne 1914 menjševiki sklenili podvreči se obvezni vojni službi, so se boljševiki uprli. Zato so jih prijeli in poslali v pregnanstvo. Lenin se je ustalil v Ženevi.

Čeprav daleč od množic ruskega delavstva in od večine svojih sodelavcev, se je odločil spremeniti »imperialistično« evropsko vojno v državljansko. V tem smislu je sklical leta 1915. v Zimmerwald (Kanton Bern) sestanek vseh agitatorjev in defetistov zavezniških in nevtralnih držav ter osrednjih cesarstev in jim razglasil svoj načrt: gojiti socialno revolucijo

po svetu s sabotažo, splošnimi stavkami in oboroženimi vstaji. To je bil zarodek komunistične internacionale.

Vnemo novih Leninovih učencev sta podpihovala kongresa v Kienthalu leta 1916. in v Stockholmu 1917. Lenin jih je vzpodbujal, naj se okoristijo z mednarodno vojno kot odskočno desko za svetovno državljansko vojno. Istočasno je opazoval stanje v Rusiji. Proti koncu leta 1916. je začela vojna na ruski fronti že povzročati notranje nepravilike. Lenin in Zinovjev, ki sta bila oba v Ženevi, sta zopet prišla v stik s tistimi svojimi somišljeniki, ki so ostali v Rusiji; pomagala jima je Kerenskijeva »začasna vlada«, ki je odprla meje in vrata ječe. Pregnani boljševiki so bili sedaj prosti in Lenin ter njegovi spremljevalci so se vrnili v Petrograd v slovitem plombiranem vlaku aprila 1917. Takoj nato je imel Lenin javen nagovor, v katerem je razložil svoje mnenje o novi fazi revolucije. »Dol s parlamentarno republiko!« »Živio sovjetska republika!« »Proč z začasno vlado!« itd. Začela se je živahna propagandna borba defetistov. Vzrok za to je bil v tem, da je komunistična stranka potrebovala članov, saj je bila v manjšini v delavskem in vojaškem svetu. Zato so storili vse, da bi povečali zmedo med vojaštvom. Agitatorji so dolžili začasno vlado, da razbija ustavno tvorno skupščino; toda to je bil edinole izgovor, kajti ob prvi priliki, 18. junija 1918, je Lenin s silo razpusil to isto skupščino.

Prvi poskus vstaje v Petrogradu, julija 1917, je spodletel; drugi pa, 25. oktobra istega leta, se je posrečil; Lenin je zgrabil oblast, Kerenski pa je zbežal. V dveh letih je bila vsa Rusija pod diktaturo ruske komunistične stranke, skupno s komunistično internacionalo (Kominterno) in vsemi tistimi državljani evropskih, ameriških, azijskih, afriških in oceanskih narodov, ki so bili vpisani v komunistične stranke.

Dasi komunizem trdi, da je nasprotnik imperIALIZMA, se je tedaj rodil nov, rdeči imperIALIZEM.

II. Komunistična stranka. Sovjetska vlada. Komunistična internacionala.

Razmerje med stranko in vlado.

Ruska komunistična stranka je tedaj vklenila ruski narod, s tem da se je polastila državnih sil, bogastva zemlje in lastnine vseh državljanov. Istočasno pa ni sama vladala. Vladala je vlada Sovjetske unije, kot se je odslej Rusija imenovala. Za razliko od komunistične stranke, toda dejansko pod njeno kontrolo, je vlada sestojala iz Centralnega izvršilnega odbora, ki je dajal ukaze, in iz Sveta ljudskih komisarjev, ki mu je bil pokoren. Tako se je torej komunistična stranka, s tem da ni sama tvorila narodno vlado, izmaknila obveznostim in odgovornostim tega posla. S postavitvijo unijske vlade si je komunistična stranka premeteno zagotovila vse ugodnosti vlade, toda brez njenih odgovornosti. Več let pozneje je francoska komunistična stranka storila isto v Blumovi vladi ljudske fronte. Ta razlika med vlado in komunistično stranko pa je samo čisto verbalna, besedna, kajti iste može si lahko našel na čelu vlade in na čelu ruske komunistične stranke — ali, da smo še točnejši — sovjetsko-unijske komunistične stranke — Lenin, Stalin, Sverdlov itd.

Orožje za svetovno revolucijo: Kominterni.

Vendar je bilo treba nekaj več kot SSSR, da bi bilo mogoče množice pridobiti za svetovno revolucijo, zato je že od leta 1915. Lenin koval orožje, ki ga je potreboval — Tretjo internacionalo, katere obrisi so bili načrtani v Zimmerwaldu leta 1915. Uradno je bila ustanovljena v marcu leta 1919. na sedmem kongresu sovjetsko-unijske komunistične stranke. Sverdlov, ki je bil član centralnega odbora sovjetsko-unijske ko-

munistične stranke in še unijske vlade, je sklical mednarodno komunistično konferenco ob istem času kakor sedmi kongres sovjetsko-unijske komunistične stranke. Poudarjalo se je vsekakor dejstvo, da je konferenca neodvisna od kongresa; v kolikor so sestanki bili ločeni. Kljub temu pa je konferenci predsedoval Lenin, a Zinovjev (član sovjetsko-unijske komunistične stranke pa tudi unijske vlade) je bral naslednjo izjavo:

»V imenu centralnega odbora sovjetsko-unijske komunistične stranke izjavljam, da naša stranka smatra za skrajno nujnost, da se uradno ustvari Tretja internacionala.«

V tem smislu je bil sprejet predlog:

»Mednarodna komunistična konferenca sklene pretvoriti se v Tretjo internacionalo in se imenovati komunistična internacionala.«

Tretja internacionala je prišla pod oblast nekega izvršilnega odbora, kateremu je predsedoval Zinovjev, tako da je bil odbor že takoj po rojstvu organizacije pod varuštvom sovjetsko-unijske komunistične stranke.

Popolna enotnost vlade SSSR in Kominterne.

Ta mednarodna konferenca je sestavila osnutke neštevilnih resolucij in pozivov na delavstvo in vojaštvo vseh dežel in na delavske sloje vsega sveta ter slovesen manifest na mednarodni proletarijat. Skrbno se je poudarjalo, da je vse to le delo prvega kongresa Kominterne, ne pa kakega kongresa, ki bi ga bila sklicala in nadzorovala sovjetsko-unijska komunistična stranka.

V istem smislu sta Lenin in za njim Stalin trdila, da je SSSR eno, Kominterni pa drugo; toda tega sedaj nihče ne verjame, razen tistih, ki le preradi tiče v temi. V resnici je Kominterni organizacija, po

kateri, kakor po uradnih odnošajih med vlado sovjetske unije in drugimi državami, sovjetsko-unijska komunistična stranka misli boljše vizirati ljudstva vesoljnega sveta.

Isti možje nastopajo zopet in zopet v vseh glavnih komunističnih enotah: v centralnem odboru sovjetske komunistične stranke, v vladi SSSR in v izvršilnem odboru Kominterne. Sovjetsko komunistično stranko drži na uzdi en sam človek — prej Lenin, sedaj Stalin.

Organi Kominterne.

Minila so že leta, prišli so kongresi za kongresi, toda to stanje je ostalo nespremenjeno in še vedno opravljajo glavno delo za širjenje komunizma in kontrolo strankine strategije stalni centralni in izvršilni odbori.

Ti odbori so:

Centralni odbor sovjetsko-unijske komunistične stranke za sovjetsko komunistično stranko.

Izvršilni odbor Tretje internacionale za Kominternu.

Centralni izvršilni odbor SSSR, sedaj znan pod imenom Predsedstvo vrhovnega sveta, ki kontrolira svet ljudskih komisarjev, za Sovjetsko unijo.

III. Komunistična organizacija.

Præden opišemo delovanje svetovno razširjene komunistične organizacije, je prav, da smo si na jasnem glede pomena nekaterih izrazov. Kajti če bi jih zamenjavali, bi bila vsaka razlaga komunističnega sistema — že tako dosti težka — popolnoma nerazumljiva. V prvi vrsti: vsaka komunističnih organizacij, o katerih govorimo (Kominterna, sovjetsko-unijska komunistična stranka in pomožne internacionale) ima svoj lasten odbor in svoje lastne urade, prireja svoje lastne kongrese in izdaja svojo lastno revijo.

Trije sestavni deli komunistične organizacije.

Komunistična organizacija sestoji torej iz naslednjih sestavnih delov:

1. **Sovjetsko-unijska komunistična stranka**, pod nadzorom Politbiroja (političnega urada), ki je zopet pod nadzorstvom Štalina. Stranka je iz leta 1912., Kominterni pa, njen izrastek, iz leta 1919. Politbiro je ustanova, ki kontrolira vso neizmernost komunistične organizacije, ker vlada nad sovjetsko-unijsko komunistično stranko, katere člani imajo pretežen vpliv v Kominterni in dejansko opravljajo kontrolo nad sovjetsko vlado.

2. **Vlada Sovjetske unije**, ki sestoji iz predsedstva Vrhovnega sveta in Sveta ljudskih komisarjev. Njeni odnošaji s sovjetsko-unijsko komunistično stranko so že bili opisani.

3. **Kominterni ali III. internacionala** ali komunistična internacionala pod kontrolo izvršilnega odbora, ki je zopet pod kontrolo predsedstva. Kominterni je mednarodna organizacija za svetovno revolucijo.

Vlada SSSR vsestransko vzdržuje Kominterni.

Poglejmo, kako komunistična organizacija deluje in kakšne funkcije opravlja vlada Sovjetske unije. — Poleg svojih funkcij domače administracije zastopa vlada Unije Rusijo v njenih odnošajih z drugimi državami, pri čemer ima prednosti, ki bi jih komunistična stranka kot taka nikdar ne mogla imeti. Tako pa ima točen vpogled v svoja zastopstva in poslaništva ter pošilja v tujino trgovska zastopstva, ki uživajo diplomatsko nedotakljivost; ima svoje zastopstvo pri Društvu narodov in svoje tiskovne dopisnike. V svojih rokah ima tudi inozemske odseke tajne policije (GPU). Poleg tega upravlja državno

blagajno in daje na razpolago neizmerna denarna sredstva, ki jih zahteva komunistična internacionala (za plače, stalne urade, kongrese, potne stroške agentov po vsem svetu, knjižne založbe in časopisje) in sovjetsko-unijska komunistična stranka.

Trdi pogoji za podporo.

Toda medtem ko denarno podpira inozemske komunistične stranke, stavlja tudi določene pogoje. Na primer:

»Množice se morajo zavedati, da je treba svojo ljubezen do Sovjetske unije zelo jasno pokazati z revolucionarno vero, in sicer ne jutri, ampak danes.« (Komunistična Internacionala št. 6, 1932.)

»Trinajsta plenarna skupščina izvršilnega odbora komunistične internacionala pozivlje vse narode komunistične internacionala, vse delavce vesoljnega sveta, da se dvignejo v duhu popolne požrtvovalnosti in branijo SSSR proti imperialistični koaliciji.« (Pravda, 4. januarja 1934.) »Tudi množice izven Rusije je treba mobilizirati za obrambo SSSR.«

Organizacija in delovanje Kominterne.

Poglejmo sedaj organizacijo in delovanje Kominterne!

Predsedstvo Kominterne — z drugimi besedami: upravni odbor svetovne revolucionarne komunistične organizacije — se sestane vsak dan v Moskvi. V njem so komunisti iz različnih držav; najpomembnejši med njimi je Dimitrov, glavni vodja komunistične internacionala, ki ima kljub svoji podrejenosti Stalinu nesporno oblast. Ta Bolgar je zelo izkušen človek, pretkan in izredno bister, ki je zasnoval revolucionarno delavnost na Balkanu, v Avstriji, Nemčiji in drugod.

Pet uradov.

Dimitrovu pomaga pri njegovem delu zelo obširen ustroj, ki ima pet uradov v Moskvi:

1. organizatorični odsek;
2. informativni odsek;
3. agitacijski in propagandni odsek (najvažnejši);
4. upravno tajniški odsek;
5. odsek za zveze (stike z drugimi državami).

Upravni odsek ima za posebno nalogo hitro oddajo povelj tujim komunističnim strankam, ki jih pa ne oddaja neposredno, ampak po odseku za zveze.

Narodna podtajništva.*

»Narodna« podtajništva — uradi, specializirani v revolucionarni propagandi raznih držav — delajo za upravni odsek. Države so razdeljene po svoji sorodnosti, položaju in medsebojnih odnošajih v enajst skupin.

Prva skupina obsega Francijo s kolonijami, Italijo, Belgijo in Švico.

Druga skupina ima samo Nemčijo; kajti ta država dela boljše vikom prav toliko preglavic kot jih je caristični Rusiji.

Tretja skupina obsega Češkoslovaško, Avstrijo in Madžarsko.

Četrta skupina Veliko Britanijo, Irsko, Holandijo, Avstralijo, Južno Afriko in Indijo.

Peta skupina Združene ameriške države, Kanado in Japonsko.

Šesta skupina Španijo, Portugalsko, Mehiko in Južno Ameriko.

Sedma skupina Švedsko, Norveško, Dansko in Islandijo.

* Ti podatki so izpred sedanje vojne. Podajamo jih neizpremenjene.

Osmo skupino Poljsko, Finsko, Estonsko, Latvijo in Litvo.

Deveto skupino Bolgarijo, Jugoslavijo, Romunijo, Albanijo in Grčijo.

Deseto skupino Sovjetsko unijo samo.

Enajsta skupina Kitajsko, Korejo, Mongolijo, Turčijo, Perzijo, Egipt, Sirijo in Palestino.

Ta bistroura razdelitev, ki se opira na narodnostne in zemljepisne sorodnosti, prihrani mnogo truda in poenostavlja delo vseh odsekov.

Izvršilni odbor.

Poleg svojega predsedstva ima Kominterni tudi izvršilni odbor, ki se sestane samo trikrat na leto. Odkar je Zinovjev padel v nemilost in bil ustreljen, nima ta odbor nobenega predsednika; ali bolje, mesto predsednika je sedaj Politično tajništvo devetih članov, v katerem seveda niso zastopane vse številne komunistične stranke zamejstva.

A. Pomožne internacionale.

Ker se komunisti zavedajo, da bi direktno označevanje nasilja in marksistične teorije mnoge odbijalo, so ustanovili za Kominterno razne pomožne organizacije, ki pod plaščem športa, literature ali skupnih poklicnih koristi tihotapsko in prekanjeno vcepljajo komunistične sokove. Zaradi tega sprejemajo pomožne internacionale med svoje članstvo čisto iz propagandnih nagibov prav tako nasprotnike kakor prepričane podpornike komunistične stranke. Njihovo področje je ves svet, toda le v eni stroki, medtem ko delavnost inozemskih komunističnih strank obsega vse stroke, pa je omejena le na eno državo. Danes ima Kominterni kakih 15 pomožnih internacional, katerih večina ima svoj glavni stan v Moskvi. Vendar imajo nekatere zaradi večje prikladnosti

svoje uprave v inozemskih središčih, po večini v Parizu.

Pomožne internacionale so (v oklepajih ime organizacije v Angliji):

I. Mlada komunistična internacionala ali Komsomol.

(Mlada komunistična liga, Internacionala mladih komunistov.)

Namen te organizacije je razširiti komunističnega duha med mladino pod krinko športa, zabave ali dobrodelnosti. Njeno stalno tajništvo je v Moskvi pod vodstvom tovariša Kosareva.

Mlada komunistična internacionala vpisuje otroke v organizacijo, znano pod imenom »Rdeči pionir«, ki s posnemanjem skavtov pretkano obdelava tudi otroke nekomunistov. Kam boljševiki merijo z ustvarjanjem Rdečih pionirjev, je dosti jasno; sami so izjavili:

»Otroško komunistično gibanje tvori bistveni del proletarskega gibanja. Njegov namen je vzgajati komuniste in narediti iz njih krepke borce za koristi delavskega razreda. Taka vzgoja privede otroka nujno v družabno življenje svojega razreda in do razredne borbe. Njegov končni namen je isti, kot pri gibanju odraslih proletarcev, namreč uničenje vladajočega razreda, vzpostavitev proletarske diktature in graditev komunistične družbe.... Pionirsko gibanje ni gibanje za otroke, ampak vojskujoča se organizacija v rokah stranke in Komsomola.«

Mladi komunist in Rdeči pionir razpolagata z obsežnim časopisjem. Poleg lastne revije internacionale »Internacionalna mladina« ima komunistična mladina še v vsaki državi enega ali več časnikov kakor »Challenge« v Angliji, v Franciji »L'Avant-

Garde« in »Jeunes filles de France« (za deklice). Tudi Rdeči pionirji imajo številne revije, n. pr. »Le jeune Camarade« (Francija), »Pionneren« (Danska), »De jonge Kameraad« (Holandija) in »La jeunesse ouvrière et Communiste« (Belgija).

II. Ženska rdeča internacionala.

»Vsak poskus revolucije je obsojen na neuspeh, če ga ne podpirajo ženske.«

Tako je pisala »L'Humanité« 16. novembra 1924, in komunisti niso zanemarili te bistvene činjenice v svoji propagandi. Ženska komunistična internacionala, ustanovljena 1925, deluje v tesnem stiku z Mladinsko internacionalo in z organizacijo Rdeče pomoči.

Taktika, ki jo je zagovarjala pred kratkim umrla Klara Zetkin, da bi pritegnila v komunistično gibanje kolikor mogoče veliko število žensk, je v tem, da **prodreš v nevtralne organizacije in previdno pridobivaš med njihovimi članicami svoje somišljenike.** »Take organizacije ne smejo nositi rdečih napisov, kakor: »Komunistična organizacija«. Nasprotno, na zunaj in na vidnem mestu morajo nositi napise nevtralnih organizacij... Ni samo želja, ampak je bistveno, da so v njihovo vodstvo pripuščene zastopnice vseh miselnosti. Edine važnosti je le to, da namen in program teh organizacij diktira komunistična stranka, ne da bi se one tega zavedale.«

Tako hočejo torej komunisti pod krinko humanitarnosti in človekoljubja, s katero si pretkano utirajo pot v ženske organizacije, kjer koli se jim ponudi prilika, s pomočjo te internacionale doseči izdatno pomoč ženskih gibanj. Tudi Ženska internacionala ima svoj tisk. V Angliji se je ženski odsek komunistične stranke udejstvoval v zadrugah, v španskem in protifašističnem podpornem odboru in protivojnih organizacijah.

III. Pomožna atletska internacionala ali Sportinterna.

Tudi šport, ki bi moral biti nevtralen, so komunisti izrabili za svojo propagando. Sportinterna, ki je bila ustanovljena leta 1921., ima veliko pristašev. V začetku se je komunistična atletska internacionala morala boriti s socialistično atletsko internacionalo znano pod imenom Lucernska internacionala. Vendar je v skladu s svojo kominternsko taktiko zadnje čase napela vse sile, da bi spravila atletske organizacije II. internacionale v zvezo z organizacijami III. internacionale.

Od leta 1928. prireja Sportinterna delavske olimpijske igre (ki so jih prej imenovali Spartakiade, sedaj pa Olimpiade) v odgovor na »buržuijske« olimpijske igre. Taka shajanja tisočev atletov nudijo Moskvi sijajen izgovor, da zvito pomešajo šport s propagando v korist SSSR, »proletarskega športa« in svetovne revolucije. Zadnja »Olimpiada« je bila leta 1937. v Antwerpnu, kjer so bili socialistični atleti z ramo ob rami z atleti III. internacionale. Prejšnja »Olimpiada« bi morala biti v Barceloni, toda dogodki so rdečim atletom onemogočili, da bi imeli teren sami zase. Vsekakor je zanesljivo dognano, da so mnogi teh atletov dali dokaj izdatno pomoč revolucionarjem tega velikega katalonskega pristanišča, mnogi pa so se pridružili mednarodnim brigadam.

IV. Internacionala za inozemske kulturne odnose ali VOKS.

(Društvo za kulturne odnose s SSSR, Društvo prijateljev Sovjetske unije.)

Ta internacionala je morda najnevarnejša med vsemi pomožnimi organizacijami Kominterne. Pod krinko objektivnega preučevanja boljševiskega poskusa, da obveščajo o razvoju sovjetske znanosti in

umetnosti pod krinko pospeševanja intelektualnih in umetniških odnosov med »domovino proletariata« in ostalim svetom, se vodi pretkana propaganda in se uspešno okužijo krogi, ki bi se z grozo obračali od vsakega direktnega oznanjevanja marksističnih nauk. VOKS je v tesni zvezi z agitacijskim in propagandnim odsekom Kominterne (Agit-Prop) in ima lepo število važnih vej, kot na primer »Priatelji SSSR«, ki pod na videz zmerno propagando in pod krinko nevtralnosti zvaljajo vse preveč številne nič hudega sluteče državljane. Gibanje »Priateljev SSSR« se je začelo v Moskvi leta 1927. in njegovi pozivi so priobčeni redno v »Internacionalni korespondenci«. Njihova revija ima naslov v raznih jezikih: *Russia To-day*, *Russie d'aujourd'hui*, *Rusia de Hoy*, *Russland heute*.

Mednarodno združenje proletarskih pisateljev je tudi v zvezi z VOKS. Svoje odseke ima skoraj v vseh »demokratskih« državah sveta in njen namen je, tvoriti središče vseh avtorjev, ki v govoru ali pisanju, neposredno ali posredno izpričujejo revolucionarne ideje. Njeni uradi so v Moskvi, Kuzniecky Most. Njen časopis je »*La litterature internationale*«, ki izhaja v Moskvi v ruščini, nemščini, francoščini in kitajščini. Eden njenih najpomembnejših voditeljev je Ilija Ehrenburg.

V. Vzgojna delavska internacionala.

(Vzgojna delavska liga.)

Ta internacionala je bila sestavljena v Bruslju leta 1924. in skuša obseči vse učitelje vsake vrste, ki so naklonjeni komunističnim idejam. Komunistični učitelji tako vbrizgavajo strup marksizma v otroke, ki postanejo kaj lahek plen za III. internacionalo. Učiteljska internacionala izdaja mesečno revijo »*L'Internationale de l'Enseignement*«.

Naj navedemo čl. 7. iz statuta Učiteljske internacionale, ki jasno kaže, da temelji na čistem marksističnem nauku:

Čl. 7: »Da se moremo uspešno boriti... je bistvene važnosti, vključiti vse narodne organizacije vzgojnih delavcev, opirajoč se na razredno borbo, v enotno mednarodno delavsko skupinsko organizacijo.«

VI. Proletarsko-svobodomiselska internacionala ali internacionala brezbožnikov.

Edini namen te pomožne organizacije Kominterne, ki je bila ustanovljena v Teplicah leta 1925., je boj z vsemi mogočimi sredstvi, odkritimi ali prikritimi, proti vsakršni veri in cerkveni organizaciji. Temeljni vir, iz katerega črpa svojo moč, je Združenje vojskujočih se ateistov SSSR, ki ima samo zase 3 milijone članov.

Še ni dolgo tega, leta 1936., ko se je v Pragi Združenje mednarodnih svobodomislecev — skupina, katere težnje so manj agresivne kot one Proletarsko-svobodomiselne internacionale, in ki jo tvorijo po večini socialisti in člani nekomunističnih strank z ateističnimi idejami — sklopilo z Internacionalo brezbožnikov na pobudo le-te. To je važen uspeh taktike »Enotne fronte«, ki jo priporoča Kominterna, in bo zelo okrepil komuniste v njihovem mednarodnem gibanju proti veri. Ta na novo spojena skupina je znana pod imenom Svetovno združenje svobodomislecev in prvi sestanek njenega izvršilnega odbora je bil v Parizu avgusta 1936.

Proletarsko-svobodomiselska internacionala ima zelo obširen lasten tisk. Že leta 1934., torej pred spojitvijo, je izdajala poleg ruskih protiverskih časopisov 52 dnevnikov in revij — 10 protipostavnih — v 14 jezikih (Correspondence Internationale, 23. junija

1934). Francoski brezbožni časopis se imenuje n. pr. »La lutte antireligieuse et proletarienne«, ki je mesečni organ združenja Association des Sans-Dieu de France et des Colonies, t. j. francoskega odseka Proletarsko-svobodomiselne internacionale.

VII. Mednarodna delavska pomoč ali MOPR ali Rdeča pomoč.

Mednarodna delavska pomoč, ustanovljena leta 1922., se obrača na najboljšo plat človeških čustev, ki jih skuša spraviti v službo III. internacionale, torej revolucije. Pod krinko pomaganja žrtvam družabnih prevratov (ki so jih komunisti sami povzročili!) in vsem razdedinjenim žrtvam »buržijskega« režima pridobiva Rdeča pomoč številne dobrosrčne in dobrohotne duše, ki se ne zavedajo, da se pod plaščem dobrotelnosti skriva maščevalna postava komunizma. Edini, ki se okoristijo s to »miloščino« — ki bi morala, če bi bila v pravem pomenu besede evangeljska, biti razdeljena med vse razdedinjence katerega koli razreda in med vse nedolžne žrtve družabnih prevratov — so člani leveice, ki jih opisujejo kot »žrtve fašističnih preganjancev«.

Sicer so pa cilji MOPR jasno določeni v neki knjižici z naslovom »Deset let Mednarodne rdeče pomoči«, ki je izšla v ruščini leta 1932.

»Letos jeseni obhaja MOPR desetletnico svojega obstoja in svojih prizadevanj. Ustanovilo jo je leta 1922. Društvo starih boljševikov in Društvo nekdanjih ruskih političnih ujetnikov in izgnancev«. (Ti dve društvi sta bili razpuščeni maja in junija 1935. — Izdajatelj.)

»V teh 10 letih, posebno pa še po II. mednarodni konferenci, se je MOPR razvila v pravo mednarodno organizacijo s svojimi odseki v 66 državah. (V februarju leta 1936. je imela že 73 odsekov, kar

dobro ponazarja njeno rastočo moč. — Opomba izdajatelja.) Razširila je idejo mednarodne vzajemnosti v najskrajnejše dele sveta, od Spitzbergov do Capetowna. Razburkala je milijone delavcev s svojo narodno in mednarodno agitacijo in s svojimi protesti proti belemu strahovladju in razredni justici meščanov. Zato se ji je v tej dobi posrečilo, da ji skoraj ni bilo treba imeti kakih človekoljubnih teženj in da se je strnila v mogočno vojskujočo se organizacijo proti belemu strahovladju fašizma, proti razredni justici buržujev in proti socialfašizmu, proti imperialističnim vojskam in za **obrambo Sovjetske unije**.

Zanimivo je, da je po uradnih zapiskih samih med članstvom MOPR 64% nekomunistov. To jasno kaže, kako sijajno se je posrečilo Rdeči pomoči pod imenom človekoljubnosti pridobiti ljudi, ki bi jih direktna propaganda nikdar ne spravila v komunistično stranko.

MOPR je izredno delavna v nekaterih strogo določenih mejah, med mladino, otroki in mornarji. V drugih delavskih organizacijah bodisi ustanavlja posebne odseke Mednarodne rdeče pomoči, bodisi ustvarja jedra ter tako raztepa revolucionarni kvas po vseh plasteh ljudstva.

MOPR je izdala ogromne vsote za pomoč revolucionarjem. Kakor piše »Correspondence Internationale« št. 417, 1932, je izplačala 8.386.967 dolarjev med 1925 in 1931. Revija nadaljuje:

»Te številk niso popolne, kajti v njih niso vštete vsote, ki so jih zbrali protipostavni odseki v državah, kjer je Mednarodna rdeča pomoč prepovedana.«

»Nadalje poleg tega, da pomaga ujetim revolucionarjem in njihovim družinam z denarjem in blagom, jih brani tudi pred sodiščem. Listine, ki so bile zaplenjene v uradih angleške komunistične stranke do-

kazujejo, da ima MOPR namen tudi kriti delovanje komunistov, če je njihova stranka proglašena za protipostavno.« (Communist papers, str.108.)

VIII. Proletarsko-esperantska internacionala.

Komunisti so doumeli vrednost nameravanega vesoljnega jezika, kot je esperanto, ki bi prenašal njihove ideje in privlačeval tiste, ki se zanimajo za razširjenje takega jezika. Senacia Asocio tutmondo (Svetovno združenje breznarodnežev) ima veliko članov in se ukvarja s protipostavnim in prevratniškim delovanjem poleg trosenja revolucionarnih spisov v esperantskem jeziku.

IX. Internacionala rdečih delavskih sindikatov ali Profinterna.

Ta je najvažnejša med vsemi internacionalami; ustanovila jo je Kominterna leta 1920. Obsega vse delavce, ki so vpisani v komunistične sindikate v vsaki državi; pod izgovorom, da brani delavske industrijske koristi, skuša pretiravati nasilnost njihovih zahtev in jih pritegniti v aktivno sodelovanje revolucionarne borbe v tovarnah in v poklicnih ter političnih združenjih.

Svoj glavni stan ima Profinterna v Moskvi pod vodstvom posebnega izvršilnega odbora, nad katerim je zopet Svèt treh. Razdeljena je v tri oddelke: teritorialni oddelek, ki preučuje položaj delavskih sindikatov v vsaki državi posebej; poklicni oddelek, ki preučuje vprašanja delavskih sindikatov po njihovih poklicih in deluje kot posredovalec med različnimi komunističnimi sindikati vsake države in mednarodnimi odbori, ki se ukvarjajo z odgovarjajočim poklicem in ki imajo navadno svoje glavne stane izven Sovjetije; tajni oddelek, ki je odgovoren za razdelitev denarja, pošte itd.

Dolgo časa je bila precej napeta borba med komunističnimi sindikati, ki spadajo pod Profintern ter reformističnimi zvezami (Mednarodna federacija delavskih zvez); v nekaterih državah borba še traja. Britanske in belgijske zveze, n. pr. zavračajo vsako bratenje s komunističnimi zvezami. V drugih državah pa se je komunističnim zvezam posrečilo zaradi nove taktike Kominterne skleniti zavezništvo z reformističnimi* zvezami, na katere imajo zaradi svoje sijajne organizacije in stroge discipline zelo velik vpliv. Tako je bilo v Španiji, kjer se je spojitev zvez izvršila šele malo preden je nastopila Frente popular (jan. 1936). Tako je bilo leta 1936. tudi v Franciji, kjer se je CGTU (Confédération générale des Travailleurs Unia — komunistična federacija) spojila s CGT (reformistična zveza) — kar je kaj hitro dovedlo do naraščanja boljševiške premoči v zvezah in njihovega postopnega prevzema nadoblasti.

Profintern zdržuje pod pretvezo, da brani delavske industrijske koristi, aktivno politično in revolucionarno borbo in tvori s tem neprecenljivega »dvojnika« Kominterne, kateri pomaga, da vsaj nekoliko skrije svojo revolucionarno delavnost.

Po boljševiški taktiki specializacije ima Profintern ločene poklicne odseke, ki širijo komunistične nauke ozirajoč se na okolico, pleme, specializiranost v vsaki industriji itd.; na primer Internacionala mornarjev in pristaniških delavcev, Internacionala črnih delavcev itd.

Britski urad RILU, pozneje gibanje narodne manjšine, je bil odstranjen in nadomeščen z »Nadzorstvenimi odbori« v soglasju s taktiko komunističnih sindikatov, da je treba glodati od znotraj.

* Socialdemokratičnimi in podobnimi marksističnimi, toda nekomunističnimi organizacijami.

X. Svetovni odbor proti vojni in fašizmu.

(Protivojni in protifašistični odbori.)

Komunisti ne puste vnemar nobenega človeškega čustva in izkoriščajo vse. Med najbolj razširjenimi čustvi je strah pred vojno. Zato so zadnja leta Sovjeti postali na videz zelo goreči zagovorniki miru, čigar zagovarjanje so navezali na borbo proti, kakor oni pravijo, »fašističnim« režimom, to je tistim, ki so najodločnejši nasprotniki komunizma.

Leta 1932. je bil v Amsterdamu svetovni protivojni kongres, iz katerega se je porodilo pacifistično gibanje, znano pod imenom amsterdamsko-pleyelsko gibanje (drugi del imena je vzet po dvorani, kjer je bil drugi volivni sestanek). Ta amsterdamski kongres je bil, dasi sta ga uradno sklicala Romain Rolland in Barbusse, v resnici kongres III. internacionale, katere poslušno orodje sta ta dva pisatelja bila. Leta 1933. je absorbiral »Protifašistično internacionalo«, katere edini predmet je bilo pobijanje protikomunističnih sistemov. Udejstvuje se zelo živahno s prirejanjem kongresov in sestankov narodnih in pokrajinskih odborov ter z izdajanjem knjig, brošur itd. Njen časopis se imenuje »Front Mondial«, ki izhaja v več jezikih.

Zvest svojemu načelu specializacije, je Svetovni odbor proti vojni in fašizmu postavil lepo število odborov za obdelovanje nekaterih delov ljudstva v vsaki državi. Med njimi sta Ženski svetovni odbor proti vojni in fašizmu in Dijaški svetovni odbor proti vojni in fašizmu, ki izdajata vsak svoj lasten časopis.

Številna mirovna gibanja, med katerimi so brez dvoma tudi taka, ki jih sestavljajo ljudje, polni najboljših namenov, izrabljajo komunisti za svoje propagandne cilje. Člani Svetovnega odbora proti vojni in fašizmu, ki se najpretkaneje znajo vriniti v vsak izvršilni odbor, vsako komisijo, vsak pododbor in

zastopstvo, lahko usmerjajo taktiko mednarodnih mirovnih organizacij po navodilih Moskve.

Britansko protivojno gibanje, pomočnik komunistične stranke, je sedaj potopilo svoje ime v Mednarodno borbo za mir in v Zvezo britske mirovne mladine, ker v obeh sodelujejo komunisti. Liga mladih komunistov (YCL) trdi, da njeni člani tvorijo cele odseke v Zvezi britske mirovne mladine (BYPA).

Nadaljnje podrobnosti pacifistične delavnosti Sovjetov lahko najdete v poglavju: Novi obraz komunistične stranke — Pacifistični obraz.

XI. Kmetiska internacionala ali Krestinterna.

Ta pomožna organizacija, ustanovljena leta 1923., skuša boljševizirati kmete. Šele precej pred kratkim so se komunistični voditelji zavedeli nujnosti — iz njihovega stališča — pridobiti zase male kmete z intenzivno propagando, slepeč jih s krasnimi predstavami o razlastitvi veleposestev v njihovo korist. V Franciji na primer je boljševiška propaganda med kmeti postala mnogo bolj aktivna, o čemer pričajo izidi kantonalnih volitev v oktobru 1937, kjer je komunistična stranka dobila svojo oporišče v poljedelskih voliščih, koder so prej bili boljševiški nauki skoraj celo nepoznani.

Ta internacionala ima svoj glavni stan v Moskvi, Staraja 5—8. Na njenem zadnjem kongresu je bilo zastopanih 40 narodnosti. Kot protisunek Rimskemu mednarodnemu institutu za poljedelstvo in da bi imeli znanstveni temelj za svojo propagando med kmeti, so komunistični voditelji ustanovili leta 1926. Mednarodni agrarni institut s sedežem v Moskvi.

Komunistično taktiko za ravnanje s kmeti je jasno razložil André Marty v reviji Cahiers du Bolchévisme 1. januarja 1935, str. 42. s sledečimi besedami:

»Ne smemo se obotavljati, da bi prodrli med množico kmetov. Med 100 francoskimi kmeti jih je gotovo vsaj 95, ki so organizirani v kmečkih zvezah, zadrugah ali društvih vzajemnega zavarovanja. Večino teh organizacij imajo v rokah kmetovi največji sovražniki — lastniki zemljišč in njihovi agentje, kapitalisti, trgovci in pa volivni agentje. Hhrati pa vemo, da **samo tam lahko najdemo veliko množico kmetov** in da tja moramo iti.

To seveda ne pomeni, da nam ni treba nadaljevati s propagando in nabiranjem članstva za CGPT (= Confédération générale des paysans travailleurs — francoska sekcija kmetске internacionale, sedaj imenovane UPT = Union des Paysans Travailleurs, glavni uradi v Parizu, 88 rue de Richelieu) nikakor ne, **ampak eden izmed bistvenih delokrogov mora biti med organizacijami množic.**«

Omeniti je treba tudi, da ima komunistična mladina poseben odsek za »Mlade kmete«, znane v Franciji pod imenom Union des jeunesses agricoles de France (s svojo revijo La jeune France agricole, prva številka izšla oktobra 1937). Danes postaja komunistična stranka v Veliki Britaniji vedno bolj aktivna v poljedelskih krogih, posebno v Vzhodni Angliji, Sussexu in Hampshireu, pri čemer ji zelo pomaga levičarski časopis The Country Standard.

XII. Pomožna združna internacionala.

Predmet te internacionale, ki je opisana kot kooperativni odsek Kominterne, ni v tem, da bi stvarjala komunistične zadruge — kar bi bilo zelo težko zaradi močnih že obstoječih narodnih zadrug — ampak nadaljevati z boljševisitično propagando med 50 milijoni članov Mednarodne združne zveze. Komunistična stranka Velike Britanije sili vse svoje člane, naj se vpišejo v zadruge in delujejo v združnih cehih.

XIII. Liga proti kolonialnemu zatiranju in imperializmu ali Protiimperialistična liga.

(Liga proti imperializmu — danes pojemajoča.)

Ta pomožna internacionala je bila ustanovljena leta 1927., njen namen pa je širiti komunistične ideje na Daljnem vzhodu ter v kolonialnih in polkolonialnih državah. Svojo moč črpa iz narodne zavednosti domačinov in goji njihovo sovraštvo proti kolonialnim silam. Izdatno pomoč daje Vzhodnemu odseku Kominterne, ki se zanima izključno le s propagando med narodi Azije in Afrike. Pod pretvezo, da brani zatirane domačine in jim pomaga doseči zopetno neodvisnost, vodi ta liga zagrizeno propagando. V Moskvi so bili ustanovljeni posebni »sovjetski« znanstveni zavodi, ki proučavajo delavske razmere v Aziji in Afriki in se v glavnem ukvarjajo z vzgojo skušenih in preskušanih propagatorjev za delo na Vzhodu.

B. Sestanki organov Kominterne.

Pregledali smo stalne organe Kominterne, sedaj pa pogledajmo njihove sestanke, ki so navadno periodični — največkrat letni. Tako imamo: 1. plenarne seje ali plenum razširjenega izvršnega odbora Kominterne in 2. kongrese Kominterne.

1. Plenum, ki ga sestavljajo člani izvršilnega odbora komunistične internacionale in precej dobro poznanih komunističnih voditeljev, zaseda nekako enkrat na leto, da sestavi, kodificira in razglasi odloke predsedstva.

2. Kongresi Kominterne so bili v začetku vsako leto, sedaj pa so v daljših razdobjih. Šesti kongres je bil leta 1928., sedmi šele 1935. Teoretično (toda samo teoretično) je kongres nadzorstveno telo Kominterne, Izvršilni odbor pa izvaja njegove odloke in opravlja potrebno delo v razdobju kongresov.

Dejansko pa je Izvršilni odbor oziroma Predsedstvo eksekutive oziroma končno Dimitrov, ki začenja vsako akcijo. Kongresi samo potrdijo Dimitrove odloke, katere je že naznanil Plenumu eksekutive.

Kljub temu pa so poročila na kongresih Kominterne zelo važna, ker dajejo verodostojne informacije o delovanju komunistov po vsem svetu in novo taktiko komunističnih strank.

Kongresi Kominterne so v **sovjetskem vladnem poslopu** pod pokroviteljstvom in v prisotnosti članov vlade. Na sedmem kongresu, katerega so se udeležili zastopniki 76 komunističnih strank, so Stalinu vzklikali istočasno kot voditelju svetovne revolucije, glavi vlade in vodji III. internacionale.

C. Kako deluje Komintern?

Iz poročil, določil in sporeda kominterninih kongresov ter iz njihovih tez in resolucij je lahko dognati, kako funkcionira ta neizmerni revolucionarni mehanizem. V tem odstavku se bomo omejili samo na kratek izvleček, ker je način podrejenosti vsake komunistične stranke v Moskvi in včlenitve v nadzorstvena telesa SSSR dosti jasno razložen v poznejšem poglavju pod »Kako nadzoruje komunistično stranko neka tuja sila«.

Glavna opravila Izvršilnega odbora Kominterne so:

a) Samo on ima pravico izbirati, katera raznih revolucionarnih strank v kateri koli državi bo priključena III. internacionali. Ko je to storil, ne more biti sprejeta nobena druga stranka več iz iste države. Vsi člani izbrane stranke so dolžni pokorščino, posamezno in v celoti, komunistični internacionali, to je Izvršilnemu odboru (Določila Kominterne, odst. 7);

b) ima pravico razpustiti katero koli priključeno stranko ali izključiti katerega koli člana ali skupino članov, če se mu zdi umestno (Določila, odst. 15);

c) določa strankino članarino (Določila, odst. 33);

č) ima popolno pravico **pregledovati in vmešavati se v delovanje katere koli stranke** (Določila, odst. 22);

d) ima pravico razveljaviti ali spremeniti odloke odborov in kongresov svojega odseka (Določila, odstavek 22., §§ 2. in 5.).

Na kratko: Izvršilni odbor ima popolno diktatorsko oblast.

Dolžnost komunističnih strank.

Komunistične stranke pa imajo, na kratko povedano, te-le pravice in dolžnosti (dolžnosti mnogo obširnejše kot pravice):

a) Izvršilnemu odboru morajo pošiljati stalno (periodično) poročila o svojem delovanju, in sicer zaradi »bolj in bolj aktivnega sodelovanja in krepljenja oblasti kominterninega ravnateljstva«. (Določila komunistične internacionale, izdaja iz leta 1936., str. 11.)

b) **Vse odloke izvršilnega odbora morajo izvesti hitro in točno.**

Tako so tujezemske komunistične stranke pod železno disciplino. Podrejene so popolnoma Stalinu ter morajo samo dejansko izvajati dobro znano rečenico: »Če tovariš Stalin kaj zapove, moram reči samo: Prav kakor želiš, tovariš Stalin!« (Dobesedno poročilo 12. kongresa sovjetsko-unijske komunistične stranke, str. 457.)

Edino sovjetsko-unijska komunistična stranka ima med vsemi odseki Kominterne nekaj več svobode delovanja. Ker je ustanovila Kominterno in ker imajo nekateri njeni člani v rokah vso komunistično organizacijo, je naravno (seveda iz komunističnega stališča), da je na prvem mestu v svet obsegajoči revolucionarni organizaciji.

»VI. kongres Kominterne je potrdil odlok, da se sovjetsko-unijska komunistična stranka smatra za nadzorstveno telo Kominterne.«

Tujezemske komunistične stranke so točen posnetek sovjetsko-unijske komunistične stranke. Vsaka ima svoj lasten majhen Politbiro, ki sprejema ukaze iz Moskve in jih mora točno izvajati, svoj narodni centralni izvršilni odbor, naroden kongres itd.

Pod temi upravnimi organizacijami so aktivna telesa, ki so v stalni zvezi z množico in so stalno zaposlena s propagando in z **delom revolucionarnega razkrajanja**. Ta telesa so pokrajinski in krajevni odbori, sestavljeni s potrebnim ozirom na zemljepisne in politične razmere, in celice, sestavljene iz dobro preskušanih borcev, ki razširjajo komunistične nauke na cesto, v tovarne, urade, domove, sploh v vsako vejo človeškega delovanja.

Tak je razsežni revolucionarni stroj, ki ga skrbno neguje in stalno spopolnjuje Moskva.

C. Druge komunistične organizacije, ki se bavijo z ustanavljanjem jeder.

1. Pokrajinski in krajevni odbori komunistične stranke.

2. Čestno celice, brezposelni in tisk.

C. Razvoj jeder.

1. V celicah.

a) Vedenje članov komunistične stranke.

b) Zveze med nižjimi celicnimi podobdelki in stranko.

c) Tajna pravila za tvorilne celice.

d) Delitev dela v celici.

e) Glavni načini delovanja članov tvorilnih celic.

Pravi cilji komunistične stranke.

I. Uvod.

II. Predrevolucionarno stanje in revolucionarna faza.

- a) Predrevolucionarno stanje.
- b) Revolucionarna faza.

III. Organizacija komunistične stranke za revolucionarne cilje.

A. Taktika jeder.

B. Ustanavljanje celic.

- 1. Nujni pogoji za obstoj celic.
- 2. Bistveni nameni celic.

C. Druge komunistične organizacije, ki se bavijo z ustanavljanjem jeder.

- 1. Pokrajinski in krajevni odbori komunistične stranke.
- 2. Cestne celice, brezposelni in tisk.

Č. Razvoj jeder.

1. V celicah.

- a) Vedenje članov komunistične stranke.
- b) Zveze med nižjimi celičnimi pododdelki in stranko.
- c) Tajna pravila za tvorniške celice.
- č) Delitev dela v celici.
- d) Glavni načini delovanja članov tvorniških celic.

2. V cestnih celicah.
3. Med brezposelnimi komunisti.
4. S komunističnim tiskom.

D. Metoda stavk.

- a) Stavke v splošnem.
- b) Stavke z zasedbo delavnic.

IV. Oborožena vstaja in strahovlada.

- a) Načrt oborožene vstaje.
- b) Kakšne naj bodo revolucionarne operacije med vstajo.
- c) Zaključek.

Pravi cilji komunistične stranke.

I. U v o d.

Z lokavim manevriranjem in prekanjenim prikri-
vanjem skušajo komunisti množice in nevedne (včasih
hoté nevedne) politike prepričati, da njihova stranka
nima nikakih prevratnih namenov, marveč da kakor
vsako drugo politično gibanje želi spremeniti sedanji
socialni red na zakonit način in ga zamenjati z boljšo,
bolj svobodno in bolj pravično državo.

Tako na primer pravijo:

»Častna naloga naše stranke je, da stori vse, kar
je v njeni moči, da naredi Francijo za močno, svo-
bodno in srečno deželo... V vrstah naše stranke
se učimo, se vzgajamo, da bomo boljši služabniki
naše dežele, katere bodočnost je povezana z našim
idealom sreče, miru in bratstva vsega človeštva.«
(Iz poročila Marcela Gittona na narodni konfe-
renci francoske komunistične stranke v Montreuilu
22. januarja 1937, str. 5, 7.)

A na kaj naletimo že takoj v začetku pravil ko-
munistične internacionale, kjer so nameni komuni-
stičnih strank po vsem svetu jasno orisani?

»§ 1. Komunistična internacionala, mednarodna
zveza delavcev, je organizacija raznih nacionalnih
komunističnih strank v eno svetovno komunistično
stranko. Komunistična internacionala vodi in or-
ganizira svetovno revolucionarno gibanje proleta-
riata in se bori za načela in cilje komunizma. Bori
se, da pridobi večino delavstva in veliko maso
revnih kmetov:

- a) za načela in naloge komunizma;
- b) za ustanovitev svetovne diktature proletariata;
- c) za ustanovitev svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik, in
- č) za popolno odpravo razredov in uvedbo socializma, ki predstavlja prvo obdobje komunistične družbe.«

Ti nameni in sredstva so podrobneje obdelani v »Programu komunistične internacionale« (izdaja iz leta 1936., ki so jo razširili po zadnjem svetovnem kongresu internacionale):

»Komunistična internacionala je edino mednarodno gibanje, ki ima za cilj diktaturo proletariata in komunizma in ki odkrito dela kot organizatorna sila za svetovno proletarsko revolucijo« (str. 6).

»Osvojitve oblasti po proletariatu ni mirna, osvojitve že pripravljene mašine buržajske države po parlamentarni večini Osvojitve moči po proletariatu pomeni nasilno uničevanje moči kapitalističnega stroja družbe (buržajske armade, policije, civilnih uradov, sodišč, parlamentov itd.). Njih mesto pa prevzamejo novi organi proletarske sile, po svojem bistvu orodja nasilja, ki naj zlomijo odpor razreda izkoriščevalcev« (str. 32).

»Komunisti se nikoli tako daleč ne ponižajo, da bi svoje nazore in cilje skrivali. Javno razglašajo, da se njihovi cilji morejo doseči edinole z nasilnim prevratom celotnega obstoječega družabnega reda« (str. 80).

Da si prihranimo neskončno citiranje, berite trditve v klasičnem komunističnem delu »L'Internationale communiste et ses sections«, ki jo je spisal O. Bewer, Paris, 1932, ki je še vedno naprodaj v komunističnih knjigarnah:

»Komunistične stranke sprejemajo za člane samo ljudi, ki so trdno odločeni, da uporabijo vse svoje

sile za neutrudno pripravo oborožene vstaje, ki naj zruši kapitalizem, in hočejo s tem dati lep zgled osebnega žrtvovanja in železne discipline» (str. 19).

Torej zdaj vemo, pri čem smo, če bomo srečali komunista, ki bo svečano izpričeval, da spoštuje zakon in red: da laž odkrijemo, mu bo samo treba navesti te izvlečke iz pravil in programa njegove stranke (ki še danes veljajo).

Končni cilj komunistične internacionale torej je ta, da bi z nasilnim prevratom podrla obstoječi red in vzpostavila proletarsko diktaturo. A bistveni pogoj za to je razkroj države, ki jo hoče komunistična stranka podreti.

II. Predrevolucionarno stanje in revolucionarna faza.

Zatorej komunisti razlikujejo med »predrevolucionarnim« stanjem, ki ga morajo ustvariti, in pravo revolucionarno dobo, ko se pojavlja »nasilen poseg« proletariata.

Številne so komunistične publikacije, ki dajejo natančne podrobnosti glede revolucionarnih metod, in komunistična stranka jih bo rabila, kadar se ji bo zdelo, da je politični položaj zadosti dozorel.

a) Predrevolucionarno stanje.

Dve poti sta, ki vodita k cilju. Morda so množice v razmeroma ustaljenih razmerah, tako da ni »revolucionarnega navdušenja«. V tem primeru:

»Če revolucionarnega navdušenja ni, morajo komunistične stranke porabiti vsakdanje potrebe delavstva kot osnovo za delne cilje in zahteve, ki jih pa morajo sklopiti s temeljnimi cilji komunistične internacionale. Vendar naj se pazijo, da ne bi postavljali takih začasnih ciljev, ki bi bili pri-

meri samo za neki poseben revolucionarni položaj, kajti če takega položaja ni, potem se ti začasni cilji radi vklopijo v kapitalistični sistem (na primer delavska kontrola itd.). Splošno so pa delni cilji in zahteve »condicio sine qua non« za pomožno taktiko; začasni cilji so neločljivi od revolucionarnega položaja. Na drugi strani bi bilo nezdružljivo s taktičnimi načeli komunizma, če bi se hoteli delnih zahtev in začasnih ciljev strogo načelno izogibati: to bi se reklo stranko obsoditi na nedelavnost in jo izolirati od množic. **Taktika enotne fronte, najučinkovitejša metoda za borbo proti kapitalu in mobilizacijo mas v razredno zavednem duhu in za demaskiranje in osamitev reformističnih (t. j. socialdemokratskih in podobnih) voditeljev, je eden izmed elementov v taktiki komunističnih strank skozi ves čas predrevolucionarne dobe.**« (Program komunistične internacionale, str. 76.)

Tak položaj imamo v Angliji in takega načrta delovanja so se oklenili.

b) Revolucionarno obdobje.

Ko pa je splošni politični položaj tak, da ga lahko označimo za revolucionarnega (položaj, kakršnega je povzročila zgoraj omenjena taktika), tedaj preide komunistična stranka k neposredni in nasilni akciji, naperjeni proti celotnemu obstoječemu družabnemu redu.

»Če revolucionarno razpoloženje raste, če so vladajoči razredi desorganizirani, množice v revolucionarnem vrenju in srednji družabni sloji razpoloženi, da se — čeprav še oklevaje — priključijo proletariatu, če so množice pripravljene za borbo in žrtev, tedaj je naloga proletarske stranke, da jih vodi naravnost v napad na buržujsko državo. To doseže s populariziranjem omenjenih začasnih

ciljev, ki jih bolj in bolj poudarja (uvredba sovjetov, delavski nadzor nad proizvodnjo, kmečki odbori za razlastitev veleposestev, razorožitev buržuazije, oborožitev proletariata itd.) in z organiziranjem množične akcije, ki mora imeti prednost pred vsemi drugimi oblikami strankine agitacije in propagande, tudi pred parlamentarno agitacijo. Ta množična akcija zavzema obliko stavk, oboroženih demonstracij in nazadnje obliko splošne stavke, združene z oboroženo vstajo proti buržujski vladi. Ta zadnja in najvišja oblika borbe se vodi po pravilih vojne umetnosti, zahteva strateški načrt za napadalne operacije, s strani proletariata pa samožrtvovanje in junaštvo.

A prav tako nevarno je, če ne bi hoteli izkoristiti prednosti, ki jo nudi do skrajnosti napet revolucionaren položaj, ko je dolžnost stranke, da sovražnika neustrašeno in odločno napade. Če stranka to priliko izpusti, če se boji vstajo zanetiti, se to pravi, iniciativo prepustiti sovražniku in revolucijo obsoditi na neuspeh.« (Program komunistične internacionale, str. 75 in 76.)

III. Organizacija komunistične stranke za revolucionarne cilje.

A. Taktika jeder.

Komunistična stranka mora torej zastaviti vse svoje sile, da zgradi revolucionaren položaj. Zato je posebej organizirana, da v delavskih organizacijah in v političnih ter intelektualnih združenjih ustvari močna jedra, tako da se bo nekega lepega dne državna zgradba, skrivaj razjedena od komunističnih celic in njih privržencev, ki so se zajedli vanjo z vseh strani, docela zrušila, kakor drevo, razjedeno od črvov. Komunisti javno govorijo in pišejo o taktiki »vrtanja od znotraj«.

B. Ustanavljanje celic.

Komunisti so se oklenili sistema celic in discipliniranih komunističnih skupin za izgraditev takega položaja. Bowerjeva knjiga prav jasno oriše bistvene naloge stranke v tem pogledu in metode, po katerih naj bi se celice ustanavljale.

1. Nujni pogoji za obstoj celic.

»**Tvorniške celice naj bi se ustanavljale po vseh pravilih nezakonite akcije in jih je treba imeti za strogo tajne strankine organizacije.** Dokler kapitalistični sistem obstoji, pa naj bo trenutni politični režim kakršen koli že, bodo tvorniške celice vedno nezakonite organizacije.

Naj vlada kateri koli režim, vedno bo podjetnik napel vse sile, da reši svoja podjetja komunističnih delavcev in njih simpatizerjev. Zato morajo tvorniške celice svoje delovanje tako organizirati, da bodo kar se da daleč izpred oči policiji in podjetnikovim agentom. Dragocene nauke je dala tu mednarodna praksa, zlasti pa izkušnja ruskih boljševikov.

Predvsem se morajo tvorniške celice porazdeliti v delavniške, partijske in posadne. To je brez-pogojno potrebno. Vsak član komunistične stranke, ki dela v kakem podjetju, mora začeti z organiziranjem skupine v delavnici, partiji, šihu, posadu.

1. Močne tvorniške celice morajo biti v večjih podjetjih; krepki, disciplinirani komunistični odseki morajo biti v strokovnih organizacijah, ki jim delavci dotične tvornice pripadajo, in podobni komunistični odseki v organizacijah brezposelnih.

2. Ustroj vseh teh temeljnih organizacij stranke mora biti tak, da bodo mogli biti v stalni in tesni zvezi druga z drugo pod močnim vodstvom stranke kot edine avtoritete.

5. Ves sistem organizacij stranke mora biti kar se da prožen, da bo mogla stranka svoje sile hitro koncentrirati na najvažnejše točke in se sama po potrebi naglo reorganizirati s kombiniranjem zakonitih, na pol zakonitih in nezakonitih akcijskih metod, kakor bi pač okoliščine zahtevale.«

2. Bistveni nameni celic.

»Komunistične stranke si morajo postaviti kot svoj bistveni cilj to, da izkoristijo zase vsako osamljeno, delno revolucionarno gibanje med proletariatom z namenom, da razširijo njegove cilje, ga dvignejo na višjo raven in ga sklopijo z drugimi delavskimi revolucionarnimi gibanji ter skušajo vsako tako gibanje narediti za izhodišče za velike, splošne revolucionarne akcije, ki naj jih vodi delavstvo in — pod njegovim vodstvom — tudi drugi garajoči in izkoriščani ljudski sloji.«

Leta 1935./36. se je komunistična stranka v Veliki Britaniji spravila na organizacijo neuradnih stavk, to je stavk, ki so bile razglašene brez odobrenja odgovornih strokovnih zvez in v nasprotju obstoječih pogodb. Od jan. 1935 pa do sept. 1936 je prišlo 1101 krat do prekinitve dela, od tega 530 krat neuradno. Isto takratko so uporabljali v Franciji v letu 1936./37.

C. Druge komunistične organizacije, ki se bavijo z ustanavljanjem jeder.

Bewerjeva knjiga (o. d.) daje podrobna navodila še za druge pospeševalce jeder.

1. Pokrajinski in krajevni odbori komunistične stranke.

»Pri izvajanju navodil Kominterne in kongresnih odločitev morajo osrednji odbori komunističnih strank imeti gotovost, da se lahko zanesejo na močne pokrajinske in krajevne odbore. Po pravi-

lih vodijo te odbore pokrajinske in krajeвне stran-
kine konference. Ti odbori imajo v življenju ko-
munistične stranke zelo važno vlogo...

Naj osrednji odbor stranke izdeluje še tako
lepe načrte, pa bodo le vsi ostali mrtve črke, če
ne bo imel na razpolago močnih pokrajinskih in
krajevnih odborov, ki bi na podlagi teh načrtov
živo delali, da mobilizirajo organizacije stranke in
pripravijo množice za revolucionarno borbo...

Kandidati za pokrajinske odbore naj bi se iz-
biral iz vrst krajevnih, delavskih in kmečkih bor-
cev, iz vrst ljudi, ki naj bi bili v tesnih stikih z
množicami in ki so že dali praktične dokaze v
demonstracijah, stavkah in drugih vrstah delavske
ter kmečke akcije, da so sposobni za vodstvo pro-
letarske in revolucionarne borbe in da si znajo
pridobiti zaupanje množic.

Posebno važno je, da so v pokrajinskih in kra-
jevnih odborih borci iz velikih podjetij, zastopniki
glavnih strokovnih organizacij in okrajev, ki so
posebno važni v revolucionarnem boju kmečkih
delavcev in revnih kmetov...«

2. Cestne celice, brezposelni in tisk.

Drugi važni činitelji v razvoju omenjenih jeder s
komunističnim ciljem so cestne celice, brezposelni
člani komunistične stranke in rdeči tisk, od katerih
lahko vsak v svojem območju pomaga pri ustanav-
ljanju krepkih jeder in opravlja tehtno propagandno
delo za stranko. Vsi ti delujejo po istem načinu kakor
celice in komunistični odseki. Pravila in določbe ko-
munistične stranke Velike Britanije, ki so jih sprejeli
na batterseaškem kongresu leta 1932, vsebujejo tole
besedilo:

»Ustroj stranke. Temeljne strankine edinice, v
katerih mora biti organiziran vsak član, so tyor-
niške celice, ki morajo zajeti vse tyornice, rudnike,

skladišča ter druge delavnice in kjer so vsaj trije člani stranke. Cestne celice družijo strankine člane po določenih ulicah ali manjših okrajih. Člani tvorniških in cestnih celic istega mesta ali druge primerne celote tvorijo krajevni zbor stranke, ki voli krajevni odbor stranke. Ta ima nalogo, da sporeja in vodi delo temeljnih edinic in skupin tistega kraja.«

Č. Razvoj jeder.

Potem ko je podal pravila za ustanavljanje celic in pokrajinskih odborov, razlaga Bewer, kako naj bi tvorniške celice, cestne celice, brezposelni člani komunistične stranke in rdeči listi vsak v svojem območju delovali. To skrajno podrobnostno delo dokazuje, da rdeči voditelji niso ničesar prepustili naključju glede razkrojevalne akcije, ki naj jo izvedejo komunistični boreci vsak v svojem delokrogu. Tako nam bo tudi lažje umljivo, zakaj komunizem lahko dosega — često s prav majhnim številom ljudi — tako velike in vznemirljive uspehe.

1. V celicah.

a) Vedenje članov komunistične stranke.

»Člani stranke morajo biti nezaupni do političnih nasprotnikov, pač pa morajo iskati stikoy s prevratnimi elementi, postati žarišče zanje, nato izgraditi svoje zveze z najsposobnejšimi elementi, da jih potem tesneje pritegnejo k stranki. To pa začnejo s tem, da jim dajo kake posebne naloge (razdeljevanje tiska, razkrivanje agentov izzivačev, vohunov, detektivov itd.).

Posebno važno je, da se ljudje, ki so pri množicah priljubljeni in uživajo zaupanje in spoštovanje tovarniških delavcev, pritegnejo pod vpliv stranke. Treba je vse sile napeti, da se pridobe

socialni demokratje in anarhisti v tvornicah, pa naj bodo vodilni borci ali navadni privrženci.

Za zveze v tvornicah se bo treba najprej naslanjati na obvestila, ki jih imajo v rokah naši odseki v strokovnih zvezah in v organizacijah brezposelnih.

Brž ko kak član stranke dobi delo v tvornici, naj to javi svojemu odboru, ki ga bo spravil v stik z drugimi in ga poučil, kako delati.

Kadar koli odbor stranke dobi stik s kakim podjetjem, naj odredikušenega borca, da pomaga novim tovarišem razviti v podjetju močno komunistično propagando.«

b) Zveze med nižjimi celičnimi pododdelki in stranko.

»Na čelu vsake celice po delavnicah naj bi bil tajnik ali odbor treh, ki ga izvoli občni sestanek. Spočetka naj bi stike med celicami po delavnicah vzdrževal dotični odbor. V splošnem naj bi se izogibali občnih sestankov strankinih članov v podjetjih, tako da policija ne bo mogla poznati vseh članov celice. Bolje je, da skličejo sestanke po delavnicah, nato pa konference zastopnikov delavniških celic, kjer bodo vsa vprašanja glede komunističnega delovanja v podjetjih v celoti obravnavali in uredili.«

c) Tajna pravila za tvorniške celice.

»Strankini odbori naj pomagajo organizirati tvorniške celice, seznanijo naj organizatorje novih celic, po njih pa vse člane celic, s tajnimi pravili, katerih poznanje je bistveno za učinkovitost katere koli komunistične akcije. Med temi tajnimi pravili je treba posebno paziti na tole:

1. Ne imenuj nobenih imen, ampak mesto tega rabi lažna imena! Tovarišem, ki so določeni, da

držijo stik s strankinim odborom, je treba dati nova lažna imena.

2. Skrajno skrb je treba polagati na to, da se o strankinem delu ne bo govorilo v pričo tujcev in sploh nikjer ne, kjer bi mogel kdo prisluškovati.

3. Če govoriš z delavci, ki niso člani stranke, ki jih samo malo poznaš in še ne veš, ali so zanesljivi pa jim hočeš razlagati program in taktiko stranke, tedaj jim redoma ne razkrij, da si komunist; rajši rabi metodo izpraševanja, sprašuj jih, kaj mislijo o določenih točkah strankinega programa in taktike itd. V nekaterih primerih pa je član dolžan, da se razkrije ne glede na možno kazen; na primer na shodih po tvornicah, ko je treba stališče stranke javno braniti (bolje pa je, če ob taki priliki govori član, ki v tvornici ni znan), ali pa če je potrebno, da postavi zgled in pokaže, da je član komunistične stranke pripravljen na vsako žrtev, tudi na smrt, kadar gre za stvar proletariata.

4. Celica mora poskrbeti, da pride vodstvo množičnih gibanj, delavskih delegacij, zastopstva tvornic, odborov, stavkovnih odborov itd. v roke izkušenih revolucionarnih borcev, ki naj bi po možnosti bili člani celic. Toda skrbno je paziti na to, da bodo na delavskih zborovanjih izvoljeni ne kot komunisti, ampak kot vsem znani, zanesljivi in dosledni branitelji koristi delavskih množic.«

č) Delitev dela v celici.

»Tole je bistveno: najvažnejše naloge je treba zaupati odločnim tovarišem, ki bodo odgovorni za njih izvršitev. V svojo pomoč si bodo za te naloge organizirali 'akcijski oddelek' iz strankinih članov in privrženecv med delavci. Ta 'akcijski oddelek' bo potem pripravljen, da prevzame njihovo delo, če bi oni bili prestavljeni na drugo mesto ali pa aretirani.«

d) Glavni načini delovanja članov tvorniških celic.

»Najvažnejše vrste strankine akcije v tvornicah so te-le:

1. Stik s strankinim odborom, z voditelji komunistične mladinske celice in z delavniškimi celicami. V glavnem je za ta stik odgovoren tajnik celice.

2. Vodstvo strokovničarske akcije v podjetju, potem stik s strokovničarskimi odseki in zadevnimi organizacijami brezposelnih.

3. Širjenje strankinega lista in splošnega revolucionarnega tiska v podjetju. Vodstvo samoobrambe v tvornici.

4. Izdajanje tajnega tvorniškega glasila in njega širjenje. To tajno tvorniško glasilo je velika opora tvorniški celici in ji zelo pomaga pri vzdrževanju stika z množicami, ker z njim vse neposredne naloge stranke lahko jasno razloži in delavcem tudi pove, kako naj jih izvršujejo. Čeprav zadržanje policije stranki prepreči delavska zborovanja, kjer bi mogli razpravljati o načinu borbe in o neposredni akciji, bodo vendarle tvorniško glasilo kakor tudi ostali strankin tisk mogli čitati vsi delavci, tako da bodo vsi delavci v tvornici lahko vedeli, kaj celica in stranka od njih zahtevata, da store in zakaj naj store.« (Bewer, L'Internationale communiste et ses sections, str. 70—74.)

2. V cestnih celicah.

»Tvorniškimi celicam morajo pri njihovem delu pomagati cestne celice, to so krajevne organizacije v smislu pravil, organizirane po bivališču članov, ki ne morejo biti člani tvorniških celic, na primer žene delavcev, obrtniki, branjevc, ljudje, ki delajo na svoje, in podobni. Člani cestnih celic lahko zelo veliko pomagajo s širjenjem strankinega tiska med tvorniškimi delavci, z iskanjem

prostorov za nezakonita zborovanja, s tiskanjem
tvorniškega glasila, z agitacijo od hiše do hiše.«
(Bewer, o. d. str. 75.)

3. Med brezposelnimi komunisti.

»Izkušnja uči, da je najbolje, če se brezposelni
strankini člani, ki so šele pred kratkim izgubili
delo in dobro poznajo razmere v podjetju ter
ljudi, zaposlene tamkaj, pridržijo v članstvu nji-
hove stare tvorniške celice.

**Za pospešitev strankinega dela med množicami
je potrebno, da celice in stranka kot celota kar se
da kombinirajo zakonite in nezakonite metode.»**
(Bewer, o. d. str. 75.)

4. S komunističnim tiskom.

»Vsi člani morajo kar najskrbnejšo pozornost
obračati na strankin tisk.

Listi morajo biti v tesnem stiku z množico de-
lavcev. Najboljše sredstvo za ta stik nudijo družbe
prijateljev lista*, organizirane po delavnicah in
po okrajih. Nečlane, ki s temi družbami simpati-
zirajo, je treba kar največ pritegniti kot člane
v te družbe, toda družbe morajo seveda imeti ko-
munistično jedro.

Naloge teh družb so:

a) Pomagati pri pridobivanju naročnikov; b) po-
magati, da se list postavi na zdravo finančno osno-
vo z nabiranjem naročnikov, z organizacijo zbirk
od hiše do hiše itd.; c) organizirati in razviti rab-
korsko* gibanje; č) voditi sistematične debate o
člankih in k temu na široko pritegniti ljudi, ki
niso v nobeni stranki, in če mogoče k razgovorom

* »rabkor« je okrajšava za rabočij korespondent, to je
delavski dopisnik.

...povabiti kakega člana uredniškega odbora; d) organizirati kolektivno čitanje strankinega tiska itd.

Tisk na kmetih naj se organizira po podobnih smernicah, seveda s potrebnim ozirom na kmečke razmere. Povsod pa, na kmetih in med delavci, je treba posebno pozornost posvečati organizacijam, ki bodo ustanovljene nalašč za razdeljevanje tiska; k temu delu se pozivajo zlasti družbe prijateljev lista.« (Bewer, o. d. str. 76, 77.)

D. Metoda stavk.

Pisec preide nato k naštevanju raznih metod komunističnega delovanja (propagande in vmešavanja) v buržujskih organizacijah, v strokovnih zvezah, med ženami, med kmeti, v armadi itd. Zato je njegovo delo odlična knjiga o jedrnih edinicah in komunisti se ravnajo po njenih načelih vsak dan.

Po komunističnem naziranju je stavka najboljša metoda za varstvo delavskih zahtev. Revolucionarci se oklepajo teh zahtev, da bi po njih ustvarili vzdušje negotovosti in razkroja, ki je ugodno za revolucijo. Imamo celo vrsto komunističnih priročnikov, ki imajo še zmeraj veljavo in ki podajajo podrobna navodila za stavke raznih vrst ter razlagajo, kako jih je uporabljati, da bodo dovedle do oborožene vstaje proletariata. Naj omenimo tu knjigo, ki jo je spisal A. Lozovski, sedanji tajnik rdeče strokovne internacionale (Profintern), pod naslovom »Stavka je bitka«; isti pisec je spisal tudi »Delovni program rdeče strokovne internacionale«; omenimo tudi »Od stavke do vstaje«, spisal Golubev, in »Izkušnje boljševiške nezakovitosti«, spisal B. Vasiljev.

a) Stavke v splošnem.

Treba je samo navesti del vsebinskega kazala enega teh priročnikov, pa bomo jasno spoznali, kako obširno so komunisti preučili in spopolnili taktiko revo-

lucionarne stavke in kako gledajo ne nezakonitost kot na običajno in nepogrešljivo orožje, ki ga je treba pogosto uporabljati.

Izvleček iz vsebinskega kazala knjige »Stavka je bitka: študija o uporabi vojne znanosti pri strategiji stavk« (Mala knjižica rdeče strokovne internacionale).

1. Strategija in taktika stavk.

Pripravljalne metode za stavke.

Potrebna vzgoja za borbo.

Anarhistično-sindikalistični nauk o koristnosti spontanih stavk.

Stavkovni fondi; reformistična, anarhistična in komunistična naziranja.

Pravi trenutek za akcijo.

Borba v dobi mrtvila.

Prednosti napadalne taktike.

Nauki o splošni stavki v Angliji.

Pogoji za zmago stavkujoče množice.

Cilj stavke mora biti jasen.

Razkrojiti je treba sovražne sile.

Ne smemo se dati pretentati.

Vloga buržujškega tiska.

Poznajmo sovražnikove običajne manevre.

Poznajmo svojo moč in sovražnikovo.

2. Stavke, oborožene vstaje in borba za oblast.

Vrste kolektivnega gibanja.

Cilji stavkovnega gibanja.

Kolektivna pogajanja.

So pogodbe in pogodbe.

Pogodba in politična stavka.

Zahteve in končni nameni.

Zveza med gospodarskimi in političnimi stavkami.

Potreba delnih zahtev.

Od stavke do vstaje.

Protirevolucionarne stavke.

Stavke v proletarski državi.

Gibanje samo po sebi bogati našo izkušnjo.

3. Pouk v gospodarskih borbah.

Kako je množice pripraviti na stavke in izprtja.

Oblika, bistvo in naloge borbenih organizacij.

Naša taktika v demokratično izvoljenih stavkovnih odborih.

Voditi, a ne komandirati.

Odnosi med stavkovnimi odbori in reformistično strokovno mašinerijo.

Problem enotne fronte pri stavkah in izprijah.

Delavske straže in samoobrambne skupine.

Divje in neuradne stavke.

Razširjenje bojne fronte. Problem rezerve.

Nadaljevanje borbe po reformistični izdaji.

Kako preprečiti izdajo reformistov.

Kako preprečiti, da bi bila borba razkrojena od znotraj.

Stavke v deželah, kjer je strokovno gibanje razcepljeno.

Stavke v deželah, kjer imata moč fašizem in »belo nasilje«.

Metode, kako dati stavkam političen značaj.

Načini in metode, kako mobilizirati opozicijo strokovne zveze po vsej deželi.

Propaganda med delavci in ženami delavcev.

Načini in metode, kako pritegniti mladino k aktivni propagandi.

Organizacija pomoči.

Obvestila in vprašanja o zvezah.

Zveza s sorodnimi organizacijami v drugih deželah.

b) Stavke z zasedbo delavnic.

Znane stavke z zasedbo delavnic v Franciji so čisto komunistične po zamisli. Treba je samo prebrati besedilo v Lozovskega knjigi, ki smo jo že omenili, »Delovni program rdeče strokovne internacionale« (str. 34 sl.):

»Najučinkovitejše sredstvo proti takemu buržujskemu protinapadu (izprijte pred začetkom stavke) za delavce je, če ostanejo v podjetju... To dvigne ogorčeno sovraštvo in oborožen odpor s strani buržujske vlade. Zato morajo take operacije biti temeljito organizirane in večina delavcev se jih mora dejavno udeležiti. Zamisel stavke z zasedbo delavnic je močno priljubljena pri množicah in revolucionarne strokovne zveze imajo nalogo praktično dokazati, da je možno proizvodnjo nadaljevati brez prisotnosti podjetnikov... Zasedba delavnic sama po sebi je brezuspešna, če ni izhodišče

obširne agitacije med množicami in javne borbe ... Od vsega orožja, ki ga ima delavski razred v rokah, je stavka z zasedbo delavnic najbolj dragoceno. Zato ga je treba rabiti s kar največjo previdnostjo, potem ko je bila moč nasprotnih strank skrbno precenjena in krajevne razmere preiskane.«

S stavkami z zasedbo delavnic so večkrat poskušali tudi v Angliji, na primer v premogovnih rudnikih v South Walesu.

IV. Oborožena vstaja in strahovlada.

Kakor hitro je razvoj jeder dokončan ali vsaj v dobrem razmahu, stavke in politične ter socialne agitacije pa razširjene po vsej deželi, tedaj je čas dozorel za zadnjo dobo proletarizacije — za oboroženo vstajo. Tudi glede tega komunisti ne prikrivajo svojih metod (katerih žalostne rezultate dobro poznamo iz deželá, kjer je rdeča revolucija že izbruhnila). Priročniki za vstaše so — kakor priročniki za ustanavljanje jeder in stavk — spisani z docela vojaško preciznostjo in natančnostjo, kar nam ponovno dokazuje, kako temeljita je akcija komunistične stranke. Treba je prebrati samo dve knjigi, ki sta glede tega posebno jasni: »Oborožena vstaja«, ki jo je spisal A. Neuberg, ponatis 1936, in Vilinskega »Načrt pravil za državljansko vojno«.

Zdaj seveda, ko ponuja socialistom in katoličanom svojo »bratsko roko«, skuša komunistična stranka nekoliko preveč poučni Neubergov priročnik poflačiti in ga uradno tajiti. Saj tudi ni mogla drugače ravnati.

Toda ko vidimo, kako Stalin, »ljubljeni vodja« svetovnega proletariata, neusmiljeno odstranjuje svoje boljševiške tovariše in nekdane prijatelje, celó tiste, s katerimi je skupaj izvršil revolucijo, pa to le iz edinega razloga, ker se v nekem trenutku ne stri-

njajo docela z njegovim mnenjem — ali moremo tedaj še resno dvomiti, da komunisti uporabljajo ista sredstva, s katerimi bi hoteli iztrebiti svoje razredne sovražnike?

Neubergova knjiga ima torej še svojo veljavo.

Na str. 215 Neubergove knjige srečamo tale uvod:

»Množice se morajo zavedati, da gredo v krvavo in zagrizeno oboroženo borbo. Prezir smrti mora biti razširjen med množicami, da bo zmaga zagotovljena. Njih geslo mora biti napad, ne obramba; njih cilj: neusmiljeno iztrebljenje sovražnika.«

Dalje, na str. 226, naletimo na tale paragraf:

»V ulični borbi, v fizičnem uničenju sovražnika ne sme biti nikakega prizanašanja. Vsakršen znak človeškega čustvovanja, ki bi ga proletarstvo kazalo nasproti razrednim sovražnikom med oboroženo borbo, ustvarja samo nove težave in lahko dovede do poloma vsega gibanja, če se razmere obrnejo proti nam.«

»Napad mora priti iznenada in najprej je treba pomoriti vse voditelje na drugi strani, nato pa še iztrebiti vse tiste, ki bi se utegnili zoperstavljati uspehu vstaje« (str. 205, 206, 208).

Brez haska bi bilo, če bi se pobavili z vsemi podrobnostmi navodil, ki jih Neuberg podaja za izvedbo kar se dá ostrega prevratnega delovanja. V njih najdemo pravi vojaški pravilnik, kako je ravnati pri poizvedbah, pri pouličnih bojih, pri uničevanju itd.

Komunističnim preklicem ne bo mogel nihče nikoli verjeti. Saj smo v teku desetletja videli preveč komunističnih publikacij, kako so se pojavljale in izginjale, da bi se potlej vnovič prikazale v drugačni obliki. Zato smo prepričani, da ne bomo naleteli na komunističnega borca, ki ne bi imel v rokah Neuber-

govega priročnika, izpopolnjenega po izkušnjah španske državljanske vojne.

Sodimo, da bo koristno, če dodamo dolgi seznam glavnih nemirov, ki jih je komunistična stranka zanimala po vsem svetu, odkar je v Moskvi prišla do oblasti.

Revolucionarni nemiri, ki jih je komunistična stranka zanimala po vsem svetu.

Južna Afrika

1935. — Stavka pristaniških delavcev v Kapstadtu.

1936. — Močna propaganda brezbožnikov v Johannesburgu.

Alžerija

1935. — Nasilni nemiri.

1936. — Nasilni nemiri.

Nemčija

1918 (november). — Rdeči revolucionarni poskus v mnogih provincah.

1919. — Rdeča revolucija v Münchenu. Ustanovitev sovjetske republike (Kurt Eisner).

1921. — Nemiri po vsej deželi.

1929 (september). — Boj za barikadami v Berlinu.

1931 (februar). — Stalni nemiri. Hamburg, Leipzig itd.

1932 (december). — Odkritje številnih komunističnih central. Krvavi spopadi med komunisti in policijo.

1933. — Po silnih nemirih je prišel do oblasti narodni socializem.

Anglija

1926. — Stavka rudarjev. Nato splošna stavka, ki jo je podpirala Moskva.

1927. — Afera Arcos.

1931. — Nemiri.

1932. — Nemiri.

1934. — Nemiri.

1935. — Nemiri.

1936. — Nemiri.

1937. — Odkritje sabotaže na avstralskih in angleških vojnih ladjah.

Argentina

1928. — Začetek komunističnih nemirov.

1931. — Izgon sovjetskih komisij.

- 1933. — Odkritje komunističnih zarot.
- 1934. — Revolucionarni nemiri.
- 1935. — Oborožena vstaja.
- 1936. — Nov poskus vstaje. (8. I. splošna stavka v Buenos Airesu. Krvavi spopadi s policijo: 18 mrtvih, 100 ranjenih. 10. I. Razširjenje nemirov po vsej deželi. 9. VII. komunistični napad na neki vlak.)

Avstrija

- 1919 (5. junija). — Rdeča vstaja. Zadušena z orožjem.
- 1927 (15. VII.). — Nasilna revolucija. Požig sodne palače in uredništva nekega lista.
- 1929. — Nemiri.
- 1934 (februar). — Rdeča vstaja. Nastop topništva. Krava zadušitev. Proti koncu 1934 odkritje tajnih komunističnih central.
- 1935. — Tajne demonstracije.

Belgija

- 1932. — Nemiri.
- 1935. — Upori.
- 1936. — Hudi spopadi v Antwerpenu in Liègu.

Bolivija

- 1934. — Mornarica se upira.

Brazilijs

- 1932. — Komunistična vstaja v državi S o Paolo.
- 1935. — Huda oborožena vstaja. Nemiri so veljali 10 milijonov milreisov. Na čelu zarote je bil Prestes, član izvršilnega odbora Kominterne.

Bolgarija

- 1923. — Nemiri.
- 1925. — Strašen atentat na sofijsko stolnico (Dimitrov).
- 1934. — Odkritje tajne komunistične centrale.
- 1935. — Komunistična zarota.

Čile

- 1931. — Revolucija.
- 1933. — Revolucija.
- 1935. — Oborožena vstaja.
- 1936. — Nov poskus vstaje. Stavka železničarjev.

Kolumbija

- 1928. — Nemiri.

Kuba

- 1951. — Nemiri.
- 1955. — Nemiri.
- 1954. — Razburjenja.
- 1955. — Stavke in oborožena vstaja.

Kitajska

- 1925. — Državljska vojna.
- 1927. — Revolucionarni nemiri.
- 1928. — Ponoven izbruh državljanske vojne.
- 1928-30. — Afera v Pekingju in Šanghaju. (Poslaništvo in konzulat: centrala vohunstva in zarote.)
- 1929. — Državljska vojna traja dalje.
- 1930. — Oborožena vstaja.
- 1931. — Rdeče tolpe plenijo po deželi.
- 1934. — Znatno napredovanje rdeče armade.
- 1935. — Stavke, vstaje v Mandžukuju.
- 1936. — Prodiranje rdeče armade.
- 1937 (marec). — Komunisti umorili tri kitajske generale v Sianfuju.

Pod vodstvom komunističnega voditelja obvladajo ujetniki neke ječe paznike in navalijo na neko vojašnico: 20 mrtvih.

Danska

- 1935. — Zarote v armadi in mornarici.

Španija

- 1928. — Začetek komunističnih nemirov.
- 1929. — Hudi nemiri.
- 1930 (januar). — Komunistični nemiri. Požigi cerkvá. Nemiri ne prenehajo vse leto.
- 1931. — Proglas republike (14. aprila). Požigi cerkvá (samo v Madridu 47). Vstaje. 1077 vstaj samo v Sevilli. Upori v Castelblancu Arnedu.
- 1932. — Rdeča anarhija. Poskus ustanovitve komunistične vlade v dolini Llobregat. Povezana gibanja v Leridi, Bilbau, Sevilli. — Azaña odpravi 500 komunističnih agitatorjev.
- 1933. — Krvava vstaja v Casas-Viejasu (20 mrtvih).
- 1934 (oktober). — Krvava vstaja v Asturiji. 1335 umorjenih. Nemiri v Barceloni, Sevilli itd.
- 1935. — Agitacija, nemiri, požigi, grožnje, umori.
- 1936 (marec). — Po ustanovitvi ljudske fronte hud revolucionarni sunek (197 cerkvá požganih, 178 nadaljnjih požigov, 109 uporov, 39 ustreljenih, 85 izgrediv, 345 ranjenih, 71 mrtvih).
- 1936 (julij). — Vneli so se osvobodilni boji proti Moskvi.

Rdeči izvajajo nepopisno stahovlado nad pokrajinami, ki so v njihovi oblasti (general Franco ceni žrtve te strahovlade na okoli 470.000 mrtvih).

Estonija, Letonija, Litva

1924. — Revolucija v Revalu. Komunistična taktika se jasno pokaže. Umor nekega ministra.

1927. — Odkritje komunistične zarote.

1928. — Rdeči nemiri v dveh teh deželah: v Letoniji in Litvi.

Združene države

1927. — Upori črncev.

1933. — Nemiri v Pensilvaniji.

1934. — Gibanja v mornarici, stavke in nemiri, nova komunistična zarota v mornarici.

1935. — Nemiri, stavke. V Newyorku, v državi Carolini in v Minneapolisu krvavi spopadi s policijo.

1936. — Newyork — poulične demonstracije, nemiri.

1937. — Kominterni vodi številne stavke in komunisti se usidrajo v strokovne zveze (pri nemirih, ki so jih povzročile stavke, je bilo samo v Clevelandu 18 smrtnih žrtev).

Ekvador

1931. — Nemiri.

Finska

1918 (januar). — Komunistična revolucija. Rdeča strahovlada. Neštevilne žrtve.

1927. — Odkritje komunistične zarote.

1930. — Komunistična propaganda se močno krepi. Pobijajo jo s strogimi ukrepi.

Francija

1927. — Demonstracija zaradi Sacca in Vanzettija.

1930. — Odkritje komunistične centrale v Parizu.

1933. — Poulične demonstracije. Predsedstvo komunistične stranke za zahodno Evropo si izvoli za svoj sedež Pariz.

1936-37. — Stavke z zasedbo tovarn se vrstijo kar naprej. Stavke poljedelskih delavcev, krvavi pripetljaji. V vseh stavkah naletimo na neposredno delovanje komunističnih voditeljev, ki skušajo zanetiti socialne spore ali jih vsaj podžigati, če se že sami ne izkažejo kot neposredni povzročitelji teh sporov. Skušajo se vriniti v CGT. v nadi, da bodo člani komunistične stranke izvoljeni na vodilna mesta Strokovne zveze in njenih združenj ter da

bi na ta način obvladali milijone strokovničarjev in imeli odločujoč vpliv na množice.

1937 (7. III.). — Krvav upor v Clichyju (6 mrtvih, 300 ranjenih); zanetili so ga komunisti.

15 letni mladokomunisti kamenjajo 9 letnega otroka nekega nacionalista; otrok umre za ranami.

Vstaja v Toulouseu (9. maja). Komunisti motijo slovesnost Device orleanske. 40 ranjenih. V Marselju (14. VII.) vstaja ob priliki nacionalne slavnosti. 15 ranjenih, med temi 10 policajev.

Grčija

1928. — Nemiri na Kreti.

1929. — Nemiri v Makedoniji.

1936. — Nasilen upor. Poulične demonstracije. Stavke. Začasna oblast nekega Sovjeta v Solunu.

Nizozemska

1919-20. — Hudi komunistični nemiri. Oborožena vstaja.

1934. — Hudi nemiri. Boji za barikadami.

Madžarska

1919 (21. III.—1. VIII.). — Sovjetska oblast Bela Kuna. Strahovanje in beda. Ta revolucija je deželo veljala več kakor svetovna vojna.

1928. — Komunistični nemiri.

1935. — Komunistična agitacija. Odkritje tajne centrale.

Britska Indija

1928. — Nemiri.

1930. — Prevratna agitacija.

1931. — Odkritje zarote, ki skuša izvesti državni udar.

1932. — Prevratni nemiri.

1935. — Novi nemiri.

1936. — Hudi spopadi v Kalkuti.

1937 (9. IX.). — Nemiri. Boji med domačini in policijo v Simli. 3 mrtvi.

Opomba: Komunistični agenti podžigajo spore in igrajo vlogo izzivačev.

Nizozemska Indija

1925. — Nemiri.

1926. — Splošna stavka.

1927. — Revolucionarni nemiri na povelje iz Moskve.

1935. — Nemiri v nizozemski mornarici. Upor na ladji »Sedem provinc«.

Indokina

1928. — Poskus vstaje.

1930. — Kmečki upor, ki so ga zanetili komunistični agenti.

Italija

1920. — Nenehne stavke, umori; komunisti zasedajo tovarne.

1928. — Poskusi, da bi zanetili nemire.

1931. — Poskusi, da bi zanetili nemire.

Japonska

1922. — Ustanovitev komunistične stranke na Japonskem.

1923. — Množične aretacije članov te stranke.

1924. — Razpust prve komunistične stranke na Japonskem.

1925. — Ustanovitev druge komunistične stranke na Japonskem pod neposrednim vodstvom Kominterne.

1926. — Javna agitacija komunistične stranke.

1927. — Nenehno vmešavanje Kominterne v japonske zadeve.

1928. — Začetek ofenzive japonske vlade proti komunizmu.

1929. — Obširne aretacije (30.000).

1930. — Komunistična strahovlada. Umori policajev. Oboroženi napadi na posebna sodišča, ki sodijo komuniste.

1931. — Sodni postopek proti voditeljem komunistične stranke na Japonskem.

1932. — Komunisti napadejo ob svetlem dnevu neko znano banko v Tokiju, da bi dobili v roke sredstva za strankino blagajno. To nasilje zadaje komunistom v japonskem javnem mnenju smrtni udarec. Množične aretacije japonskih komunistov.

1933. — Uničenje komunistične stranke na Japonskem.

Maroko

1925. — Vstaja.

1934. — Nemiri. Odkritje tajnih central.

1936-37. — Komunistična agitacija narašča. Nemiri. Krvavi spopadi.

2. septembra 1937 Meknes. 15 mrtvih.

Mehika

1928. — Oborožena vstaja.

1935. — Ustanovitev nekake sovjetske vlade. Komunistični agenti imajo posebno vlogo v protiverskem boju.

1938 (januar). — 50 mladokomunistov vdre v stolnico in plane na vernike, od katerih so trije hudo ranjeni.

1938 (februar). — Prepiri med rodoljubnimi dijaki in komunisti. Trije hudo ranjeni.

Nikaragua

1928. — Komunistična vstaja.

1930. — Komunistična vstaja.

Palestina

1929. — Nemiri.

1935. — Krvavi nemiri.

Opomba: Komunistični agenti igrajo vlogo izzivačev in povzročajo spore.

Peru

1930. — Oborožena vstaja.

Perzija

1928. — Nemiri.

Filipini

1934. — Odkritje komunističnih central. Stavke in nemiri.

1935. — Novi nemiri izbruhnejo.

Portugalska

1928. — Nemiri.

1936 (september). — Komunistični agenti zanetijo upor v mornarici. Bombni napadi komunistov na razna upravsna poslopja v Lizboni. Številne aretacije.

Romunija

1924. — Afera v Tatar Bunarju. (Poskus oborožene vstaje).

1926. — Odkritje zelo razpredene komunistične zarote v Galacu. Odkritje komunističnega skladišča streliva in orožja v Hatinu. Odkritje tajnega propagandnega urada v Cluju.

1933. — Komunistična zarota.

1936. — Odkritje komunistične centrale.

Švedska

1933. — Zarota v mornarici.

1934. — Nemiri.

Švica

1918. — Splošna stavka. Izgon boljševističnega poslani-
ka Bersine.

1919 (13. junija). — Naskok na jetnišnico v Zürich-Aussersihlu ob priliki demonstracije za Roza Luxemburg.

1926. — Stavka mizarjev v Zürichu. — Zbiranja tolpa, grožnje, gmotne poškodbe in požigi.

1927. — Demonstracije za Sacca in Vanzettija po navodilu VI. kongresa komunistične internacionale. Enake demonstracije v Ženevi: eden mrtev, mnogi ranjeni in velika gmotna škoda.

1932 (januar). — Naskok na vojašnico v Zürichu.

1932 (oktober). — Upori v Freiburgu. Naskok na policijsko poslopje.

1932 (november). — Krvavi dogodki v Ženevi (13 mrtvih).

1937 (januar). — Hudi dogodki v La Chaux de Fonds (eden mrtev).

Sirija

1925. — Stavke.

Češkoslovaška

1924. — Komunisti umorijo finančnega ministra Rašina.

1934. — Odkritje vohunske centrale.

Tunis

1923. — Nemiri.

1927. — Nemiri.

1934. — Nemiri.

1935. — Silovite demonstracije.

Turčija

1931. — Odkritje tajne komunistične organizacije. Aretacije.

Urugvaj

1929. — V Montevideu ustanovijo podružnico Kominterne za Južno Ameriko.

1935 (27. XII.) — Urugvaj prekine diplomatske zveze z Moskvo. Odkritje priprav za zaroto in vmešavanje Moskve.

Jugoslavija

1922. — Komunistični atentat v Beogradu. Komunistična stranka prepovedana.

1925. — Odkritje nezakonite komunistične organizacije. Odkritje več zarot teroristov proti Pašiću.

1927. — Odkritje vohunske organizacije v prid SSSR.

1928. — Krvavi komunistični nemiri. Aretacije. 60% aretiranih oseb pripada komunistični stranki. Splošna stavka v Zagrebu.

1929. — Nemiri med dijaki.
 1931. — Komunisti povzročijo dve eksploziji.
 1937. — 300 mladokomunistov izropa trgovsko poslov-
 valnico gibanja »Zbor«. Zaradi napadov s kamenjem je 15
 oseb hudo ranjenih.

Izvilleki, ki zdaj sledijo, kažejo, kako je revolu-
 cionarni načrt skrbno pripravljen že poprej, tako da
 v trenutku, ko vstaja izbruhne, ves prevratni stroj
 začne delovati z vso natančnostjo.

a) Načrt oborožene vstaje.

»Za prevratne operacije je neobhodno potreben
 načrt: splošen strateški načrt bo zajel vso deželo
 in tista mesta ter središča, ki so za revolucijo po-
 sebno važna. Vrh tega je treba izdelati podroben
 taktični načrt za vsako mesto posebej. Vse to mora
 biti seveda izgotovljeno že dolgo pred vstajo.

Načrt za oboroženo vstajo v mestu naj bi obsegal:

1. opis razmer in sorazmerje sil v mestu samem;
2. dan začetka vstaje;
3. glavne cilje, ki jih morajo vstaši na vsak način doseči;
4. manj važne cilje;
5. razdelitev sil na razne cilje;
6. cilje (splošno), ki jih morajo razni oddelki skušati
doseči, potem ko so dosegli prve cilje;
7. kaj naj vsak oddelek stori v primeru neuspeha;
8. kako je treba preprečiti prihod krajevnih čet iz dru-
gih mest ali okrajev (blokiranje cest in železnic itd.);
9. kako je treba delavske množice potegniti v oboro-
ženo borbo;
10. odstranitev protirevolucionarnih voditeljev;
11. sestavo rednih edinic rdeče armade med bojevanjem;
12. organizacijo zveze med vstajo;
13. kje so vrhovni vojaški poveljniki in drugi voditelji;
14. kakšne politične akcije se mora lotiti revolucionarni
odbor kot predstavnik in organizator novega režima.

Načrt se mora naslanjati na te-le podatke:

1. socialen oris mesta, ki kaže tiste okraje, ki so po
svojih družabnih razmerah ugodni za prevrat;

2. podrobne določbe policijske službe in protirevolucionarne vojaške organizacije ter obsežnost razkola v njihovih vrstah;
3. naslove funkcionarjev, voditeljev strank in združenj, ki so revoluciji sovražni;
4. razmestitev skladišč orožja in kako jih je treba stražiti;
5. taktična razporedba mesta;
6. podrobnosti glede vseh garaž, v katerih so zasebni in oblastni avtomobili, vozovi itd., ki si jih je treba prisvojiti;
7. uporaba mestnega prevoznništva, telefona itd. med vstajo;
8. sila in oborožitev revolucionarnih sil.

b) Kakšne naj bodo revolucionarne operacije med vstajo.

Pisec nadaljuje:

»Osnovno načelo pri operacijah je, da mora vstaja izbruhniti najprej v predmestjih, nato jo je treba ob istem času raztegniti na druge mestne predele, končno pa v skupnem koncentričnem napadu naskočiti središče mesta. Ta napad naj bi se pričel ponoči.

Komunistična stranka, ki ima cele vrste strogo tajnih odborov na rednem delu, se bo iz opisov, zbranih v strankinih aktih, z lahkoto mogla temeljito seznaniti z določenimi cilji pred napadom.

Za najvažnejšo obliko poizvedovalne službe je treba pritegniti agente in opazovalce, ki je njih dolžnost, da podajajo natančne popise glede sovražnih oboroženih sil, glede mesta samega ter glede krajevnih političnih razmer. Ti agenti in opazovalci bodo iz vrst vojakov, ki so včlanjeni v stranko, iz vrst komunistične mladine in komunističnih fantov skavtov, ki so posebej vzgojeni za to službo. (Neuberg potem našteva niz točk, glede katerih je poizvedovanje bistvene važnosti, preden se revolucionarne operacije pričnejo.)

Ko je poizvedovanje opravljeno, se lahko začne napad na cilje, ki smo jih zgoraj omenili. Ker so jim krajevne razmere dobro znane, bodo opazovalni agenti vedno dobili kako posebno, stransko nalogo, na primer:

a) uničevanje skladišč, mostov, križišč, železniških tirov itd.;

b) napad na majhne vojaške skupine in njih razorožitev;

c) organiziranje uporov med četami;

č) pošiljanje lažnivih vesti sovražniku (širjenje poročil, ugodnih za vstaše);

d) prisluškovanje telefonskih pogovorov.

Izkušnja uči — zaključuje pisec —, da so za tako poizvedovalno delo posebno pripravljeni otroci in ženske.«

c) Zaključek.

Nadaljnji citati niso več potrebni. Vsakomur bo jasno, da komunisti pripravljajo oboroženo vstajo do najneznatnejših potankosti in gledajo na najbolj krvavo nasilje, ne da bi se količkaj zgrozili. Ne moremo iti mimo teh knjig, češ da sodijo že v zgodovino: knjiga na primer, iz katere smo pravkar citirali, je omenjena v seznamu komunističnih izdaj za leto 1936. Ta seznam so izdali po 7. kongresu komunistične internacionale, ki je po najnovejši komunistični laži spremenil vse komunistične delovne metode. A nesrečni dogodki v Španiji z vsem prelivanjem krvi in bridkostmi so nam na novo izpričali resnico.

Komunistično stranko nadzoruje tuja sila.

- I. Komunistična stranka mora biti včlanjena v komunistični internacionali.
- II. Člani komunistične stranke se morajo brezpogojno pokoravati strankinim odlokom.
- III. Nadzor izvršilnega odbora komunistične internacionale.
- IV. Vsaka komunistična stranka se mora brezpogojno pokoravati izvršilnemu odboru.
- V. Vmešavanje izvršilnega odbora v posle nacionalnih komunističnih strank.
- VI. Izenačena pravila komunističnih strank.

Komunistične stranke pravijo, da pravila, ki jih po sklepu 7. kongresa (1935) lahko spreminijo, nimajo več veljave. To je napačno. Pravila imajo zmeraj veljavo, kot revidirano brzdilo se ni bilo sprejeto na kakem novem svetovnem kongresu, ki ima edini moč todstavek 8. pravil, da jih lahko

Naslednji, od vseh naprami dvomov raje kažejo, kako so komunistične stranke s silo priključene na internacionalo, na njen centralni odbor in slednjič na njega predsedstvo.

Komunistično stranko nadzoruje tuja sila.

Če kdo komunistom po svetu očita, da so člani »suženjske stranke«, ki jo neposredno nadzoruje tuja sila, tedaj mu odgovarjajo, da je ta trditev napačna in da vsaka komunistična stranka lahko svobodno dela, kar se ji zdi prav, da se lahko odloči za kakršno koli politično zadržanje in si sama izbira svoje javne zastopnike.

Ta izjava je docela neutemeljena, kakor je na prvi pogled razvidno iz pravil komunistične internacionale, v kateri mora biti včlanjena vsaka komunistična stranka. Pravila so bila ponovno izdana l. 1936. v založbi »Editions Communistes« v Parizu. Torej imajo še vedno veljavo, ker jih more spremeniti edino svetovni kongres komunistične internacionale; a poslednji kongres leta 1936. se ni lotil kekega spreminjanja. (Glej odstavek 8. pravil, ki pravi: »Samo ta [svetovni kongres] lahko spreminja program in pravila komunistične internacionale.«)

Komunistične stranke pravijo, da pravila, ki jih po sklepu 7. kongresa (1935) lahko spremenijo, nimajo več veljave. To je namerna laž. Pravila še zmeraj veljajo, ker revidirano besedilo še ni bilo sprejeto na kakem novem svetovnem kongresu, ki ima edini moč (odstavek 8. pravil), da jih odobri.

Naslednji, od vseh najmanj dvoumni citati kažejo, kako so komunistične stranke s silo priklenjene na internacionalo, na njen osrednji odbor in slednjič na njega predsedstvo.

I. Komunistična stranka mora biti včlanjena v komunistični interna- cionalni.

Odstavek 1.

»Komunistična internacionala, mednarodno združenje delavcev, je organizacija komunističnih strank raznih dežel v eno svetovno komunistično stranko. Komunistična internacionala, voditeljica in usmerjevalka svetovnega revolucionarnega gibanja proletariata in pobornica za načela ter cilje komunizma, se bori, da si pridobi večino delavcev in revnih kmetov:

- za načela in cilje komunizma;
- za ustanovitev svetovne proletarske diktature;
- za ustanovitev svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik;
- za popolno odpravo razrednov in uvedbo socializma, ki predstavlja prvo fazo komunistične družbe.

II. Člani komunistične stranke se morajo brezpogojno pokoravati strankinim odlokom.

Odstavek 3.

»Član komunistične stranke in komunistične internacionale je vsak, kdor sprejme program in pravila komunistične stranke v deželi, kjer živi, sprejme pravila komunistične internacionale, kdor pripada kaki temeljni strankini organizaciji in v njej aktivno deluje, kdor se pokorava vsem odlokom stranke in komunistične internacionale in redno plačuje članarino« (str. 81).

III. Nadzor izvršilnega odbora komunistične internacionale (v Moskvi).

Odstavek 12.

»Izvršilni odbor je nadzorovalno vodstvo komunistične internacionale, ki ima moč v časovnem presledku med kongresi.¹ Ta daje navodila vsem odsekom komunistične internacionale in nadzoruje njihovo delovanje« (str. 83).

Člani predsedstva izvršilnega odbora so:

Gottwald (Češkoslovaška), Dimitrov (Bolgarija) (generalni tajnik), Cachin (Francija), Kolarov (Bolgarija), Koplenig (SSSR), Kuusinen (Finska), Lenski (Poljska), Manuilski (SSSR), Marty (Francija), Moskvin (SSSR), Van Mine (Kitajska), Okano (Japonska), Pieck (Nemčija), Pollitt (Velika Britanija), Stalin (SSSR) (tajnik ruske komunistične stranke, član osrednjega izvršilnega odbora SSSR), Thorez (Francija), Florin (Nemčija), Foster (USA), Ercoli (Italija) (po določbah 7. kongresa, avgust-september 1935).

IV. Vsaka komunistična stranka se mora brez pogojno pokoravati izvršilnemu odboru.

Odstavek 13.

»Odloki izvršilnega odbora vežejo vse odseke² in jih je treba natančno izpolnjevati. Odseki se lahko pritožijo proti odlokom izvršilnega odbora

¹ Kongresi so vsako 5. ali 6. leto (zadnji je bil leta 1935., predzadnji leta 1928.). Na teh kongresih v splošnem samo odobrijo sklepe izvršilnega odbora in sprejmejo navodila glede splošnega postopanja.

² Vsaka nacionalna komunistična stranka je odsek komunistične internacionale.

na svetovnem kongresu, a dokler teh odlokov svetovni kongres ni preklical, jih morajo odseki izpolnjevati« (str. 84).*

Odstavek 14.

»Osrednji odbori odsekov komunistične internacionale odgovarjajo svojim kongresom in izvršilnemu odboru komunistične internacionale. Ta ima moč uničiti ali izpopolniti odloke kongresov, odsekov in njih osrednjih odborov ter izdati obvezne odloke« (str. 84).

Odstavek 15.

»Osrednji odbor komunistične internacionale ima moč izključiti iz internacionale cele odseke, skupine in posamezne člane zaradi prekršitve programa in pravil komunistične internacionale ali odlokov, ki jih je izdal svetovni kongres izvršilnega odbora komunistične internacionale. Odseki, skupine ali člani, ki so bili izključeni, imajo pravico pritožbe na svetovnem kongresu« (str. 84).

V. Vmešavanje izvršilnega odbora v posle nacionalnih komunističnih strank.

Odstavek 22.

»Osrednji odbor komunistične internacionale in njegovo predsedstvo imata pravico, da pošljeta odsekom komunistične internacionale svoje zastopnike. Ti zastopniki prejmejo navodila od osred-

* Ta pravica je dejansko iluzorna, ker je pritožba možna le na svetovnem kongresu, ki pa je le po dolgih časovnih presledkih. Ves ta čas pa odloki vežejo. Vsekakor ne poznamo primera, da bi kdo vložil pritožbo, ki bi imela uspeha.

njega odbora komunistične internacionale in odgovarjajo za njihovo izvršitev. Imajo pravico biti pri vseh shodih in sejah glavnih odborov in krajevnih organizacij odsekov, kamor so bili poslani. Ko opravljajo svoje poslanstvo, morajo biti v tesnih stikih z osrednjim odborom dotičnega odseka. Včasih pa v svojih govorih na kongresih, shodih in sestankih odsekov lahko nastopajo proti takemu osrednjemu odboru, če se ne ravna po navodilih izvršilnega odbora komunistične internacionale. Zastopniki imajo posebno dolžnost skrbeti, da se odloki kongresov in izvršilnega odbora komunistične internacionale izvršujejo.»

Odstavek 29.

»Osrednji odbori odsekov, ki so v sklopu s komunistično internacionalo, in osrednji odbori organizacij, ki so sprejeti kot privrženci, **morajo redno pošiljati zapisnike svojih sej in poročila o delu osrednjemu odboru komunistične internacionale**« (str. 87).

VI. Izenačena pravila komunističnih strank.

Pravila komunističnih strank so prav za prav le posnetki pravil komunistične internacionale, v kateri so včlanjene. Vzemimo na primer pravila švicarske komunistične stranke (odstavek 1. in 2.):

»Švicarska komunistična stranka je odsek komunistične internacionale.

Član stranke more postati vsak, kdor sprejme program in pravila komunistične internacionale in švicarske komunistične stranke. Vsakdo je lahko član katere od stranki podrejenih temeljnih organizacij, kdor dejansko v njej deluje, se pokorava vsem odlokom stranke in komunistične internacio-

nale ter redno plačuje članarino. Vsi člani, katerim je to mogoče, se morajo organizirati v strokovnih zvezah.«

Za Francijo veljajo še vedno pravila iz leta 1926, ki določajo:

Odstavek 1.

»Komunistična stranka v Franciji, odsek komunistične internacionale, je znana kot francoska komunistična stranka, ki je odsek komunistične internacionale.

Odstavek 2.

Član stranke more postati vsak, kdor sprejme program in pravila komunistične internacionale, kdor bo redno deloval zanjo in se pokoraval vsem odlokom komunistične internacionale ter stranke pa redno plačeval članarino.«

Glede Amerike navajamo odstavka 1. in 3. pravil (odstavek 2. govori o strankinem znaku):

Odstavek 1.

»Komunistična stranka v Ameriki je znana kot ameriška komunistična stranka, ki je ameriški odsek komunistične internacionale.

Odstavek 3.

Član stranke more postati vsak, kdor sprejme program in pravila komunistične internacionale in komunistične stranke, kdor postane član katere od stranki podrejenih temeljnih organizacij in dejansko deluje v njej, kdor se pokorava vsem odlokom Kominterne in stranke ter plačuje redno članarino.«

Pravila komunistične stranke Velike Britanije jasno določajo, da je »komunistična stranka Velike Britanije odsek komunistične internacionale in da so odloki internacionale zanjo obvezni«. Poudarjeno je

tudi, »da celotno delo strankinih članov, edinic in odborov sloni na priznanju, da so odloki višjih strankinih organov obvezni za nižje; treba je sprejeti strogo strankino disciplino in **takoj izvrševati odloke Kominterne** ter vodilnih organov stranke. O strankinih vprašanjih se sme razpravljati vse dotlej, dokler se merodajni organ stranke ni odločil. Ko pa je bil odlok sprejet, ga je treba brezpogojno izvrševati, čeprav bi se kaki člani ali nižje strankine organizacije ne strinjali s takim odlokom.« Odstavek 2. pravil določa, da »kdor koli sprejme program in pravila komunistične internacionale ter stranke, kdor je pripravljen biti član kake osnovne edince stranke in vneto opravljati organizacijsko delo, kdor bo sprejel odloke Kominterne in stranke in redno plačeval članarino: vsak tak lahko postane član stranke«.

Iz tega vidimo, da so pravila komunističnih strank po vsem svetu strogo izenačena. Vsa prav jasno dokazujejo, da je vsaka nacionalna komunistična stranka dolžna pokoravati se izvršilnemu odboru v Moskvi.

d) Sovjetsko vojno vmešavanje

6) Demokratični obraz

1. Krinka

2. Resnica

e) Nacionalistični obraz, ki ga je treba kazati orientalskim, kolonialnim in napoi kolonialnim deželam

1. Krinka

2. Resnica

f) Vetska krinka

C. Zaključek

Novi obrazi komunistične stranke.

A. Nove taktike

B. Različni obrazi, ki jih danes nosi komunistična stranka

- a) Patriotični, militaristični obraz
 - 1. Krinka
 - 2. Resnica
- b) Pacifistični, antimilitaristični obraz
 - 1. Komunistična stranka podpira in ščuva k državljanski vojni
 - 2. Komunistična stranka podpira mednarodno vojno, ki jo skuša spremeniti v državljansko vojno
- c) Sovjetsko vojno vmešavanje
- č) Demokratični obraz
 - 1. Krinka
 - 2. Resnica
- d) Nacionalistični obraz, ki ga je treba kazati orientalskim, kolonialnim in napol kolonialnim deželam
 - 1. Krinka
 - 2. Resnica
- e) Verska krinka

C. Zaključek

Novi obrazi komunistične stranke.

A. Nove taktike.

Volcovi v ovčjih kožuhih.

Precej pogosto se zgodi, da ljudje, katerim pokažeš vsa tale jasna odkritja o komunizmu, ki dokazujejo, da ga vodijo nasilje, sovraštvo in nered in ki jih prepričujejo, da netijo državljansko vojsko, odgovore: »Vse to je bilo res nekaj let sem, toda pred dvema letoma je komunistična stranka videla zmotnost svojega postopanja; zavedela se je, da nasilje ne uredi ničesar, da je duh množic bistveno nacionalističen in da edino mir lahko pospešuje blagostanje in višjo stopnjo civilizacije.«

Taki ljudje so v zmoti; toda priznati moramo, da je njihova zmota razumljiva, kajti opravlja imajo s skrbno zakrinkanim sovražnikom, z volkom v ovčjem kožuhu. Za enkrat si je sovražnik nadel nov obraz, da bi pridobival komunistični stranki pristaše in somišljenike, da bi svoje nasprotnike zazibal v brezskrbnost, da bi se izognil protipostavnosti in da bi spodkopal tla nacionalizmu. Njegovi cilji pa se niso spremenili. Kar berimo govore in resolucije VII. kongresa komunistične internacionale, pa nam bo to jasno, čeprav komunisti sedaj postopajo kot zagrizeni legalisti v nadi, da si bodo pridobili skupine in posameznike, katere bi golo oznanjevanje marksističnega nasilja odbijalo, njihovi končni cilji pa ostajajo nespremenjeni.

Novi ovinki — stari cilji!

Vzemimo za primer opazke Dimitrova, generalnega (vrhovnega) tajnika komunistične internacionale na

tem VII. kongresu, ki je določil aktualne naloge in taktike komunističnim strankam po svetu:

»Včasih nas dolžijo, da se oddaljujemo od komunističnih načel. Kakšna neumnost, kakšna slepota! Mi bi ne bili marksistični in leninistični revolucionarji, niti učenci Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina, če ne bi bili zmožni popolnoma spremeniti svojih taktik in načina delovanja, kakor nam to narekujejo okoliščine. Toda vsi ovinki in vse valovanje naše taktike je usmerjeno proti enemu samemu cilju — svetovni revoluciji.« (Dobesedno poročilo, št. 39., str. 1846.)

Taktika trojanskega konja.

Ali berimo njegov znani govor na istem kongresu, kjer povečuje zasluge pretvarjanja in primerja komuniste z Grki, ki so oblegali Trojo:

»Tovariši, spomnite se stare pravljice o zavzetju Troje. Trojanci so se ubranili pred napadi sovražnikov, ker so svoje mesto obdali z nezavzetnim zidom; napadalcem pa se je posrečilo zmagati po težkih izgubah šele, ko so s pomočjo znamenitega lesenega konja prodrli v mesto, prav v osrčje sovražnika.« (Correspondence internat., p. 1036.)

Sedaj bomo poskušali pokazati glavne vidike tega pretvarjanja, krinke, ki si jih komunistična stranka natika in dokazati pristnost teh mask z overovljenimi sodobnimi citati.

B. Različni obrazi, ki jih danes nosi komunistična stranka.

a) Patriotični, militaristični obraz.

1. Krinka.

»Da, komunistična stranka se ponaša, da je ljudstvu vrnila Marseillaiseo in trobojnico in da ju je združila z Internacionalo in rdečo zastavo. Da, ko-

munisti ljubijo svojo domovino. Mi smo globoko vdani vsemu, kar pripomore do veličine in slave našega naroda.« Tako je govoril Thorez, francoski komunistični voditelj na Narodni konferenci francoske komunistične stranke v Montreuilu 22. januarja 1937 (str. 27).

»Sedaj, dragi bralec,« beremo v brošuri, ki jo je izdala septembra 1937 francoska komunistična stranka pod naslovom (kakšna ironija!) »Komunizem v službi naše domovine,« »boš spoznal, kaj komunisti mislijo s tem, da pripisujejo sebi in Franciji besede, ki jih je izgovoril Lenin za ruske komuniste in za Rusijo: 'Da, mi ljubimo svoj domači jezik, svojo domačo deželo... Napolnjuje nas občutje narodnega ponosa.'«

V istem smislu rabi komunistična stranka Velike Britanije svoj vzклик: Rešimo demokracijo!

2. Resnica.

Taka je krinka, kakšna pa je resnica?

Odsek I. Določil komunistične internacionale:

»Komunistična internacionala, mednarodno združenje delavcev, je **organizacija komunističnih strank iz raznih držav v eno samo svetovno komunistično stranko**. Kot voditeljica in organizatorica svetovno revolucionarnega gibanja proletarcev in zagovornica komunističnih načel in ciljev, se komunistična internacionala bori:

za osvojitev večine delavskega razreda in glavnega dela ubožnejših kmetov;

za načela in cilje komunizma;

za postavitev svetovne diktature proletariata;

za ustvaritev Svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik;*

* Pomni, da so besede »Rusija« in »ruski«, ki bi označevale zgodovinski in tradicionalni narod, povsem izginile in jih ni nikjer najti. Namen je torej jasn: postaviti breznarodno državo, raznarodeni proletariati. Zgodovinska narodna država se ne priznava.

za popolno odpravo razredov in uvedbo socializma, prve stopnje komunistične družbe (str. 81.).«

Kako naj se ta ustvaritev Svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik sklada s silovitim patriotizmom, izpovedanim v začetku poglavja?

Toda vzemimo izvleček Programa komunistične internacionale za leto 1936.:

»Tako je torej diktatura svetovnega proletariata potreben predpogoj za prehod iz svetovnega kapitalističnega gospodarstva v socialistično gospodarstvo. To diktaturo je mogoče vzpostaviti samo z zmago socializma v raznih državah ali skupinah držav, nakar bi se nove proletarske republike združile po federativnem načinu z že obstoječimi; ta skupina federalnih združenj bi se širila in obsegala kolonije osvobojene izpod imperialističnega jarma, dokler ne bi končno stvorila Svetovno zvezo sovjetskih socialističnih republik in združila vse človeštvo pod mednarodno gospodarstvo proletariata, organiziranega v državo« (str. 32).

Tako je patriotična krinka dovolj prozorna, posebno če dodamo (gl. Poglavje III.), da vsaka komunistična stranka sprejema povelja od zunaj, kar se ni nikdar smatralo za dokaz patriotizma.

b) Pacifistični, antimilitaristični obraz.

»Vojna je grozovita katastrofa za ljudi; zato se je komunistična stranka vedno borila zoper vojno in je v službi miru. Bolj kot vsaka neutemeljena trditev kaže zgodovina francoske komunistične stranke, da se je ona vse od svojega začetka borila za mir in je bila pogosto njegova edina zagovornica.« (»Komunistična stranka v teoriji in praksi«, izdal Ljudski propagandni odbor, Pariz, str. 60.)

V resnici pa je komunistična stranka vojske željna na dva načina, in sicer:

1. Podpira državljansko vojno in ščuva nanjo.

»Komunisti smatrajo pod svojo častjo, da bi skrivali svoje mnenje in cilje. Oni odkrito proglašajo, da so njihovi cilji dosegljivi samo z nasilnim prevratom vsega tradicionalnega družabnega reda.« (Program komunistične internacionale, 1936, str. 80.)

Ali drugod:

»Komunistična internacionala je edino mednarodno gibanje, čigar cilj je diktatura proletariata in komunizma in **ki edina deluje kot organizatorična sila za svetovno proletarsko revolucijo.**« (Program komunistične internacionale, 1936, str. 6.)

In zopet:

»Prehod iz svetovne diktature imperializma v svetovno diktaturo proletariata zahteva dolgo dobo bojev, porazov in zmag za proletariat, neprestanih kriz za kapitalistični sistem, dobo rastočih socialističnih revolucij, **to je državljanskih vojn med proletariatom in meščanstvom...**«

»Proletarska revolucija na drugi strani pomeni **nasilno vmešavanje** proletariata v posestni sistem meščanske družbe.« (Op. cit., str. 30.)

Nikakor ne moreš reči, da si pacifist, če odkrito zagovarjaš državljansko vojno, od vseh najhujšo.

Komunistična stranka pa tudi

2. Podpira mednarodne vojne, ki jih hoče ali skuša spremeniti v državljanske.

»Komunisti si bodo prizadevali potegniti nasprotnike vojske, ki so organizirani v službi miru, v borbo za spremenitev imperialistične vojne v državljansko proti fašističnim podpihovalcem vojne, proti meščanstvu in za uničenje kapitalizma.« (Naloge komunistič-

ne internationale v zvezi s pripravami za novo svetovno vojno imperialistov. Resolucija k poročilu tovariša Ercolija, odobrena 20. avgusta 1935 na VII. kongresu komunistične internationale, Moskva, Correspondance internationale, str. 1217.)

Še en tak bojno razpoloženi citat iz istega Ercolijevega poročila VII. kongresa (Correspondance internationale, str. 1279.):

»V tej krizi se bomo borili z vsemi svojimi silami na čelu množic za to, da se imperialistična vojna spremeni v državljansko proti meščanstvu; borili se bomo za revolucijo in za dosego oblasti.«*

Prvi teh dveh citatov je zelo zanimiv zaradi tega, ker kaže, kako komunisti nameravajo s skrbno predritvijo izkoristiti pacifistična gibanja v ta namen, da bi jih pritegnili v državljansko vojno, ki bi izšla iz vojne med državami.

Sedaj nam bo postalo jasno, zakaj komunisti odločno podpirajo taka mirovna gibanja kot je Mednarodna borba za mir (IPC = International Peace Campaign) in Kongres svetovne mladine za mir. V pojasnilo, kako so se stvorila komunistična jedra v teh organizacijah, naj omenimo, da je bil v vsakem tistih (organizacijskih) teles, ki so l. 1936. tvorila kongres IPC v Bruslju, vsaj en zastopnik revolucionarnega odseka.

V začetku leta 1939. je postala IPC zelo aktivna v Angliji glede španskega vprašanja s tem, da je izdala 25 milijonov brezplačnih brošur po svojem pomožnem organu, »španskem bednostnem odboru« z naslovom »Huda nevarnost«. Raznašala jih je komunistična stranka, Klub levičarske knjige, IPC sama, Združenje

* Primerjaj tudi naslednje: »Mi pričakujemo izbruh vojne hladno in mirno.« (Franc. komunistični poslanec Thorez, jan. 1936.) »Naša dolžnost je ožigosati vse tiste pisatelje, ki opisujejo pretnjo neke nove vojne kot sanje in uspavajo delavce s pacifističnimi lažmi.« (Stalin, cit. L'Es-poir Français, n. 189, 17. sept. 1937.)

društva narodov, ki je bilo posebno delavno. Brošurico je tiskala Farleigh Press. Ta tiskarna tiska mnogo komunistične literature, načeluje pa ji Miss K. M. Beauchamp, članica komunistične stranke od l. 1924. in bivša upraviteljica »Daily Workerja«, uradnega glasila komunistične stranke.

Zanimivo je videti, kako je komunistična stranka Velike Britanije izvedla ta del taktike Kominterne. Leta 1932. je bila v Moskvi 12. plenarna seja izvršnega odbora komunistične internacionale, ki je izdala naslednja navodila vsem komunističnim strankam:

»Uporabljajte taktiko Enotne fronte in postavljajte postavne, polpostavne in protipostavne nadzorstvene delovne odbore v **tovarnah streliv**, v pristaniščih, v tovarnah, pri železnici in na ladjah zato, da se razvije množična delavnost, in **skrbno pripravljene protestne stavke** ter gospodarske stavke, da se **prepreči prevoz streliva in čet** ter zbudi iniciativnost širokih delavskih množic v tej stvari.«

Najbolj značilni besedi v tem navodilu sta: »Enotna fronta«, ker je z njima označena popolna sprememba v načrtu, preobrat od revolucionarne osamljenosti do sodelovanja z nekomunističnimi organizacijami. O teh zapovedih so razpravljali na 12. kongresu komunistične stranke Velike Britanije novembra leta 1932., kjer so določili kot »strankine naloge«:

»da je treba z vsemi možnimi sredstvi razviti **obširno delavsko gibanje v Enotni fronti proti vojni** po zasnovi amsterdamskega protivojnega kongresa ... Posebno pa si mora stranka prizadevati, da bo **okrepila svoj vpliv in vpliv protivojnega gibanja v vojni industriji**, v prometu in v strokovnih zvezah, ki obsegajo to industrijsko polje.«

Pomniti moramo, da je bilo moskovsko navodilo glede »Enotne fronte« sprejeto v celoti in pritiskali so na britsko protivojno gibanje, da bi ga izpolnje-

valo. To gibanje je nastalo po proslulem svetovnem protivojnim kongresu, ki je bil v Amsterdamu leta 1932., ko so ustanovili Britski protivojni svet. Čeprav naj bi to bila neodvisna skupina »uglednih in za blaginjo vnetih mož in žen«, so jo skrbno nadzorovali komunistični veljaki ali komunistični simpatizerji. Ko se je na primer ta skupina sestala marca 1933 v Londonu, je nastopilo 21 govornikov, od katerih je bilo 18 članov komunistične organizacije ali takih, ki so bili tesno združeni s komunističnimi organizacijami. **Od 52 podpisnikov, ki so sestanek sklicali, sta smela le dva spregovoriti. Oba so sovražno sprejeli.** Pozneje so imeli še mnogo sestankov v Londonu, Parizu in drugje ter ustanavljali pomožna protivojna gibanja, kakor: Učiteljsko protivojno gibanje, Mladinski protivojni svet (ki ga je nadzorovala Liga mladih komunistov) in Odbor za organizacijo britskih žen proti vojni in fašizmu. Na prvem sestanku tega odbora je dajala smer shodu gospa Despard, ko je izjavila:

»Mar je kaj upora v mojih besedah, če rečem, da smo vse za revolucijo? (Ploskanje.) Jaz sem revolucionarka. (Ploskanje.) Nobena revolucija ne bo uspela brez žen. Želimo, da bi bili brezposelni opremljeni za vojno, tedaj pa — bolje, da ne povem, kaj bo tedaj.« (Dolgotrajno ploskanje.)

Te skupine so tvorile »množično protivojno gibanje«, kakor jih je nazval »Daily Worker«. Izkazalo se je, da je bilo njih delovanje v raznih smereh in krajih po vsej deželi močno v prid komunistični stranki, zakaj podpirali so jih mnogi ljudje, ki se sami od sebe ne bi nikdar pridružili stranki, a so tako postali orodje revolucionarni propagandi.

Na nekem posebnem sestanku odbora komunistične stranke za londonski okraj junija leta 1935. je neki veljak stranke izjavil:

»Skrbeti moramo, da bo protivojno gibanje zajelo vse strokovne zveze.

Posebno se moramo lotiti odločujočih združenj, kakor strojnih in stavbnih, letalskih in ladjedelniških itd.»

V teh besedah je pravi cilj komunistične »pacifi-
stične« gonje čisto jasen.

Leta 1936. je država začela s temeljitim delom za britski obrambni načrt. 5. aprila leta 1936. je odbor komunistične stranke za londonski okraj sklical poseben sestanek tovarniških skupinskih voditeljev in glavnih zaveznikov v strojnih in sorodnih delavskih združenjih v Londonu. Med 65 prisotnimi je bilo tudi tistih 8 mož, ki so bili najbolj odgovorni zaradi organiziranih nemirov v strojni industriji v poslednjih letih; vsi so bili člani združenj, ki organizirajo strojne delavce. Na tem sestanku so sprejeli resolucijo, ki jo lahko kratko označimo kot **popoln upor proti vladnemu obrambnemu načrtu**. Izdali so jo pod geslom: »Nočemo industrijskega premirja!« Hkrati pa je resolucija veljala kot zagovor za pospešitev gibanja delavskih zaupnikov in za **ustanovitev komunističnih celic po vseh tovarnah, ki so bile po pogodbah vezane, da delajo za oboroževanje**. Skoraj ob istem času se je s posebno marljivostjo izkazal Nacionalni svet delavskih zaupnikov **letalske proizvodnje**. Ta odbor je zagrešil številne krajevne neuradne stavke v tovarnah, ki so bile obvezane, da se bavijo **z obrambno proizvodnjo**.

Komunistična stranka je ustanovila poseben urad za londonsko kovinarstvo, ki naj bi vodil nemire, in neki vodilni član stranke je dobil posebno nalogo, naj se zlasti bavi s **hujskanjem v letalski industriji**. Obenem so se trudili, da bi nemire širili še preko londonskih mejá. Enega glavnih komunistov v deželi, ki je nekdanj vodil komunistično agitacijo v Indiji, so poslali v Sheffield, da bi spravil v sklad delovanje stranke v tem okraju. Posebno so si prizadevali, da bi povzročili nemire v Barrow-in-Furnessu; v manche-

strskem okraju pa so kovali načrte, kako bi spravili letalske delavce do ponovne neuradne stavke.

Kakor smo že poudarili, ni bilo v vsem razvoju komunistične agitacije nič kričavega. V vsem so načrtno delovali kar se dá mirno in v celotnem vodstvu je vladala neka pritajena pretkanost, kakršne preteklost ni poznala. Namesto da bi izdajali viharne revolucionarne razglase, so pripravljali in razpošiljali vsem agitacijskim voditeljem v oboroževalni industriji zaupno spomenico z navodili pod naslovom: »Orožje in delavci« (Arms and the workers). Pisec te spomenice je bil viden komunistični veljak, ki sedaj sedi v ječi zaradi vohunstva. Decembra leta 1936 je Londonska zveza mirovnih svetov sklicala sestanek — čudno zares! — glede ponovne oborožitve. Na tem sestanku je Joe Scott, tedaj voditelj Zedinjenih strojnih in stavbnih združenj londonskega okraja in član odbora komunistične stranke londonskega okraja, dejal: »Če delavci izdelujejo strelivo, pa delo iz kakršnega koli vzroka zavirajo, tedaj jih podpirajte kolikor le morete.«

Komunistična stranka je po amsterdamskem protivojnem kongresu leta 1932. ustanovila Britsko protivojno gibanje. Delavska stranka je v letaku »Komunistični sončni sestav« (The Communist Solar System) o njem sodila takole: »Britsko protivojno gibanje je novo ime za star proizvod.« O njem je razglasila, da podpira komunizem in da ne mara z njim imeti nič skupnega. Leta 1937. je gibanje docela zamrlo. Pismo, ki ga objavljamo, značilno osvetljuje nadaljnje delovanje Mednarodne mirovne propagande v Britaniji:

»Dragi prijatelj!

Pismo, ki si ga poslal Britskemu protivojnemu gibanju, sem odprl, ker opravljam posle mednarodnega tajnika v tej organizaciji. Naslovil sem ga na Mednarodno mirovno propagando: 27, Chester, Ter-

race, Eaton Square, S. W. I. Britsko protivojno gibanje namreč zdaj deluje po tej organizaciji, ki je bila ustanovljena po letošnjem Svetovnem mirovnem kongresu v Bruxellesu.

Upam, da boš kmalu dobil pojasnilo, ki ga želiš.

Tvoj vdani

R. Bridgeman

Liga proti imperializmu.«

Po tem datumu je bila komunistična delavnost prav vidna še v zvezi z različnimi »pacifističnimi« organizacijami, zlasti v Mednarodni mirovni propagandi, v Mirovnem združenju britske mladine, v Združenju mladinskih odsekov zveze narodov, v Romanju mladine za mir in demokracijo in v Odboru žená proti vojni in fašizmu.

Ker je v tem delovanju imela in ima vodilno vlogo Mlada komunistična liga, bo zanimivo, če bomo posegli za približno leto dni nazaj k početku tega gibanja. Na nekem komunističnem shodu v Shoreditchu februarja 1936 je D. J. Springhall, član osrednjega odbora komunistične stranke, dejal, »Mi (komunisti) moramo razviti mladinsko mirovno gibanje s tem, da pritegnemo celo vrsto mladinskih organizacij, ki pa nikakor ne smejo vse imeti značaja delavskega razreda.« Približno ob istem času je Mlada komunistična liga izdala letak »Življenje, ki ima cilj« (Life with a purpose), ki je prinesel tudi te-le besede: »Naše mlade komunistične lige bi morale v klubih delati tako vneto kakor še nikoli, delovanje pa naj bi posvetile ustanavljanju Mladinskih odsekov zveze narodov.«

Tri leta pozneje, februarja 1939, je bilo »romanje nacionalne mladine za mir« v London. Izvedla ga je Nacionalna mladinska propaganda s pomočjo tajništva Združenja mladinskih odsekov zveze narodov.

Društva, ki so se ga udeležila, so bila poleg pravkar imenovanega združenja: Liga delavske mladine, Nacionalna liga mladih liberalcev, Zadrugiški tovariški krožki, Univerzitetna federacija dela in Mlada komunistična liga. Med šestimi glavnimi voditelji »romanja« sta bila dva funkcionarja Mlade komunistične lige in dva druga, ki sta bila v tesni zvezi z njo. Od dvanajstih govornikov pri demonstracijah v Londonu so bili štirje odborniki Mlade komunistične organizacije in štirje drugi, ki so pridno sodelovali z njo.

Tak je komunistični »pacifizem« v praksi v Britaniji.

Da dokažemo praktično izvajanje nauka, po katerem naj se sproži vojna, potem pa spremeni v državljansko vojno, bo zadostovalo, če pokažemo, s kolikšno vnemo so se komunisti spravili na lažniva poročila, ki so Evropo pretresala od začetka španske državljanske vojne. Vsako teh poročil je tako, da bi utegnile evropske sile pahniti v vojne spopade.

Zelo znani socialistični poslanec Bergery našteva na primer v svojem listu »La Flèche« (11. nov. 1937) mnogo hudo lažnivih poročil, ki so jih francoski komunisti skuhal v nekaj tednih. Naj Bergery sam govori:

1. Najprej naj omenim list »L'Humanité« od 17. decembra 1936, ko je na prvi strani prinesel v treh debelih naslovnih vrstah vest: »Tri Junkersova letala preletijo Francijo in bombardirajo Port Bou.« Naslovne vrste naj bi zbudile vero, da je bilo francosko ozemlje bombardirano, čeprav leži Port Bou v Španiji. — A to je koristno za ideološko pripravo vojne.

2. V listu »L'Humanité« od 3. I. 1937 najdemo na prvi strani dve debeli naslovni vrsti: »Italijansko letalo je sestrelilo letalo, na katerem je bil Louis Delaprée«. Pri tem pa nihče ni vedel, kateri državi je letalo pripadalo. (Francoska vlada je nekako trdila, da je šlo za republikansko letalo, ki je bilo žrtev pomote.) Toliko bolje! Vsa zadeva je bila že spočetka nejasna in je še danes. Pa kaj zato, si misli »L'Humanité«, recimo kar, da je bilo letalo italijansko. Tudi to je koristno za ideološko pripravo vojne.

3. »L'Humanité« od 5. januarja 1937 prinaša v treh naslovnih vrstah: »Zbrana nemška vojska napada Madrid.« To je bilo seveda iz trte zvito! A kaj zato, saj je koristno za ideološko pripravo vojne...

4. Preidemo zdaj k zadevi o neresničnem izkrcaju nemških čet v španskem Maroku. Zdi se, da je lažno poročilo izdal Havas. Toda »L'Humanité« ga je takoj naslednjega dne v številki od 9. januarja objavila, hkrati ga je prinesla Mme. Tabouis v listu »Oeuvre«. To poročilo pa so še prekašale podrobnosti, ki jih je objavil »L'Humanité« dne 11. januarja: »Po mestu Tetuanu paradira nemško vojaštvo in madleguje Francoze.«

Če je možno, da je Nemčija mislila na izkrcaje na Melilli (a za to ni najmanjšega dokaza), in če je možno, da je na ostre ugovore naše diplomacije opustila svojo namero, tedaj ni nič manj gotovo, da se nemške čete niso nikdar izkreale.

»L'Humanité« je torej razširila (pa še pod kako obilnimi naslovi in okraski) lažno vest.

Brez dvoma je menila: tudi to je koristno... itd.

5. »L'Humanité« je 11. januarja pod naslednjim podnaslovom čez tri kolone prinesla tole vest: »Po italijanskih in nacističnih četah pričakujejo sedaj preko 3000 japonskih »prostovoljcev« v Cadizu.«

Ni treba posebej pripomniti, da v Cadizu nikdar ni bilo nobenih Japoncev.

Nič ne dé. Ta je prav tako koristno... itd.

Naj bo dovolj naštevanja.

In tu gre le za poročila, ki so jih izdali v času od 17. decembra 1936 pa do 11. januarja 1937!

Kajpada so še nadalje deževala izzivanja, zavijanja, negotova poročila in lažnive vesti: dozdevno torpediranje »Hunterja«, dozdevno streljanje »Deutschlanda« itd.

Seznam je bil brez konca.

c) Sovjetsko vojno vmešavanje.

V svojih namerah, da povsod zanetijo spore, sledijo komunisti vseh deželá slepo sovjetskim navodilom. Odkar so se sovjeti polastili oblasti, so sejali le smrt in uničenje, kamor koli so prišli.

Navajamo nekaj primerov:

Leta 1920. je rdeča armada s silo vdrla na Poljsko in dospela do varšavskih vrat. Le kakor po čudežu se je posrečilo, sovražnika potisniti nazaj.

Moskva je napadla in porušila Georgijo, nekaj mesecev potem ko so sovjeti dne 7. maja 1920 formalno priznali njeno neodvisnost. Prav tako je bilo z Azerbejdžanom in Armenijo, ki so ju zverinsko napadli. V Tibetu in kitajskem Turkestanu je komunistični vpliv zrahljal odporno moč teh dveh deželá, da bi si jih toliko lažje osvojil.

Zunanjo Mongolijo so popolnoma sovjetizirali in njena pripadnost h Kitajski je le še besedna. Blücherjeva rdeča armada je leta 1929. ob priliki spora glede vzhodnokitajske železnice napadla Mandžurijo, potem ko so sovjeti nekaj mesecev poprej podpisali Kellogov pakt. Ta sovjetski poseg je bil še posebno grozen in neusmiljen. Nastop Zedinjenih držav je prisilil SSSR, da je umaknila svoje čete. Pridržali pa so 17.000 ujetnikov, ki so jih šele izpustili potem, ko je Čang Su Liang sprejel moskovske pogoje.

Na Kitajskem so sovjeti od vsega početka vodili skrajno delavno in brezobzirno propagando.

Velikanska ozemlja, skoraj tako obsežna kakor Francija, so sovjetizirali in docela odtegnili od oblasti nankinške vlade. S tem sta edinstvo in varnost vse Kitajske hudo ogroženi. Neposredno delovanje Sovjetov na Kitajskem je prvi korak h kitajsko-japonski vojni. V Španiji ne moremo več dvomiti o vmešavanju Sovjetov. To vmešavanje se je pričelo mnogo prej kakor italijanski in nemški poseg. Sovjeti so bili tisti, ki so z revolucionarno propagando ustvarili hudo krizo in socialno nahujskanost, kar je neposredno povzročilo nacionalno vstajo.

Naj za dokaz podamo seznam revolucionarnih izgredov, ki so jih v štirih mesecih po ustanovitvi ljud-

ske fronte v Španiji zagrešili, torej pred izbruhom državljanske vojne:

160 porušenih cerkvá; 251 požigov; 269 umorov; 1287 ranjenih pri uporih; 215 poskusov umora; 138 oboroženih napadov; 23 ponesrečenih atentatov; 69 porušenih poslopij in političnih lokalov; 113 splošnih stavk, ki so jih povzročili rdeči; 228 manjših stavk; 10 docela porušenih uredništev raznih listov; 33 poskusov, da bi uničili uprave listov; 146 bombnih atentatov; 78 ponesrečenih bombnih atentatov.

Ta seznam bi morali venomer imeti pred očmi, če hočemo razumeti, kako je moglo priti do državljanske vojne v Španiji, kako je celó neogibno moralo priti do nje od trenutka, ko so komunisti dosegli odločilen vpliv pri izvrševanju oblasti.

č) Demokratični obraz.

1. K r i n k a.

Po 7. kongresu, ki je uvedel taktiko prikrivanja, so se komunisti šopirili kot pristni demokratje in zagovorniki parlamentarnega sistema:

»Nasprotno: komunisti so kar najbolj zvesti demokrati. Komunistična stranka vodi odločno borbo proti fašistom za obrambo demokratskih svoboščin, kakršne imamo sedaj.«

(Komunistična stranka, njena teorija in praksa [The Communist Party, its Theory and Practice], izdaje Odbora za ljudsko propagando, str. 28.)

2. R e s n i c a.

Te trditve docela pobijajo pravilniki komunistične internacionale, njen program in številne izjave odločujočih marksističnih voditeljev, zlasti Stalina, ki je član predsedstva izvršilnega odbora komunistične internacionale.

Pravilniki komunistične internacionale, oddelek 1 (Program in pravilniki komunistične internacionale [Programme and Statutes of the Communist International], str. 80.) pravijo:

»Komunistična internacionala, mednarodno združenje delavcev, se bori ... za ustanovitev proletarske **diktature** po vsem svetu.«

Resnico kajpada moremo najti le v pravilnikih, ne pa v javnih izpovedih, ki imajo samo namen, da ljudstvo slepijo.

Program komunistične internacionale (istotam na strani 5.):

»Program komunistične internacionale predstavlja s tem temeljitejšo sintezo izkušenj mednarodnega proletarskega revolucionarnega gibanja; to je boj za proletarsko **diktaturo** po vsem svetu.« Istotam na strani 32.:

»Zatorej je svetovna proletarska **diktatura** prvi osnovni pogoj za prehod iz svetovnega kapitalističnega gospodarstva v socialistično gospodarstvo.«

A kaj naj proletarska diktatura prav za prav pomeni?

»Proletarska diktatura ne more biti popolna demokracija, demokracija za vse.« (Stalin, Leninizem, str. 41.)

»Če govorimo znanstveno, tedaj je proletarska diktatura moč, ki je ne omejujejo nobeni zakoni, ne zavirajo nikaka pravila; moč je, ki se neposredno opira na nasilje. Diktatura pomeni neomejeno moč, ki mu je podlaga sila, ne pa zakon.«

Kratko: proletarska diktatura ni drugega kakor nasprotje demokracije.

Tu imamo novejšo komunistično sodbo o parlamentarni demokraciji, ki jo je objavil francoski komunistični list L'Humanité 9. januarja 1936: »Prole-

tarska diktatura ne more delovati v mejah parlamentarnega sistema.«

Končno imamo še Stalinovo izjavo, ki jo je podal v zvezi z novo sovjetsko ustavo ob priliki 7. sovjetskega kongresa 26. novembra 1936; ta nam kaže, kako komunist ceni demokracijo:

»Glede popolne svobode drugih političnih strank razen komunistične ne more biti govora. Mi boljševiki vidimo v tem dobro potezo ustave (to je nove sovjetske ustave).«

d) Nacionalistični obraz, ki ga je treba kazati orientalskim kolonialnim in na pol kolonialnim deželam.

1. K r i n k a.

Že davno pred 7. kongresom so se komunisti v vzhodnih in kolonialnih deželah izdajali za vnete pobornike nacionalizma domačinov in za »goreče zagovornike osvobodilnih protimperialističnih gibanj«, na primer Liga proti imperializmu in Združenje za blagor in napredek črncev v Britaniji.

»Politična bodočnost Indije je odvisna od poostritve borbe za narodno osvoboditev v prid revolucionarnem demokratskem idealu.« (M. N. Roy, Narodna osvoboditev Indije [The National Liberation of India] Internacionalne soc. izdaje, str. 105.)

2. R e s n i c a.

Ta kričava obramba domačinov proti tujemu imperializmu, ta gonja za »narodno osvoboditev« je v resnici le taktičen način, s katerim vabijo v komunistično stranko kolikor moči mnogo vstajev in nezadovoljnejev, ki jih potem uporabljajo za namene proletarske revolucije.

»Revolucija v kolonijah ne more biti že v prvih početkih komunistična revolucija; a če jo vodi takoj spočetka kak komunistični voditelj, tedaj množice ne bodo zašle na druga pota, marveč si bodo po posameznih obdobjih gibanja pridobile globlje revolucionarne izkušnje.«

»Revolucija v kolonijah mora v začetku zasledovati neki načrt, ki naj se bavi z malomeščanskimi reformami, kakor na primer razdelitev zemlje. To pa ne pomeni nujno, da je treba vodstvo revolucije prepustiti buržujski demokraciji. Nasprotno, proletarska stranka naj se loti temeljite, krepke propagande za sovjete in naj organizira delavske in kmečke sovjete. Ti naj bi potem sodelovali s socialističnimi republikami v naprednih kapitalističnih deželah, dokler ne bo izvojevana končna zmaga nad kapitalizmom po svetu.« (Komunizem in nacionalno ter kolonialno vprašanje [Communism and the National and Colonial Question] spisali Lenin, Stalin in Buharin, Bureau d' Editions, de diffusion et de publicité, Paris, stran 60.)

Ko bo ta proletarska revolucija končana, ko bo dosežena zveza s sovjetskimi deželami, kaj bo tedaj še ostalo od **nacionalne države**, ki jo sovjeti obljublajo domačinom? Nič. Zakaj:

»Komunistična internacionala se bori za ustanovitev Svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik.« (Pravilniki komunistične internacionala, 1936, oddelek 1.)

In zopet:

»Nove proletarske republike bi se združevale ... dokler ne bi končno ustvarile Svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik in zedinile vse človeštvo pod mednarodno vlado proletariata...« (Program komunistične internacionala, 1936, str. 32.)

e) Verska krinka.

Od vseh prevar komunistične stranke je gotovo najgrša tista, ko ponuja roko katoličanom; hkrati pa je ta prevara postala najbolj vidna, ker so jo razkrinkali taki, ki se s svojimi političnimi in socialnimi nauki približujejo v nekaterih točkah komunističnim naukom.

Tako je »Populaire« 22. novembra 1937 objavil članek, ki ga je podpisal Lagorgette, član upravnega odbora stranke SFIO, tedaj kabinetni ravnatelj socialističnega ministrstva, v katerem je vsa dvoreznost komunistov v njihovi verski politiki s popolno jasnostjo orisana.

Navajamo nekaj izvlečkov iz tega članka:

»Komunisti skušajo na vse pretege spraviti skupaj srp in sveto hostijo. To so slovesno izjavili na dveh dolгих straneh v listu »L'Humanité« z dne 28. oktobra lanskega leta. Vsi pravi komunisti bi morali pri branju te izjave pobledeti. Stokrat so katoličanom ponudili roko. Stokrat so morali pretrpeti najbolj ponižujoče zavrnitve. Zakaj toliko vztrajajo pri tem? Nam je to popolnoma razumljivo. Takoj nam bo vse jasno. A najprej se še ozrimo na Sovjetsko zvezo. Posebej poudarjamo, da bomo vsa pojasnila črpali zgolj iz čisto uradnih sovjetskih virov.«

Da dokažemo, kako v Sovjetski zvezi opravljajo protiversko propagando v vsej javnosti, se nam zdi najbolj primerno, če kar navedemo najbolj značilna mesta tistih člankov, ki jih je sovjetski tisk objavil:

»Pravda«, 2. marca 1937.

»Stalinova ustava je zajamčila svobodno opravljanje verskih obredov. Toda ustava je prav tako zajamčila protiversko propagando vsem državljanom.

Nekatere strankine organizacije so očitno menile, da ni potrebno boriti se proti verskim predsodkom. To je osnovna zmota. Stranka se ni odrekla in se ne odreka protiverski propagandi. In če ustava govori o svobodi glede protiverske propagande za vse državljane, tedaj morajo strankine organizacije pomagati sovjetski skupnosti pri organiziranju protiverskega delovanja.«

Izvestja« z dne 10. marca 1937 prinaša tale pomenljivi Stalinov citat:

»Stranka ne more ostati nebrižna nasproti verskim predsodkom in bo nadaljevala propagando proti tem predsodkom, zakaj to je najučinkovitejše sredstvo, da se omaje vpliv nazadnjaške duhovščine.«

V članku pod naslovom »Protiversko propagando je treba razviti na široki bazi«, ki ga je objavil list »Bakinskij Rabočij« 12. aprila 1937, beremo:

»V vseh časih je bila vera orodje razrednega boja, orodje izkoriščevalcev nasproti izkoriščancem in orodje za podjarmljenje. Zato je boljše-viška stranka polagala toliko važnost na protiversko propagando in bo to storila tudi vnaprej.«

»Pravda«, 15. aprila 1937:

»Neumno bi bilo misliti, da besede, ki jih sovjetska ustava uporablja glede svobode verskih obredov, pomenijo konec protiverske propagande. Mar ta zakon količkaj spreminja v ponašanju komunistov nasproti vere? Ali je sovjetska oblast komu prepovedala, da bi smel verovati v Boga in obiskovati cerkev?

Stalinova ustava ne pomeni, da je komunistične propagande konec ali da je oslabljen. Nasprotno, ta propaganda bo okrepljena, zlasti kar zadeva protiversko fronto.«

Torej medtem ko komunisti v SSSR hrupno pozivajo na boj proti Cerkvi, trdovratno ponujajo roko katoličanom v Franciji. A ti jim ne pritegnejo, s prezirom odbijajo ponudbe zavezništva, s katerimi se jim bližajo.

Pri tem bi še lahko pripomnili — in že samó ta opomba bi morala zadostovati za presojo glede iskrenosti teh ponudb —, da voditelji Komunistične stranke v Franciji in drugje pri vseh prilikah zaskrbljeno izjavljajo, da nikakor ne gre za to, da bi sklenili zvezo s katoliškimi voditelji in se odrekli lastnim laicističnim in brezbožnim načelom, temveč le za to da bi načelno apelirali na katoličane, naj se v svojih političnih in socialnih organizacijah postavijo ob njihovo stran.

To je tista taktika, ki so jo z delnim uspehom že uporabljali v strokovnih zvezah, med socialisti in kmeti.

C. Zaključek.

Zdaj ne bo več težko uvideti, da se komunistična stranka povsod zateka k laži in da more s svojim pretvarjanjem varati le tiste, ki so voljni in željni, da so varani.

Primeren zaključek tega poglavja bi bili naslednji izvlečki iz letaka »Britska delavska stranka in komunizem« (British Labour and Communism), ki ga je izdal Nacionalni delovni svet, skupni izvrševalni odbor Delavske stranke in Vrhovnega sveta kongresa strokovnih zvez:

»Skoraj dvajset let so s svojo gonjo skušali Britsko delavsko gibanje speljati v komunizem. Spreminjali so metode, preusmerjali taktiko, toda osnovni komunistični cilj je ostal isti ko prej.

Komunistična stranka je spet in spet goreče želela, da bi se združila z demokratsko Del. stranko, čeprav je dosledno in ponovno izjavljala svoje

prepričanje, da so napori za demokracijo brezuspešni. Komunistična stranka pravi, da sodeluje z Britsko delavsko stranko v demokratskem delovanju. A to je v opreki z njeno zahtevo po svobodi, s katero hoče iti za svojim revolucionarnim ciljem, kakor ji zapoveduje komunistična internacionala; ta pa ne zna pravilno presoditi britskih razmer, britskega značaja in britskega izročila.

Ves ta čas je komunistični tisk, ki ga je **podpiral ruski denar, silovito in nenehno napadal in obrekoval Britsko delavsko gibanje**. Spočetka so potrošili ogromne vsote za list »Communist«, pozneje za »Sunday Worker« in nazadnje za »Daily Worker«, da bi sejal razdor v delavskih vrstah in uničili Strokovne zveze pa Delavsko stranko.

Po vseh teh letih gmotno podprtih naporov, s katerimi so skušali Britsko delavsko stranko spreobrniti h komunistični veri, je mogla komunistična stranka v poročilu komunistični internacionali leta 1935. javiti samo, da šteje njeno članstvo okoli 7.000 članov.

Sramotni neuspeh v delu, da bi si pridobili močno članstvo, jih je prisilil, da so se oklenili bolj pretkane taktike »Enotne fronte«.

To zahrbtno metodo so širili na skoraj neštne načine, kakor je pač komunistična internacionala pošiljala nasvet za nasvetom, navodilo za navodilom in načrt za načrtom.

Takoj v začetku so se lotili Skupine nacionalnih brezposelnih delavcev, da bi izrabljali najbolj nebogljeni odsek Laburističnega gibanja kot silo za nasprotovanje, **za prepire in razdore**.

Nato so ustanovili Nacionalno manjšinsko gibanje, ki je imelo sveto nalogo, da **seje prepire** med članstvom Strokovnih zvez in **zavzame vplivna mesta**, od koder bi mogli širiti komunistično propagando v industrijskem gibanju.

To manjšinsko gibanje ni bilo britskega kova. Zamislila si ga je in vodila Moskva po nasvetu in zapovedi Rdeče internacionale strokovnih zvez kot del svetovnega načrta, ki so ga hoteli povsod enako uveljavljati, ne da bi se ozirali na različnost razmer. Nekaj časa je načrt uspeval. Tedaj pa so Britske strokovne zveze, ki so takoj zapazile **razkol v svojih vrstah** in nevarnost za industrijsko skupnost, razgalile spletnike Manjšinskega gibanja, tako da je njegov vpliv naglo usihal. Britski komunisti so lani v Moskvi priznali svoj neuspeh tudi v tej smeri. Pokazala se je bistvena potreba, da izberejo novo taktiko.

Nova taktika zahteva, da mora vse komunistično članstvo v okviru določene industrijske panoge biti razporejeno v komunističnem odseku, v tovarniških celicah in skupinah posameznih Strokovnih zvez. Vsi ti morajo biti kot poedinci v zvezi — krajevno in nacionalno — s skupino komunističnih voditeljev, tako da bodo za vsakršno komunistično delovanje v Strokovnih zvezah glavno odgovorno voditeljstvo določevali vodeči odborniki komunistične stranke.

Ta novi bojni način ima kakor Manjšinsko gibanje jasen namen, da doseže iste **razdiralne komunistične cilje**.

Strokovne zveze ne morejo sklepati kolektivnih pogodb, ne da bi prevzele odgovornost za izpolnjevanje dogovorov. Številni pa so bili primeri, ko so izvršilni odbori zvez naleteli na neuradne stavke, ki so jih komunisti namerno podžigali in vodili, ne toliko proti delodajalcem kakor proti oblasti Izvršilnih odborov in Strokovnih zvez samih. Kadar je zaradi tega nastal nered in so nekateri delavci postali žrtve, so jih komunisti gladko zapustili, Strokovne zveze pa so se morale ubadati s težavnim položajem, ki so ga povzročili komunisti s svojim pogubnim vmešavanjem v njih zadeve.

Zamisel, ki je bila komunistom najbolj pri srcu

v poslednjih letih, je bilo snovanje pomožnih organizacij, z jasnim namenom, da bi javno pozornost ter socialistično in napredno mišljenje odvrnili na določene cilje dnevnje politike. Komunisti ravno sedaj delujejo za tisto razredno sodelovanje, ki so ga v preteklosti tako korenito napadali. A njihov prvotni cilj je bil, da bi komunistični propagandisti zasedli koristne postojanke, od koder bi širili komunistični nauk. Zgradili so pisan sestav pomožnih organizacij, ki jih večinoma upravljajo prepričani komunisti ali zanesljivi simpatizerji in vodijo ter denarno podpirajo komunistični viri. Celo vrsto teh organizacij so preiskali in o njih poročali na Kongresu strokovnih zvez ter na vsakoletnem shodu Delavske stranke, kjer so jih označili za prevratne in nevredne, da bi jih člani Delavskega gibanja priznavali. Med temi organizacijami so:

Liga proti imperializmu,
Levičarsko gibanje,
Manjšinsko gibanje,
Mednarodna delavska pomoč,
Gibanje skupine nacionalnih brezposelnih delavcev,
Prijatelji Rusije (»Prijatelji Sovjetske unije«),
Gibanje za nacionalne pravice,
Mednarodna obramba dela,
Britski protivojni svet (»Britsko protivojno gibanje«),
Protifašistični kongres evropskih delavcev,
Pomoč za žrtve nemškega in avstrijskega fašizma.

Nekatere od teh so tiho zamrle, a druge hirajo in še bolj ali manj delujejo. Sem pa tja še zmeraj zra-
stejo kot gobe organizacije, ki imajo na pogled prav
hvalevredne namene. Prav je, da se člani Delavske
stranke in Strokovne zveze izogibajo združenj, kate-
rih poreklo, namere ali delovanje bi zbujali najrah-
lejši sum.

V razgovorih na shodu komunistične internacionale so namen »Enotne fronte« kar odkrito priznali. Leta 1922. je Radek prav jasno izrekel:

»Pot **Enotne fronte** vodi do proletarske **diktature**.«

»Komunistična teza o taktiki«, ki so jo izdali leta 1925., ni nič manj jasna:

»Taktika **Enotne fronte** je samo način agitacije in revolucionarna mobilizacija proletariata za daljše obdobje. Taktika **Enotne fronte** je bila in bo ostala **revolucionarna**, ne pa mirna in razvojna metoda.«

»Na kakšnem skupnem polju naj bi se sestali predstavniki Britskega delavskega gibanja pa komunistični voditelji, ki — naj že izjavljajo, kar jim drago — imajo pri vseh pogajanjih le te osnovne cilje pred očmi?

Jasno je, da bi vsaka olajšava, ki bi jo rodilo tako zbližanje, vsaka korist, ki bi jo mogla prinesiti »Enotna fronta«, bila vztrajno in nenehno izrabljena za edini in glavni cilj komunistov — **za popolno uničenje strokovnih in političnih delavskih gibanj, ki so jih pokolenja strokovničarjev, socialistov in demokratov s trdim delom ohranila.**«

»Nobeno gibanje s tako neznatnim članstvom ne bi moglo razviti takšno in tolikšno delovanje kakor je bilo komunistično — posredno in neposredno —, ki smo ga občutili toliko število let, če ne bi imelo obsežne in tajne denarne podpore. Nobena tako majhna skupina, pa naj bo še tako vztrajna in goreča, ne bi mogla ustanoviti **dnevnika, več mesečnikov in pomožnih glasil**, voditi ves upravni stroj z vsakovrstnimi nedoločljivimi organizacijami, ki jih tak stroj zahteva, **če ne bi bilo izdatne denarne pomoči iz vnanjih virov.** Vsem je jasno, da prejema komu-

nistična stranka pri nas iz tujine prav izdatne denarne podpore, ki narastejo na mnogo tisoč funtov. To je poglavitni vzrok, da je komunistična stranka tako hlapčevsko vdana komunistični internacionali in da se tako slepo pokorava zapovedim, ki jih prejema iz Moskve.

V nasprotju z Britsko delavsko stranko ne predstavlja svobodnega in neoviranega izraza mišljenja svojega članstva. V bodočnosti kakor v preteklosti mora — dokler bo trajala njena sedanja ustava — sprejemati navodila ne od poedinih članov, marveč od komunistične internacionale.»

Značaj sovjetske sile in politični razvoj pod njeno oblastjo.

I. Zgodovina.

a) Vojskujoči se

b) N. E. P.

c) Petletke in kolektivno kmetičko gospodarstvo.

II. Nova Komunizem v Rusiji,

njegova politična moč in njegovi
gospodarski ter socialni uspehi.

d) Zasebna lastnina.

III. Svoboda.

a) Svoboda vere.

b) Svoboda tiska.

c) Svoboda organizacij.

IV. Zaključek: Žrtve sistema.

Dodatek.

Značaj sovjetske sile in politični razvoj pod njeno oblastjo.

I. Zgodovina.

- a) Vojskujoči se komunizem.
- b) N. E. P.
- c) Petletke in kolektivno kmečko gospodarstvo.

II. Nova sovjetska ustava.

- a) Državni ustroj.
- b) Politični ustroj.
- c) Sodstvo.
- č) Socialni ustroj.
- d) Zasebna lastnina.

III. Svoboda.

- a) Svoboda vere.
- b) Svoboda tiska.
- c) Svoboda organizacij.

IV. Zaključek: žrtve sistema.

Dodatek.

- a) Vojskujoči se komunizem.

To obdobje je bilo zelo kratko: nered in anarhija sta se znašla na neomejenem despotizmu. To je bil začetek vojskujočega se komunizma. Značilno za to dobo je, da so tedaj zgradili silovit stroj centralizac

Značaj sovjetske sile in politični razvoj pod njeno oblastjo.

I. Zgodovina.

Odkar si je Lenin leta 1917. osvojil oblast, ne moremo reči, da je šel razvoj komunizma v Rusiji po ravno načrtani poti. Tu bomo skušali kratko orisati tri najvidnejša obdobja v razvoju boljševiškega režima.

Prvo in najvažnejše, kar si velja zapomniti, je, da so komunisti bili prvi, ki so uvedli državni sestav, opirajoč se na eno samo stranko, iz katerega so bila vsa druga združenja enako mislečih državljanov strogo in s silo izključena.

Spočetka je bil v premoči »anarhistični komunizem«. Po začetnih poskusih je napočila doba tipanja. Boljševiki — ta neznatna manjšina, ki je zagospodarila nad največjim svetovnim imperijem — so se morali baviti s problemi prehrane, uprave in organizacije. Prva sovjetska ustava iz leta 1918. je verna podoba tega obdobja. Zastavila si je kot nalogo gibanja »neusmiljeno iztrebljenje vsega izkoriščujočega razreda« in odpravo pravic vseh ljudi, ki so »buržuijskega značaja«. A na drugi strani nima besedice o tem, kako bi sovjeti morali biti voljeni, ali naj imajo pokrajinske ustanove večjo veljavo ko nacionalna upravna telesa itd.

a) Vojskujoči se komunizem.

To obdobje je bilo zelo kratko: nered in anarhija sta se umaknila neomejenemu despotizmu. To je bil začetek »vojskujočega se komunizma«. Značilno za to dobo je, da so tedaj zgradili silovit stroj centraliza-

cije, ki so ga vodili industrijski delavci (kmečki razred še ni prišel v poštev), da bi z njim kolektivistični nauk spravili docela v življenje. V tem času so svoj vzor skorajda dosegli; kolektivna lastnina je bilo vse, osebna lastnina nič. **Vse, celo pravica do osebnega mišljenja, je bilo pod državnim nadzorom, pod osebnim nadzorom pa ni ostalo nič.** Toda tak nauk ni mogoče spraviti v življenje razen s kruto silo; kajti čut za lastnino in za osebno vero je tako močno usidran v človeškem rodu, da se dá iztrebiti le s silo. Zato so začeli uvajati silo kot način vladanja. A ta sistem je imel strahotne posledice. Kmetje niso hoteli več obdelovati zemlje; industrijski delavci so se upirali »moralnemu pritisku, ki ... delavca priklene k njegovi delovni mizi« (izjava kronstadtskih mornarjev). Gospodarski položaj je postal nevzdržen; užaljena narava se je spet začela uveljavljati.

b) N. E. P.

Nato je napočilo drugo obdobje (1921), znano pod imenom N. E. P. (Nova Ekonomska Politika). Kljub svojemu hvalisanju pa so bili rdeči voditelji prisiljeni priznati važno vlogo zasebne podjetnosti in jo na gospodarskem polju celo pospeševati. Posamezni kmetje so obdelovali svojo lastno zemljo in prodajali svoje pridelke; zasebni prodajalci so spet trgovali z blagom. Kolektivistični prisilni jopič je popustil in rusko gospodarsko življenje se je začuda hitro opomoglo. Zasebna podjetnost je zmagovala nad kolektivismom. V tem obdobju je umrl Lenin, do oblasti pa je prišel Stalin.

c) Petletke in kolektivno kmetijstvo.

Toda to obdobje, ki ga je Lenin imenoval »novo rojstvo kapitalizma v Rusiji«, ni moglo dolgo trajati. Saj bi pomenilo dokončen polom praktičnega socializma.

Kot posledica je leta 1927./28. nastopil v državni usmeritvi nenaden preobrat, ki je uvedel novo obdobje petletk in kolektivnega kmetijstva; to obdobje traja v nekem smislu še danes. Začrtali so »splošen oris« državne usmeritve, namenjen gospodarski obnovi Rusije in ustanovitvi »vaškega socializma«. V začetku so hoteli poljedelstvo socializirati v razmerju od 22 do 23 odstotkov, toda iz teoretičnih in političnih vzrokov so se leta 1930./31. morali odločiti za popolno kolektivizacijo zemlje. Tedaj pa se je začel polom. Leta 1929. so se lotili poskusa, da bi uspešno izvajali prvo petletko, ki je merila na hitro in popolno uničenje poslednjega ostanka zasebne podjetnosti. »Vasi moramo socializirati«, »dohiteti moramo Ameriko in jo celo prehiteti«, »vsak mora delati več kakor mu vелеva dolžnost«: taka gesla so ko môra začela tlačiti ruske množice.

A ponovno so bili prisiljeni na neogiben umik: naravne sile so se uprle splošnemu vsiljevanju komunističnih nauk, kakor se je pripetilo pred osmimi leti. Ne samo strahovita napetost, pod katero je dežela živela v prvi petletni dobi, temveč tudi lakota — posledica kolektivizacije zemlje —, ki je zadela najbolj rodovitne pokrajine in zajela vso deželo, sta jih prisilila na umik.

Leta 1933. je bilo čuti, da je napočila nova doba, ki še danes traja. Značilni zanj so rojstvo sovjetskega rodoljubja (tudi v tem si želi narava prosto pot), pripustitev nekih načel »buržajske« miselnosti in še bolj **neusmiljena diktatura**.

Toda vsem, ki trdijo, da se SSSR nagiba k srednjemu sloju, bo treba samo pojasniti novo sovjetsko ustavo. Ta namreč jasno odkriva dejstvo, da če so oblastniki SSSR morali nekoliko popustiti v prid »buržujskemu duhu«, so popustili le v tistih zadevah, ki bi jim olajšale nadaljevanje kolektivističnega poskusa. Še več: dokler bo ta ustava v moči, bo »osebni«

element prisiljen biti podložen »kolektiviziranemu« elementu. Zato si natančneje ogledjmo sovjetsko ustavo iz leta 1936., temelj sedanjega tako imenovanega »demokratskega« režima v SSSR.

II. Nova sovjetska ustava in svoboda v SSSR.

Sedmi sovjetski kongres, ki je bil v Moskvi februarja 1935, je dobil nalogo, da preuči predlog komunistične stranke SSSR glede spremembe ustavne zgradbe sovjetske države. Ob zaključku kongresa so določili povpraševalno komisijo, ki so jo tvorili edinole člani komunistične stranke. 11. junija je Stalin, oče ustavne spremembe, poslal uradu Osrednjega izvršilnega odbora, ki je v presledkih med posameznimi sovjetskimi kongresi imel najvišjo oblast, izdelan osnutek. Načrt so soglasno sprejeli in sklenili sklicati 25. novembra 1936 sovjetski kongres, da odobri novo ustavo; poprej pa naj bi bila nova ustava objavljena v tisku, tako da bi vsa dežela imela priliko izraziti svoje pomisleke.

Dežela je zares izrazila svoje pomisleke: po raznih shodih, ki so jih imeli v vsakem kraju SSSR, so predlagali nič manj ko 95.000 popravkov. Ti predlogi pa so bili odbiti — razen predloga, ki ga je sprožil Stalin sam. To so imenovali ljudsko posvetovanje.

6. decembra 1936 je sovjetski kongres sovjetsko ustavo soglasno sprejel.

Zdaj pa si ogledjmo njene bistvene poteze.

a) Državna zgradba.

Ne da bi se spuščali v pravno razmotrivanje o osnovnih razlikah med federativno in unitarno državo, lahko takoj uvidimo, če preberemo sovjetsko ustavo, da je SSSR močno unificirana in centralizirana država. Trditev sovjetskega tiska, da je SSSR zdaj

pod novo ustavo močno decentralizirana država, v kateri imajo razne pokrajine široko avtonomijo, še zdaleka ne drži. Po čl. 14. ustave ima osrednja vlada pravico do vodstva in odločitve v vseh najvažnejših zadevah, ki upravljajo življenje v državi (mednarodno predstavništvo, sprejem novih republik v Zvezo, vojaške zadeve, trgovina, policijske zadeve, narodno gospodarstvo, finance [klavzula K], promet, denarstvo in kredit, vzgoja in narodno zdravje, delo in civilni ter kazenski zakon). Posebno pozornost zasluži klavzula K, po kateri ima le osrednja vlada moč, ne samo da izdela enotni preračun za vso državo SSSR, temveč da pobira tudi pristojbine in davščine za preračune republik in preračune krajevnih oblasti. »Neodvisne« republike, ki tvorijo Sovjetsko zvezo, so s tem docela odvisne od osrednje vlade, ker ne smejo terjati niti pare za svoje potrebe brez njenega dovoljenja. Tu moramo omeniti tudi čl. 16. ustave, ki pravi: »Vsaka republika v Zvezi ima svojo ustavo, ki je prikrojena njenim posebnim razmeram in se popolnoma sklada z ustavo SSSR.« To je še okrepjeno v čl. 20. ustave, po katerem bo »v primeru neskladnosti med zakonom katere koli republike v Zvezi in med zakonom Zveze obveljal zakon Zveze«. Oblast, ki je še preostala v rokah posameznih republik, je močno okrnjena: po čl. 60. imajo njihovi vrhovni sveti pravico sprejeti ustavo svojih republik, toda le v skladu z omejitvami, ki jih navaja čl. 16.; pravico imajo tudi odobriti krajevni načrt državnega gospodarstva in krajevni preračun, ki pa jih pod klavzulama K in I kroji osrednja vlada.

Republike torej, ki tvorijo Sovjetsko zvezo, nimajo v resnici nikakršne oblasti. Imajo le eno pravico: odobriti sklep, ki ga je napravila osrednja vlada in od nje prejemati podpore, potrebne za njihov obstoj. Sovjeti pa se še ponašajo z znatno stopnjo »avtonomije«, ki jo uživajo sestavne države SSSR!

b) Politična zgradba.

SSSR ni država, ki bi ji bilo do zakonite ureditve. V njej vlada zmešnjava glede oblasti; osnove politične organizacije države so brez stalnosti in zakonska besedila so temna in dvoumna. Vendar pa lahko v Zvezi naštejemo te-le vladajoče ustanove:

Najvišji predstavnik vlade je Vrhovni svet, ki ga volijo za dobo štirih let. Neke vrste parlamenta je, sestavljen je iz dveh domov: Zveznega sveta in Nacionalitetnega sveta. Sestavo teh svetov volijo vsi državljani SSSR na podlagi splošnih, enakih in neposrednih volitev, in sicer tako, da pride po en poslanec na 300.000 prebivalcev. Vsi državljani imajo volivno pravico, razen duševno bolnih in oseb, ki so bile sodno obsojene na kazen, po kateri zgubijo volivno pravico. V diktatorski deželi, kakor je SSSR, taka omejitev odpira vrata na stežaj nasilnemu pritisku in najrazličnejšim samovoljnim dejanjem.

Izbor kandidatov prav jasno dokazuje, kako v Stalinovi deželi razumejo besedo »demokracija«. Po čl. 141. ustave morejo le komunistična stranka in tiste organizacije, v katerih ta prevladuje in delovanje nadzira, predlagati kandidata. Vrh tega lahko poslance odstavijo ob vsaki priliki, s tem da glasuje za to večina predlagateljev.

Tako je s čl. 141. in 142. Osrednjemu odboru zagamčena skoraj soglasna komunistična večina v Zveznem svetu.

Nacionalitetni svet sestavljajo predstavniki, ki jih imenujejo Vrhovni sveti federativnih in avtonomnih republik ter sovjeti delavskih odposlancev v avtonomnih pokrajinah. Vsaka federativna republika jih dobi deset, vsaka avtonomna republika pet in vsaka avtonomna pokrajina dva.

Ta ureditev dela močno razliko med raznimi ljudstvi, ki živijo na ozemlju SSSR. Uradni podatki SSSR

povedo, da je Rusija imela leta 1930. 161 milijonov prebivalcev, od teh: 85 milijonov Velikorusov, 34 milijonov Malorusov, 5 milijonov Belorusov in približno 20 milijonov drugih pripadnikov raznih plemen v Aziji in Transkavkaziji. Če te številke povečamo za 10%, dobimo nekako stanje za leto 1936. Vendar pa vidimo, da ima 124 milijonov Slovanov le 30 poslancev v Nacionalitetnem odboru, dočim predstavlja druga plemena — vseh skupaj 40 milijonov — 213 poslancev. Ta neenakost je še bolj očitna glede Velikorusov, ki jih je 85 milijonov ali 53% prebivalstva, pa imajo le 10 poslancev, dočim je za ostalih 47% 253 poslancev.

Vrhovni svet si izvoli predsedstvo, ki ga tvorijo predsednik Vrhovnega sveta SSSR, štirje podpredsedniki, predsednikov tajnik in 31 drugih članov. To predsedstvo ima v resnici vso oblast v rokah, in Stalin, glavni tajnik komunistične stranke in član Izvršilnega osrednjega odbora komunistične internacionale, je tudi član predsedstva. Predsedstvo sklicuje shode Vrhovnega sveta (čl. 49. ustave), in ker izvršuje oblast v času med sejami Vrhovnega sveta (klavzula f istega člena) ter lahko ukaže te seje, kadar se mu zdi prav, ima samo vso resnično moč.

Nadalje ima oblast tolmačiti obstoječe zakone in izdajati ukrepe za njih izpolnjevanje, tako da je zares vsemogočno, saj lahko samovoljno tolmači zakone.

Nato imamo še osrednji upravni odbor, Svet ljudskih komisarjev. Tega določa teoretično Vrhovni svet, a praktično predsedstvo, ki ima oblast, v času med sejami nastaviti ali nastavitve preklicati.

Čeprav je ta ustava na zunaj dokaj demokratična, kar zadeva organizacijo oblasti, pa vendar pušča izhode za najrazličnejša samovoljna dejanja in ustanavlja diktaturo, katere strašna strogost bo bravcu že znana — diktaturo stranke, ki ima edina pravico predlagati kandidate, in diktaturo enega človeka,

Stalina, člana predsedstva Vrhovnega sveta, ki mu je podeljena vsa oblast.

Vendar pa bo precej razumljivo, če se bo bravec tega poglavja o boljševiški ustavi kar izgubil v zapletu klavzul in pododdelkov, ki sestavljajo pročelje sovjetske zgradbe.

c) Sodstvo.

Neki člen v novi sovjetski ustavi, ki ga velja imeti v spominu, določa, da ima Vrhovni svet moč postaviti posebna sodišča (čl. 102.). Ves svet je že videl, kako so uporabljali to ustavno določbo. Določba gre za tem, da se odpravi vsako jamstvo za pravičen postopek pred zakonito postavljenim sodiščem. Pa še nekaj hujšega je: sodnike izvolijo. Kakor smo videli, le kandidati, ki jih je predlagala komunistična stranka, morejo biti sprejeti v Vrhovni svet. Isto veljo za sodnike, ki jih izvolijo za dobo treh let in ki morajo torej imeti pred očmi politične okolnosti; te pa — kakor je izkušnja že na vso moč jasno dokazala — silno vplivajo na njihove sodbe.

č) Socialna zgradba in kolektivizem.

Po novi ustavi je SSSR kolektivistična država. Z drugimi besedami: v deželi ne vladajo več po socialističnih, marveč po kolektivističnih načelih, kar nikakor ni isto. Zakaj kolektivistična načela predstavljajo neko milejšo obliko enakostnega nauka. Tako na primer kolektivizem ne pomeni, da dobijo vsi na sploh enako plačo; upošteva marveč voljo do dela in zmožnost. Poleg tega pa vlada neka — čeprav zelo omejena — svoboda glede dela in uživanja nekaterih sadov lastnega dela. Vse to je uzakonjeno v novi ustavi, ki pravi:

»Vsak član kolhoza bo imel za osebno rabo majhen košček zemlje, ki leži ob njegovi hiši, in v osebni lasti pomožno posestvo, ki leži ob njegovi hiši.« (Čl. 7.)

Res je sicer, da je ta stavek bolj teoretičen nego praktičen, a vendar dokazuje, da so se celó najbolj nestrpní socialisti — vsaj v teoriji — morali ukloniti naravnim zakonom, da bi tako udušili naraščajoče nezadovoljstvo.

»V skladu s socialističnim sistemom, ki je vladajoči gospodarski sistem v SSSR, dovoljuje zakon tudi sistem zasebne podjetnosti, če gre za kmete z majhnimi posestvi, ki delajo za svoje potrebe, in za domače obrtnike; a ta sistem sloni na osebnem delu in je z njim izkoriščanje dela drugih prepovedano.« (Čl. 9.) (Glede resničnih razmer med kmeti in industrijskimi delavci glej spodaj.) Temu členu gre ista pripomba ko prejšnjemu.

Člen 10. razširja zakonsko zaščito na »prihranke, na pravico do oporoke in dedovanja ter na lastništvo glede gospodinskega orodja in predmetov v vsakdanji rabi.«

Končno vidimo v čl. 12., da »SSSR uveljavlja načelo socializma: vsakemu po njegovih zmožnostih, vsakemu po njegovem delu«. Čl. 18. podčrtava to načelo z dostavkom: »plača za delo je v razmerju z njegovo količino in kakovostjo«. Vse to pa že dolgo ni več popoln socializem.

d) Zasebna lastnina.

V svojem poročilu sedmemu sovjetskemu kongresu je M. Molotov navedel naslednje številke, ki nudijo prav jasno sliko glede sprememb v sistemu lastništva v Rusiji v teku enega desetletja:

Celotno premoženje SSSR	1928	1934
»Kapitalistični elementi«	4.5%	0.01%
»Proletarci« (delavci in uslužbenci)	17.3%	28.1 %
Kolhozniki	2.9%	45.9 %
Svobodni kmetje	75.3%	25.99%

Ta tabela kaže, do kakšne ogromne spremembe je prišlo v sovjetskem gospodarskem sistemu v desetih letih: zasebna lastnina v kakem širšem smislu je praktično izginila, majhno lastništvo skoraj prav tako.

Zdaj si pa še oglejmo, kako nova ustava ščiti tisto majhno zasebno lastništvo, ki je še preostalo.

Najprej čl. 131. določa, da so »osebe, ki se pregrešijo zoper skupno socialistično last, »ljudski sovražniki«. Po kriminalnem zakonu je kazen za ta prestop smrt. Oškodovanje državne lastnine je torej zelo resna stvar, dočim se tatvina zasebne lastnine kaznuje le z zaporom treh mesecev.

Na drugi strani ima kmet, ki pripada kakemu kolhozu (prim. zgoraj) »za osebno rabo majhen košček zemlje, ki leži ob njegovi hiši, in v osebni lasti pomožno posestvo, ki leži ob njegovi hiši, vključujoč stanovanjsko hišo, produktivno živino, perutnino in manjše poljedelsko orodje, v skladu z zakoni poljedelskega artela«.

Ta korist je pa skrajno negotova. Če ima namreč kmet nesrečo, da se voditelju kolhoza, ki je hkrati uradnik, imenovan od komunistične stranke, zameri, pa ga zaradi tega izključijo iz kolhoza, zgubi pravico do rabe in lastništva svojega majhnega posestva, ki je neločljiv del skupne posesti kolhoza.

Če torej državljanu lahko vzamejo lastnino s samim odlokom kakega vladnega uradnika, potem lahko mirno rečemo — to bo še najmilejša sodba —, da je prerano govoriti o obnovitvi pravic do zasebne lastnine v SSSR. Ustava je morda v nekem pogledu omilila prejšnje razmere, a cilj vlade je še zmeraj, da iztrebi razred malih posestnikov.

Ob zaključku je treba pomniti, da ni nobena druga lastnina dovoljena razen te, ki smo jo pravkar opisali.

III. S v o b o d a.

a) Verska svoboda.

Občudovalci boljševiškega režima so močno cenili »novi« član o verski svobodi v sovjetski ustavi. Dejansko pa je le ponovitev člena v sovjetski ustavi iz leta 1928., s katerim so sprožili strahotno protiversko nasilje, ki pa je — tako so trdili — vzpostavil versko svobodo v SSSR.

Dejstva so pa čisto drugačna. Novi člen v sovjetski ustavi je celó še bolj nestrpen kakor člen v stari ustavi.

Takole se glasi: »Da bi bila vsem državljanom zagotovljena svoboda vesti, je cerkev v SSSR ločena od države in vzgoja od cerkve. Vsi državljani uživajo svobodo, da lahko izpolnjujejo svoje verske dolžnosti, in svobodo, da vodijo protiversko propagando.«

Če ta člen natančneje pretehtamo, spoznavamo, da ne obravnava verske svobode, marveč samo strpnost. Dočim je stara ustava govorila o svobodi veroizpovedi, daje nova svobodo za izpolnjevanje verskih dolžnosti.

Toda v vernikih je veroizpoved neločljivo povezana z duhovno potrebo, razglaševati resnico in odrešenje, ki ga njihova vera prinaša človeštvu — kratko: povezana je s propagando. Izvrševanje verskih obredov pa je samo zunanji verski izraz ljudi, ki so že verni; s tem da opravljajo svoje obrede, ukazane ali priporočene od njihove cerkve, izpolnjujejo samo svojo dolžnost. Nova ustava odpravlja pravico za širjenje krščanske vere ali kake druge vere, ker dovoljuje neomejeno protiversko propagando, a versko propagando prepoveduje.

Ni treba posebej poudariti, da ustava nima niti najmanjše besedice o položaju verskih služabnikov, o oblikah, v katerih je opravljanje verskih obredov zaščiteno, o odnosih med cerkvijo in državo itd. Te namerne opustitve so kar največje važnosti v deželi,

kjer ima država popoln nadzor nad vsemi sredstvi; zakaj, kdo bo v tem primeru skrbel za gmotno podporo duhovništva in za vzdrževanje cerkvá?

Pomnimo nadalje, da je s čl. 126. nove ustave članom komunistične stranke, ki so »najbolj delavni in budni državljani delavskega razreda in drugih garajočih slojev« in ki sestavljajo »nadzorni mehanizem vseh državnih ustanov«, prepovedano, ne samo da bi bili pripadniki katke verske skupnosti, marveč celó — in sicer s strogo kaznijo — da bi se udeleževali kakršnega koli verskega obreda.

Naposled kaznuje zakon starše ali druge osebe, ki bi otrokom pod 18. letom dajali nauke o zgodbah svetega pisma ali v katekizmu. Dosleden zaključek v tej ustavi je, da bo morala ta prepoved veljati tudi za verski pouk odraslih ljudi.

Na kratko lahko rečemo, da je prejšnja (prva) ustava dajala bolj trdna jamstva glede zaščite pravic vernikov, kakor pa ustava, ki je v SSSR nedavno obveljala. A že pod prejšnjo ustavo smo bili priče, kako strahotno so preganjali dušne pastirje in njihove črede, kako so porušili vse samostane in skoraj vse cerkve. Kako se bo tedaj godilo tistim nesrečnim vernikom, ki še živijo v sovjetski Rusiji, pod celó bolj »liberalno« ustavo? Novo vzplamtelo preganjanje v sedanjem času daje kar najbolj jasen odgovor na to vprašanje.

b) Tiskovna svoboda.

Čl. 125. ustave določa:

»V skladu s koristmi delavcev in v želji, da se okrepi socialistični režim, so državljanom zagotovljene te-le pravice:

„Tiskovna svoboda...“ Te pravice (druge pravice in jamstva so našteté v poglavju a) so državljanom zagotovljene od države, ki daje delavcem

in njihovim organizacijam na razpolago tiskarne, skladišča papirja« itd.

Če pazljivo prerešujemo besedilo določbe, bomo ugotovili, da so te svoboščine docela omejene z izrazi: »v skladu s koristmi delavcev«, »v želji, da se okrepi socialistični režim«, »daje delavcem in njihovim organizacijam na razpolago«.

Ti izrazi pa so jasni in preprosti. Vse publikacije, razen tistih, ki jih izdaja komunistična stranka, so strogo prepovedane. Stalin je to v svoji knjigi »Problemi leninizma« pojasnil s skrajno rezkostjo:

»V naši deželi ni tiskovne svobode za buržuazijo. Ni tiskovne svobode za menjševike (socialne demokrate; prim. angleško Delavsko stranko) in revolucionarne socialiste, ki predstavljajo v naši deželi interese premagane in razlašene buržuazije. A kaj je čudnega v tem? Nikdar nismo imeli namena, dati tiskovno svobodo vsem razredom, niti namena, da bi osrečili vse razrede. Ko so boljševiki leta 1917. prišli do oblasti, so odkrito izjavili, da je oblast, ki jo predstavljajo, oblast enega samega razreda — oblast proletariata, ki je zdrobil buržuazijo v interesu množice mestnih in poljedelskih delavcev. Če je to tako, kako bi mogla proletárska diktatura zagotoviti tiskovno svobodo buržuaziji?« (Stalin, Problemi leninizma, str. 298.)

Poleg tega je Pravda dne 22. junija 1936 — torej deset dni po objavi ustavnega osnutka — zapisala:

»Strahopetni buržujski, menjševiški (socialdemokratski) in protirevolucionarni tisk je za vedno iztrebljen iz dežele sovjetov, hkrati z njim so odpravljene gmotne razmere, ki jih je ustvaril, ter kapitalizem...«

»Kdor skuša izpodkopati temelje socialističnega sistema in škodovati socialistični lastnini, je javen sovražnik. Ne bo dobil niti koščka papirja, ne bo

smel prekoračiti praga kake tiskarne, da bi izvedel svoje strahopetne načrte. Ne bo mu dovoljena nobena dvorana, nobena soba, noben kotiček, kjer bi mogel s svojimi besedami širiti strup.«

c) Svoboda združevanja.

Člen 126., ki obravnava svobodo združevanja, je dolg in nejasen. Takole pravi:

»V skladu z interesi delavcev, in v želji, da se razvije organizacijska zmožnost in politična delavnost ljudske množice, je državljanom SSSR zagotovljena pravica, da se morejo združevati v socialnih organizacijah, kakor v strokovnih zvezah, v zadrugah, v klubih za narodno obrambo in v kulturnih, tehničnih pa znanstvenih društvih; najbolj delavni in budni državljani delavskega razreda in drugih garajočih slojev se lahko združujejo v komunistični stranki SSSR, ki je prednja straža delavcev v njihovi borbi za okrepitev in razvoj socialističnega sistema in nadzorna sila v vseh delavskih organizacijah, tako socialnih kakor vladnih.«

Že iz tega je dosti jasno, da imajo le člani komunistične stranke pravico združevanja; a če besedilo tega člena še ni zadosti prepričevalno, tedaj je treba samo opozoriti na razlago, ki jo je podal Stalin na 7. kongresu 25. novembra 1936, ko je govoril o tej »svobodi«
združevanja:

»Priznamo, da nova predložena ustava v resnici ohranja diktaturo delavskega razreda in vzdržuje popolno premoč komunistične stranke v SSSR. Glede svobode drugih političnih strank razen komunistične ne more biti govora. Mi boljševiki cenimo to kot dobro potezo v predloženi ustavi.«

Pomnimo nadalje, da osebna nedotakljivost, ki se zdi vsem nam omikanim ljudem tako prirodna, ni

zajamčena; zakaj čl. 127. določa, da morejo državljani biti aretirani na odlok državnega pravdnika, ne da bi moral ta navajati kakršen koli razlog.

Nedotakljivost doma in pisemska tajnost nista po zakonu zajamčeni, temveč samo zaščiteni. Dejansko pa se GPU loteva aretacij in preiskav, kakor se ji zdi prav.

Svoboda industrijskega delavca pod sovjetskim komunizmom ni bila nikdar prav velika, in ves svet se je lahko prepričal, da je stahanovstvo le nova oblika za priganjaštvo, ki so ga komunisti v Angliji in drugod tako pogosto napadali kot greh kapitalizma. Po novi zakonodaji, ki je prišla do veljave leta 1938., je sovjetskim delavcem svoboda še bolj okrnjena.

Podrobnosti so objavila Izvestja 9. januarja 1939. Uredba v začetku ugotavlja, da so poleg poštenih in vestnih delavcev še manj vestne osebe, ki zlorablajo zaščitno delavsko zakonodajo za svoje namene. Ti delavci, pravi dalje uredba, izostanejo od dela brez tehtnega vzroka, se ne menijo za urnike, delajo največ po štiri ali pet ur dnevno, često presedlajo iz enega podjetja v drugo in s svojim splošnim ravnanjem prizadevajo nacionalnemu gospodarskemu sistemu v celoti znatne izgube.

Uredba poziva vodstva podjetij, naj sporazumno z organizacijami strokovnih društev trdo nastopajo proti vsem osebam, ki so se pregrešile zoper delovni red ali notranje pravilnike podjetij. Uredba tudi opozarja na to, da je po sedaj veljavnih določilih odsotnost od dela kazniva z odpustom, in poudarja, da je treba to pravilo strogo izvajati. Po uradni razlagi bodo vsakega, ki bo prišel brez tehtnega vzroka več ko dvajset minut prekasno na delo, obsodili, da je neopravičeno izostal od dela in ga kaznovali s takojšnjim odpustom. Druge pregreške zoper delavski urnik (zamude do dvajset minut, odhod pred določeno uro itd.) ali lenuharjenje med delovnimi urami

bodo kaznovali z naslednjimi disciplinskimi kaznimi: opozorilo ali ukor, ukor z opominom; premestitev k slabše plačanemu delu za največ tri mesece ali premestitev v službo nižje kategorije. Delavec ali plačan uslužbenec, ki se je v enem mesecu trikrat pregrešil zoper red ali štirikrat v dveh zaporednih mesecih, bo odpuščen.

Po 1. januarju 1939, torej od dneva, ko je nova uredba prišla v veljavo, mora vsak delavec ali plačan uslužbenec, ki želi zapustiti svoje podjetje, obvestiti vodstvo mesec dni poprej. Sprva je zadostovalo, da je kdo obvestil podjetje dan ali teden poprej, pač po tem, ali je dobival plačo tedensko, vsakih štirinajst dni ali mesečno. Uslužbenec, ki stanuje v hiši, posebej določeni za stanovanje delavcem nekega podjetja, se mora v desetih dneh, potem ko je zapustil delo, izseliti, najsi je delo zapustil na lastno voljo, ali če je bil zaradi kakega pregreška zoper red odpuščen, ali če je zagrešil kak zločin.

Po doslej veljavnih določbah je pravica do plačnega dopusta (ta znaša za odraslega delavca letno najmanj dvanajst delovnih dni) odvisela od kvalifikacijske dobe, ki je obsegala pet in pol meseca službe v istem podjetju. Nova uredba pa ugotavlja, da so nekateri te določbe javno zlorabljali, in da so neke brezvestne osebe, s tem da so prešle iz enega podjetja v drugo, dobile dvakrat plačan dopust v istem letu. Zato je uredba kvalifikacijsko dobo podaljšala na enajst mesecev neprekinjenega dela v istem podjetju.

IV. Zaključek: žrtve sistema.

Ta vlada strahovanja, diktatorstva in samovoljnosti, hinavsko prikrita pod krinko zakonitosti, ki bi utegnila nevedne slepiti, je nedavno slavila svojo dvajsetletnico. Pa ta »demokratski« režim (režim »neizmernega in čudovitega ljudstva, ki je prineslo zarjo

demokracije«, kakor je dejal Edouard Herriot v Lyonu 7. novembra 1937, ali v besedah canterburyškega dekana: »Rusija je izpolnjevala krščanske dolžnosti, ki bi jih morali mi vsi izpolnjevati. Našli so in spravili v življenje krščansko idejo. Gledati moramo nanje kot na svoje prijatelje in zaveznike v velikem naprednem verskem gibanju«) se lahko ponaša s temile uspehi:

V naslednjem nepopolnem seznamu so imena višjih boljševiških veljakov, po večini bivših Stalinovih sodelavcev, torej starejših prevratnih borcev, ki so jih na Stalinovo povelje ustrelili, vrgli v ječo ali pognali iz službe.

Preobraženski, bivši član politbiroja — v ječi od l. 1936.

Jagoda, bivši načelnik GPU, diktator prisilnih taborišč in Stalinov najožji sodelavec — ustreljen marca 1938.

Muralov, star boljševik, bivši član osrednjega odbora — ustreljen 25. avgusta 1936.

Bakajev, bivši član osrednje nadzorne komisije in načelnik črke v Leningradu — ustreljen 25. avgusta 1936.

Prokofjev, bivši pomočnik načelnika GPU — ustreljen l. 1937.

Mačkovski, star boljševik, bivši Leninov sodelavec, eden rdečih junakov državljanske vojne — ustreljen 25. avgusta 1936.

Radek, bivši izdajatelj »Pravde«, znan časnikar — v ječi od l. 1936.

Tar-Vaganian, star boljševik, znan marksističen pisatelj — ustreljen 25. avgusta 1936.

Karahan, bivši sodelavec v komisariatu za zunanje zadeve — ustreljen decembra 1937.

Cervijakov, bivši predsednik osrednjega odbora komunistične stranke v Belorusiji — prisiljen, da je napravil samomor junija 1937.

Zinovjev, bivši član politbiroja ruske komunistične stranke; prejšnji predsednik Kominterne — ustreljen 25. avgusta 1936.

Kamenjev, član prvega Leninovega politbiroja 1919; prej najožji sodelavec predsednika sveta ljudskih komisarjev, ustreljen 25. avgusta 1936.

Tomski, star boljševik, član politbiroja — si je vzel življenje tik pred ustrelitvijo 25. avgusta 1936.

- Trocki**, desna roka Leninova, bivši ljudski komisar za voj-
sko — izgnan iz SSSR l. 1927.; l. 1931. so mu vzeli
državljanstvo pravico.
- Rikov**, bivši predsednik sveta ljudskih komisarjev —
ustreljen marca 1938.
- Pjatakov**, star boljševik, bivši član sovjetske vlade v Ukra-
jini — ustreljen 2. februarja 1937.
- Buharin**, član prvega Leninovega politbiroja 1919; bivši
član osrednjega odbora komunistične stranke; teoretik
stranke, znan marksističen pisatelj — ustreljen mar-
ca 1938.
- Sokolnikov**, star boljševik, bivši sovjetski poslanik v Lon-
donu — obsojen na deset let ječe februarja 1937.
- Jevdokimov**, bivši član osrednjega odbora komunistične
stranke in organizacijskega biroja — ustreljen 25. av-
gusta 1937.
- Smirnov**, star Leninov borec, eden rdečih junakov držav-
ljanske vojne — ustreljen 25. avgusta 1936.
- Uglanov**, star član osrednjega odbora komunistične stranke
— v ječi od l. 1936.
- Skipnik**, bivši predsednik sveta ljudskih komisarjev v
Ukrajini — si je vzel življenje l. 1933.
- Rakovski**, bivši predsednik sveta ljudskih komisarjev v
Ukrajini — v ječi od l. 1935.
- Ordjonikidze**, najožji Stalinov sodelavec; ljudski komisar
za težko industrijo — umrl v Moskvi marca 1937 pod
čudnimi okolištinami, potem ko so bili vsi najožji so-
delavci obtoženi sabotaže.
- Serebrjakov**, bivši tajnik osrednjega odbora komunistične
stranke — ustreljen 2. februarja 1937.
- Mdivani**, star boljševik, bivši Ordjonikidzejev sodelavec
— ustreljen 10. julija 1937.
- Torohelidze**, star boljševik, bivši Ordjonikidzejev sodelavec
— ustreljen 10. julija 1937.
- Odudjajev**, star boljševik, bivši Ordjonikidzejev sodelavec
— ustreljen 10. julija 1937.
- Kurulov**, star boljševik, bivši Ordjonikidzejev sodelavec
— ustreljen 10. julija 1937.
- Cihladze**, star boljševik, bivši Ordjonikidzejev sodelavec
— ustreljen 10. julija 1937.
- Eljava**, bivši predsednik sveta ljudskih komisarjev v Trans-
kavkaziji — ustreljen 10. julija 1937.
- Sulimov**, bivši predsednik sveta ljudskih komisarjev
R. F. S. F. R. — v ječi od l. 1936. (brez dvoma ustreljen).

- Sircov**, bivši predsednik sveta ljudskih komisarjev R. F. S. F. R.; kandidat za člana politbiroja stranke — izključen iz komunistične stranke l. 1930.; zdaj v ječi, če ni že ustreljen.
- Krilenko**, bivši justični komisar R. S. F. S. R. — l. 1937. prišel v nemilost in proglašen za »sovražnika ljudstva«; bržčas v ječi ali ustreljen.
- Slovcki**, bivši načelnik oddelka za tujino pri GPU — ustreljen l. 1937.
- Artuzov**, bivši vodja oddelka za protivohunstvo pri GPU — ustreljen l. 1937.
- Molčanov**, komisar za državno varnost, bivši načelnik tajnega oddelka pri GPU — ustreljen l. 1937.
- Jenudidze**, bivši tajnik osrednjega izvršilnega odbora SSSR; star boljševik in Leninov bорец — ustreljen decembra 1937.
- Krestinski**, bivši sovjetski poslanik v Berlinu, vodja ljudskega komisariata za zunanje zadeve — ustreljen marca 1938.
- Orakelašvili**, star boljševik, član osrednjega odbora komunistične stranke — ustreljen decembra 1937.
- Šeboldajev**, član osrednjega odbora komunistične stranke — ustreljen decembra 1937.
- Varejkis**, bivši tajnik pokrajinskega odbora komunistične stranke na Daljnem vzhodu; član osrednjega odbora ruske komunistične stranke — ustreljen l. 1937.
- Larin**, član osrednje nadzorovalne komisije ruske komunistične stranke — ustreljen decembra 1937.
- Ajke**, ljudski komisar za poljedelstvo v SSSR — l. 1938. prišel v nemilost (bržčas v ječi ali ustreljen).
- Kosjor**, namestnik predsednika sveta ljudskih komisarjev v SSSR — l. 1938. prišel v nemilost (bržčas v ječi ali ustreljen).
- Čubar**, namestnik predsednika sveta ljudskih komisarjev v SSSR — l. 1938. prišel v nemilost (bržčas v ječi ali ustreljen).
- Pahomov**, ljudski komisar za trgovsko plovbo v SSSR — l. 1938. prišel v nemilost (bržčas v ječi ali ustreljen).
- Lipubčenko**, predsednik sveta ljudskih komisarjev v Ukrajini — prisiljen v samomor septembra 1937.
- Grinko**, ljudski komisar za finance v SSSR — ustreljen marca 1938.
- Razkolnikov**, eden najstarejših boljševiških borcev; sovjetski poslanik v Bolgariji — emigriral.
- Rosengolc**, ljudski komisar za zunanjo trgovino v SSSR — ustreljen marca 1938.

Ivanov, ljudski komisar za gozdarstvo v SSSR — ustreljen marca 1938.

Cernov, komisar za poljedelstvo v SSSR — ustreljen marca 1938.

Selenski, član osrednjega odbora ruske komunistične stranke — ustreljen marca 1938.

Ikramov, kandidat za člana osrednjega odbora ruske komunistične stranke — ustreljen marca 1938.

Hodjajev, predsednik sveta ljudskih komisarjev republike Uzbekije — ustreljen marca 1938.

Sarangovič, tajnik beloruske komunistične stranke — ustreljen marca 1938.

Zubarev, sodelavec v komisariatu za poljedelstvo R. S. F. S. R. — ustreljen marca 1938.

Halepski, komisar za radiofonijo SSSR — l. 1937. prišel v nemilost (bržčas ustreljen).

A nasilje ni nič manj strašno v vrstah **podrejenih članov politične stranke**. Po neki izjavi Ježova (sedanji načelnik GPU) je bilo od 20. maja 1937 v teku enega leta **iz stranke izključenih 240.296 članov**. Ni znano, koliko od njih je bilo obsojenih na smrt. Toda njih število se da približno izračunati na osnovi naslednjih podatkov:

Zdaj pa zdaj prinaša provincialni tisk sovjetske unije poročila o »eksemplaričnih«
čistkah med državnimi uradniki, ki se skoraj vedno končajo s smrtno obsodbo. Po obvestilih v šestih različnih provincijskih listih je bilo v enem mesecu štirideset smrtnih obsodb. Sovjetski tisk pa obsega 9000 dnevnikov (glej »Dvajset let sovjetskega režima«, Moskva 1937), od katerih vsak poroča o različnih takih »procesih«. Torej si lahko brez težav ustvarimo približno sliko o obsegu nasilja.

Koliko ljudi iz pokrajinskih vrst komunistične stranke je prišlo ob življenje, razvidimo iz naslednjega seznama samih boljševiskih sodelavcev, ki so padli kot žrtve čistke v provinci Daljnega vzhoda, potem ko je general Luškov, načelnik pokrajinske GPU čez noč zbežal na Japonsko. Ta dogodek je zbudil po vsem svetu precejšno pozornost.

V enem mesecu so bili ustreljeni:

Volski, predsednik izvršilnega odbora na Daljnem vzhodu.

Krontov, bivši predsednik tega odbora.

Zapadni, komisar za državno varnost.

Lebedev, namestnik predsednika izvršilnega odbora.

Rajhman, prvi tajnik komunističnega odbora v Habarovsku.

Kaplon, tretji tajnik komunističnega pokrajinskega odbora.

Vinogradov, drugi tajnik komunističnega odbora v Habarovsku.

Sver, izdajatelj lista »Tihookeanska Zvezda«.

Ljanin, predsednik osrednjega odbora v Habarovsku.

Petrov, prvi tajnik komunističnega odbora morske province.

Becker, tajnik komunističnega odbora morske province, da ne govorimo o velikem številu nižjih komunističnih uradnikov.

Če so spravili ob življenje tolikšno število ljudi v eni sami provinci, kakšno je moralo šele biti krvavo nasilje med člani stranke v vsej sovjetski zvezi.

Komunistična čistka »nezaželenih elementov« (ti besedi pomenita najrazličnejše nasprotnike Stalinove diktature) je bila po strahotnosti posebno kruta v rdeči armadi.

Naslednji seznam, v celoti sestavljen po obvestilih iz sovjetskih virov, podaja imena starejših častnikov rdeče oborožene sile, ki so jih usmrtili, zaprli v ječe ali odstavili od službenih mest v času od maja 1937 pa do oktobra 1938:

Tuhačevski, maršal in vicekomisar za obrambo — ustreljen.
Gamarnik, vrhovni politični častnik sovjetske armade — napravil samomor.

Orlov, vrhovni morjnariški poveljnik — ustreljen.

Alknis, vrhovni letalski poveljnik — ustreljen.

Bokis, vrhovni poveljnik mehaniziranih sil — izginil.

Korp, ravnatelj šole za vojaške vežbe — ustreljen.

Ipo, ravnatelj politične vojne akademije — ustreljen.

Šifres, ravnatelj ekonomske vojne akademije — ustreljen.

Feldman, armijski general — ustreljen.

Sedjakin, armijski general — proglašen za »sovražnika ljudstva« in »likvidiran«.

Halepski, armijski general — izginil.

Apoga, armijski general — izginil.

Putna, armijski general — ustreljen.
Hecker, armijski general — izginil.
Rakitin, armijski general — izginil.
Kvijatek, armijski general — izginil.
Gajlit, armijski general — izginil.
Garkavi, armijski general — izginil.
Tkačev, armijski general — izginil.
Nikolski, veterinarski komandant — aretiran — usoda neznana.
Kulik, artilerijski komandant in član vrhovnega sveta v SSSR — »likvidiran«.
Jakir, poveljnik kijevskega vojaškega okrožja — ustreljen.
Uborevič, komandant v Belorusiji — ustreljen.
Kačirin, komandant v severni Kavkaziji — izginil.
Dubovoj, komandant v Harkovu — izginil.
Grijašnov, komandant v Trans-Bajkalu — izginil.
Sangurski, **Lapin** in **Dziza**, adjutanti maršala Blücherja — izginili.
Egorov, Vorošilovov tovariš od maja 1937 — v nemilosti.
Gorbačev, adjutant poveljnika moskovske vojaške oblasti — izginil.
Primakov, adjutant poveljnika leningrajske vojaške oblasti — ustreljen.
Bulin, okrajni politični armadni svetnik — ustreljen.
Osepijan, okrajni politični armadni svetnik — ustreljen.
Aronstamm, ataše moskovske vojaške divizije in armade na Daljnem vzhodu — izginil.
Vikličev, severna Kavkazija — ustreljen.
Amelin, Kijev — razglašen za »sovražnika ljudstva« — izginil.
Orlov, Volga — baje »prešel« v tujo vohunsko službo.
Mezis, član vojnega sveta v Belorusiji — ustreljen.
Ljučinov, brigadni general in motranji komisar pri rdeči armadi Daljnega vzhoda — pobegnil na Japonsko.
Lapin, divizijski general letalskih sil v armadi Daljnega vzhoda — ustreljen.
Viktorov, admiral — izginil.
Sivkov, vrhovni poveljnik baltske mornarice — izginil.
Kojanov, vrhovni poveljnik črnomske mornarice — izginil.
Kirejev, vrhovni poveljnik pacifične mornarice — izginil.
Grišin, glavni politični svetnik baltske mornarice — izginil.
Gugin, glavni politični svetnik črnomske mornarice — izginil.
Okunev, glavni politični svetnik pacifične mornarice — izginil.

Muklevič, bivši vrhovni poveljnik baltske mornarice — izginil.

Ivanov, kapetan bojne ladje Marat — izginil.

Lodry, admiral, načelnik mornarske akademije — ustreljen.

Dišenov, poveljnik severne mornarice — ustreljen.

Velikanov, armijski poveljnik v Trans-Bajkalu — ustreljen.

Levandovski, bivši komandant v sibirskem vojnem okrožju — ustreljen.

Divenko, bivši komandant v leningrajskem vojnem okrožju — ustreljen.

Ozolin, član vojnega sveta v harkovskem vojnem okrožju — izginil.

Apse, član vojnega sveta v transkavkaškem vojnem okrožju — izginil.

Kočevnikov, načelnik politične direkcije v harkovskem vojnem okrožju — izginil.

Lukin, divizijski general v Moskvi — izginil.

Tračev, načelnik civilnega letalstva in armijski general — izginil.

Eidemann, armijski general — ustreljen.

Kujbičjev, bivši komandant v transkavkaškem vojnem okrožju — izginil.

Gornostajev, načelnik politične direkcije v kijevskem vojnem okrožju — izginil.

Isajenko, načelnik politične direkcije v moskovskem vojnem okrožju — ustreljen.

Trojankev, član vrhovnega vojnega sveta — izginil.

Batorski, armijski general — ustreljen.

Germanovič, armijski general — ustreljen.

Baranov, sanitetni general — ustreljen.

Bitte, sanitetni general — ustreljen.

Bogomjakov, načelnik biroja generalnega štaba — ustreljen.

Fischmann, načelnik kemične vojne sekcije v armadi — ustreljen.

Od meseca maja 1937 je bilo ob svoj službeni položaj 384 maršalov, armijskih, brigadnih in divizijskih generalov. Od petih maršalov sta bila dva usmrčena, 70 od 104 armijskih generalov, 110 od 193 divizijskih generalov in 202 od 400 brigadnih generalov.

Torej je rdeča armada v SSSR po nasilju izgubila približno polovico svojih višjih častnikov.

Dodatek.

Komunizem v teoriji in praksi.

Naslednje izvlečke smo črpali iz virov komunistične internacionale in komunistične stranke, iz govorov komunističnih voditeljev in iz vladnih publikacij, ki se bavijo z levičarskim delovanjem. Zbrali smo jih, da bi z njimi v kar se dá kratkih obrisih podali splošno sliko komunizma v teoriji in praksi.

Izpodkopavanje državnih armad:

»Internacionala mladih komunistov se bo najbrž razvila v najmočnejše orožje komunistične internacionale za razkroj imperialističnih in buržujskih armad... Oklenili se bomo navade, da bomo prigovarjali mladim delavcem, naj se ne upirajo vojaški službi, marveč naj stopajo v armado, da bi se v korist proletariata priučili umetnosti vojskovanja in **tam vodili razkrojevalno delo v korist komunizma.**« (Mednarodna tiskovna korespondenca, 1. avgusta 1928.)

Izvleček iz resolucije 12. kongresa komunistične stranke Velike Britanije 1932:

»Stranka mora pospeševati množično delovanje proti militarizmu s tem, da se loti armadnih, mornariških in letalskih rezervistov ter delavcev v domači obrambi.«

Vrhovni državni pravdnik Anglije je s svojem govoru v parlamentu leta 1935. dejal:

»Čete so danes vdane. A obstoja neka organizacija s premišljenim načrtom, da bi sprevrgla to srečno stanje. To organizacijo podpirajo denarno in vodijo iz tujine.«

Delo v oboroževalni industriji:

Izvleček iz navodil, objavljenih po 11. kongresu komunistične stranke Velike Britanije pod naslovom **»Naloge stranke«**:

»Sile stranke bo treba načrtno usmeriti za pospešitev

a) redne propagande in agitacije, ki naj vodi k ustanovitvi krajevnih postojank stranke, zlasti v mornariških in garnizijskih mestih;

b) premišljenega dela pri zbiranju tovarniških skupin v najvažnejših vojnih industrijah.«

Iz listin 12. občnega zbora komunistične internacionale:

»Okleniti se moramo taktike Enotne fronte: izbrati zakonite, na pol zakonite in nezakonite odboje, ki bodo nadzorovali delovanje v tovarnah streliva, v pristaniščih, v tvornicah, na železnicah in na ladjah. Pospeševali bodo množično delovanje in skrbno pripravljene proteste in gospodarske stavke, **da bi tako ovirali prevoz streliva in čet** ter v tem zbujali široke delavske množice k iniciativi.«

Iz navodil, objavljenih po 12. kongresu komunistične stranke Velike Britanije:

»Z vsemi možnimi sredstvi je treba razviti obširno delavsko gibanje Enotne fronte proti vojni po zasnovi amsterdamskega protivojnega kongresa... Posebno pa si mora stranka prizadevati, da bo okrepila svoj vpliv in vpliv protivojnega gibanja v vojnih industrijah in v prometu kakor tudi v strokovnih zvezah, ki obsegajo to industrijsko polje.«

Nauk in dolžnosti komunista v rušenju domovine:

V razgovoru z dopisnikom lista Brisbane Daily Mail, je neki izvršilni funkcionar brisbanske skupine komunistične stranke dejal:

»G. Bruce pravi, da nameravamo uničiti britski imperij. Jasno, da to hočemo. Nameravamo zdrobiti

imperializem v Avstraliji; to pomeni, da se borimo za uničenje britskega imperializma. G. Bruce je dejal, da ekstremisti stalno delujejo, da bi prišli do vodstva velikega gibanja strokovne zveze. Tudi to je res, kajti le po strokovnih organizacijah moremo širiti duha razredne zavesti, iz katere raste revolucija.«

Na svetovnem kongresu komunistične internacionale leta 1928. je Buharin izjavil:

»Vzemite za primer britskega komunista. Kakšne agitacije se mora lotiti, kadar naj recimo vodi majhno stavko? Boj proti kakršni koli omejitvi pravic strokovnih zvez mora zvezati z bojem proti ustanovnim pravilom Strokovne zveze. Ta boj pa mora zopet zvezati z bojem proti »mondizmu« in z bojem proti vojni. Boj proti vojni se mora zvezati z bojem za proletarsko diktaturo. Če ne bo deloval po tem načinu, tedaj ni komunist... Komunisti morajo v svoji taktiki venomer spajati sleherni vsakdanji manjši problem z velikimi splošnimi problemi... Uporabljati moramo premetene propagandne in agitacijske metode; ne smemo probleme prepuščati osamljenosti, marveč vse moramo prirediti in podrediti vojnemu problemu.«

Komunistične finance:

Dokaze, da je komunistična stranka prejela denarno pomoč iz tujih virov, lahko najdemo v naslednjih listinah, ki jih je izdala angleška vlada:

Komunistični listi, 1926. Cmd. 2682 (str. 54—63).

Listine, ki pojasnjujejo sovražno snovanje sovjetske vlade in tretje internacionale proti Veliki Britaniji, 1927. Cmd. 2874.

Preiskava o delovanju nekih uslužbencev Moskovske narodne banke v Britaniji, očrtana v parlamentarnih debatah v Spodnji zbornici, 11. 6. 1928.

Nezakonito delovanje in tajnost:

Pravilo 36. konstitucije komunistične internacionale:

»Komunistične stranke morajo biti pripravljene, da delujejo pod nezakonitimi okolnostmi. ECCI mora nuditi strankam zadevno pomoč pri pripravah, da lahko delujejo pod nezakonitimi okolnostmi.«

Iz letaka, ki ga je objavila Delavska stranka pod naslovom »Komunistični sončni sestav«:

»Razen maloštevilnim voditeljem ni nikomur znano, kateri so člani komunistične stranke Velike Britanije. To je tajna družba. Ne izdaja nobenega blagajniškega poročila. Letno poročilo strankinih kongresov opušča imena govornikov. Celo sestava osrednjega odbora stranke je neznana. Odkrito so priporočali in uporabljali zarotniške metode v odnosih med odbori stranke in organizacijami, ki naj bi služile kot 'transmisijski jermeni'.«

Strahovanje:

G. John McGovern, socialist in parlamentarni član, je opisal razmere v Barceloni, ko je bila še pod rdečo vlado:

»Čista resnica je, da ima ruska čeka svojo roko nad vlado. V Španiji sta dve mednarodni brigadi: prva je bojna sila, druga pa mednarodna čeka, ki ima na vesti, da so aretirali, mučili, zapirali v ječe, odpeljali in morili osebe, ki so se upirale njihovi krutosti... Zdaj razumem smisel trockistične čistke v Rusiji. Noben pošten človek, ki je član komunistične stranke, ne more zagovarjati ta morilni pohod v Španiji.«

Gospodarski uspeh sovjetskega poskusa.

I. Zunanja trgovina SSSR.

II. Zunanja trgovina v razmerju s prebivalstvom.

III. Industrijska proizvodnja.

IV. Poljedelska proizvodnja.

V. Živinoreja.

VI. Delovni uspeh sovjetskega delavca.

VII. Zaključek.

Zunanja trgovina SSSR od 1918 do 1937.

Leto	Stara Rusija	Novi Sovjet	Zunanja trgovina skupaj	Solida stavka na glavo
1913-1917	5.517,5	4.994,3	71.308,8	+ 1.399,6
1918	9,4	14,0	14,4	- 13,8
1919	86,7	93,9	1.011,4	- 834,4
1920	99,7	82,3	1.933,9	+ 727,6
1921	1.267,5	75,7	6.285,3	- 976,3
1922	3.187,5	1.299,3	4.386,8	- 38,3
1923	2.679,5	1.135,3	3.814,8	- 98,2
1924	2.679,5	1.085,3	3.764,8	- 365,2
1925	2.679,5	1.085,3	3.764,8	+ 814,4
1926	2.679,5	1.085,3	3.764,8	+ 6,6
1927 (9 mese.)	2.679,5	1.085,3	3.764,8	+ 285,7
1928 (9 mese.)	2.679,5	1.085,3	3.764,8	- 120,7

Gospodarski uspeh Sovjetskega poskusa.

I. Zunanja trgovina SSSR.

Kolektivistični nauk, ki so ga hoteli v Rusiji spraviti v življenje, je imel najhujše posledice. Dejstva dosti zgovorno dokazujejo, da je izkoriščanje proizvodnje v rokah države slabše in dražje kakor če je v rokah zasebnega podjetja. Hkrati pa nam ruski poskus nudi priliko, da se lahko prepričamo, da mora biti delovni uspeh nezadosten, če delavcu vzamemo bistveni nagib k delu — osebno iniciativo.

Uspeh boljševiskega poskusa bomo najboljše pokazali s številkami, ki jih podajamo v naslednji tabeli, številke, ki bodo pretresle tudi nepoučenega bravca:

Sovjetsko trgovsko zastopstvo v Nemčiji je v svoji publikaciji »Sovjetsko gospodarstvo in zunanja trgovina«, v številki z dne 23./24. decembra 1937, prineslo značilne številke o sovjetski zunanji trgovini v zadnjih dvajsetih letih. Številka kaže tabela:

Zunanja trgovina SSSR od 1918 do 1937:

Leto	Izvoz	Uvoz	Zunanja trgovina skupno	Saldo, aktiva +, pasiva —
1909—1913	6.513,9	4.994,1	11.508,0	+ 1.519,8
1919	0,4	14,0	14,4	— 13,6
1921	88,5	922,9	1.011,4	— 834,4
1923	954,8	627,2	1.582,0	+ 327,6
1925	2.664,5	3.620,9	6.285,3	— 956,5
1927	3.267,0	3.320,5	6.587,5	— 53,5
1930	4.539,3	4.637,5	9.176,8	— 98,2
1932	2.518,2	3.083,5	5.601,7	— 565,3
1934	1.832,4	1.018,0	2.850,4	+ 814,4
1936	1.359,1	1.352,5	2.711,6	+ 6,6
1937 (9 mes.)	1.218,5	1.012,8	2.231,3	+ 205,7
1938 (9 mes.)	925,2	1.046,0	1.971,2	— 120,7

»Pripomba (za vse tabele): za leta 1918—1924 smo vrednost zunanje trgovine navedli v cenah iz l. 1913., za leta 1925—1937 pa na podlagi tekočih cen. Za vsa leta smo vrednost rubla računali po trdnem kurzu z dne 1. aprila 1936 za tuje transakcije.«

Kakšen strahoten polom! Vsekakor je bila caristična Rusija na gospodarskem polju mnogo bolj razvita, saj je svojo trgovinsko bilanco zaključila z aktivnim saldom 1519 milijonov rublov, medtem ko Stalinova država navaja za leto 1936. komaj 6,6 milijonov in za prvih 9 mesecev v letu 1938. celó izgubo 120,7 milijonov rublov. Izvozna krivulja izkazuje močnejši padec kakor uvozna — dokaz, da Rusija, ki je bila nekdanj svetovni dobavitelj poljedelskih pridelkov, ne more nič več izvažati. Navedene številke so dosti zgovorne priče. Zato je sleherna razlaga odveč.

Če sovjetom postrežeš s temi številkami in jim predločiš katastrofalen položaj sovjetske trgovine, tedaj trdijo, da so izvoz omejili do tolike mere, da ne bi oškodovali prebivalstva, ki porabi celotno domačo proizvodnjo. A sovjetski službeni listi sami ovržejo to trditev na jasen način. Službeno glasilo komisariata za zunanjo trgovino »Vnješnaja Torgovlja SSSR« pojasnjuje v št. 21./22. 1935 na str. 9.: »Prisiljeni smo bili, da smo svoj izvoz vezali na določene pogoje, ker nujno potrebujemo tuje devize in si moramo preskrbeti sredstva, da bi mogli zadostiti svojim obveznostim v tujini; ponovno smo bili prisiljeni, da smo izvoz usmerili zlasti na ta cilj.« Z drugimi besedami: če ne bi uredili izmenjave blaga, bi uvoz Sovjetske zveze v toliki meri presegel izvoz, da bi sovjetska trgovina izkazala izredno visok deficit. Ta deficit bi bil tolikšen, da bi za kritje potrebne devize ne zadoštovale. Tak je položaj dežele, ki je bila pred vojno izvozna država »par excellence« in iz svoje aktivne trgovinske bilance črpala znatne dohodke.

II. Zunanja trgovina glede na prebivalstvo.

Zanimivo merilo za presojo gospodarskega napredka kake dežele je v razmerju med višino zunanje trgovine in številom njenega prebivalstva. Čim višja je ta kvota, tem znatnejši je trgovski promet take dežele. Naslednja statistika kaže najmanjšo vsoto, ki odpade na enega prebivalca glede sovjetske zunanje trgovine.

Izvoz in uvoz, ki odpade na enega prebivalca za leto 1935. (v švicarskih frankih):*

	Izvoz	Uvoz
Švica	266	420
Velika Britanija	194	309
Francija	107	144
Nemčija	112	109
U. S. A.	77	68
Italija	44	65
Sovjetska zveza	9	5

Pomnimo, da je bila celotna zunanja trgovina Sovjetske zveze leta 1935. manjša od zunanje trgovine male Švice, ki ima 40-krat manj prebivalcev ko Sovjetska zveza (v Švici mesečno 190 milijonov švicarskih frankov, v SSSR 132 milijonov na podlagi pari-kurza rubla. »Sovjetsko gospodarstvo in zunanja trgovina«, uradno glasilo, novembra 1935).

Številke za leto 1937. tudi niso povoljnejše.

Za celotno leto 1938. pa še nimamo podatkov.

III. Industrijska proizvodnja.

Ista statistika kar najbolj jasno kaže, kako Sovjetska zveza zaradi etatiističnega in birokratskega si-

* Pomnimo, da je ob času, ko je bila knjiga spisana, torej ob koncu l. 1938., švicarski frank veljal skoraj natančno 10 dinarjev, francoski frank pa okoli 1,50 do 1,50 din. To veljavo moramo imeti zlasti pred očmi pri podatkih glede delavskih plač, navedenih tudi v francoski valuti, da nam bo prav jasno, kako bedni so denarni prejemki sovjetskega delavca.

stema, ki stre iniciativo in odgovornost ter pušča svobodno pot oblastni zlorabi, šepa za vsemi evropskimi državami in za U.S.A. To statistiko bi prav lahko dopolnili s podatki glede drugih proizvodov. A zdi se nam, da so navedeni primeri dovolj zgovorne priče.

IV. Poljedelska proizvodnja.

R u s i j a 1913:

140 milijonov prebivalcev — 81,600.000 ton žita.

SSSR 1938:

170 milijonov prebivalcev — 72,000.000 ton žita.

Primerjava predvojne proizvodnje s proizvodnjo Sovjetske zveze leta 1938. je pretresljiva. Kljub prirastku prebivalstva (za 30 milijonov) je žetev Sovjetske zveze leta 1938. za 9,6 milijonov ton žita slabša kot leta 1913.

To pojasnjuje, kako se je skrčil sovjetski izvoz žita in zakaj je večkrat prišlo do znane lakote. Padec proizvodnje je zakrivila kolektivizacija poljedelstva, ki je iz kmeta naredila birokratiziranega sužnja, ki ne dela več zase, marveč za državo in torej manj producira ko prej — lahko umljiva psihološka posledica. Tega ne morejo vsi traktorji na svetu spremeniti (primerjaj spodaj: Kmetijski položaj).

V. Živinoreja.

	V milijonih		
	1916	1936	1937
Govedo	60,3	52,4	47,5
konj	35,8	16,3	15,9
ovac	120,8	60,3	53,7
prašičev	20,5	32,2	20,0

Podajamo statistiko, ki jo bomo obravnavali v poglavju o kmetiskem položaju in ki jasno izpričuje strašne posledice kolektivizacije ruske živinoreje. Ker

je številčno stanje živine padlo, a prebivalstvo naraslo, bomo prav lahko razumeli, da je usnje postalo izredno dragoceno blago in da je obutev zavoljo tega dosegla cene, ki jih preprosti ljudje ne zmorejo (par čevljev velja 70 rublov, to je več ko tedenski zaslužek povprečnega sovjetskega delavca. Citrine »Iskal sem resnico v Rusiji«, str. 42.).

VI. Delovna storitev sovjetskega delavca.

Letna proizvodnja delavca leta 1935.:

	v SSSR	v U. S. A.
surovo železo	420 ton	1734 ton
premog	240 ton	929 ton
cement	140 ton	834 ton
papir	13 ton	59 ton
obuvalo	420 parov	1737 parov

Primerjava sovjetske statistike s statistiko iz USA, kakor smo jo pravkar navedli, jasno kaže, kako siromašna je bila delovna storitev sovjetskega delavca v primeri z njegovim severnoameriškim tovarišem. Statistika ponovno dokazuje, da najboljši stroji nič ne pomenijo, če delavca potlačijo na mesto navadnega državnega služitelja, zapletenega v mrežo zakonov in predpisov, iz katere se ne more izmotati, medtem ko mu njegovo osebno, duhovno in gospodarsko življenje udušijo.

Povprečni delovni uspeh severnoameriškega delavca je 4—6krat večji kakor pa uspeh sovjetskega delavca.

VII. Zaključek.

Sama gradnja tovarn in delavnic še ni noben napredek. Če se hočemo dokopati do resničnega izboljšanja, moramo graditi ob ugodnih cenah; zgradbe morajo biti

* Poslej se je to razmerje le malo spremenilo.

dobre in njih postavitev gospodarsko dobro pretehtana.

Sovjetski režim pa, ki je odpravil vsako odgovornost in osebno podjetnost in vlada s samim strahovanjem, gradi ob visokih cenah, neracionalno in kako-vost izdelkov je skrajno slaba: nepremičnine, ki se že po nekaj letih zrušijo ali razpokajo; obuvalo, ki se takoj razcefra; avtomobili in traktorji, ki so venomer pokvarjeni — to je navadna proizvodnja sovjetskega gospodarstva. O tem najdemo v sovjetskem tisku polno pritožb (primerjaj tudi poglavje »Izpričevala«). Če pa boljševidom to očitamo, tedaj izjavljajo, da je bila Rusija v času, ko so Sovjeti prevzeli oblast, na tako nizki industrijski stopnji, da so stali pred nalogom, Rusijo potegniti iz tega bednega industrijskega stanja in druge države dohiteti.

Na to moremo odgovoriti, da bi bili mogli doseči večje napredke v teku 20 normalnih gospodarskih let in da se je z druge strani ruska industrija vprav v letih pred vojno znatno povzpela.¹ V resnici se je proizvodnja po letu 1913. v vsaki »kapitalistični« državi krepkeje povišala ko v Sovjetski zvezi, čeprav je ta začela čisto od spodaj in torej imela večje ekspanzijske možnosti. Če bi bil ostal normalni režim, bi se bil vzpon ruske industrije, ki se je začel ob pričetku stoletja, redno nadaljeval; rusko ljudstvo pa ne bi trpelo pod strahovanjem in lakoto.²

¹ Celotna proizvodnja ruske industrije je od leta 1894. do 1914. narasla za 300%. Proizvodnja premoga v znanih donjeških premogovnikih se je dvignila od 298 milijonov na 1,5 milijarde pudov. Dolžina železniškega omrežja se je podvojila, pridobivanje železnih rud popeterilo; od leta 1906—1916, torej v desetih letih, se je celotna petrolejska proizvodnja dvignila od 491 milijonov na 1,5 milijarde pudov itd. Krivulja ruske industrije se je prav jasno dvigala in hitro napredovala.

² Primerjaj o tem zaključke Borisa Bruzkusa »SSSR, gospodarsko poskusno polje« (Paris, 1937).

Kako se je sovjetski poskus socialno izkazal.

I. Stanovanjsko vprašanje.

Stanovanjska ploskev.

Stanovanjske razmere.

a) pri delavcih;

b) pri kmetih.

II. Prehrana, plače, delavski položaj.

A. Splošni delavski položaj.

1. Uvodne pripombe.

2. Obljube in stvarnost

a) nacionalizacija osebne lastnine;

b) zjamčeno prisilno delo za vse;

c) prosto izvrševanje dela je zjamčeno;

č) izenačenje plač;

d) svoboda strokovnih zvez.

B. Delavske plače in cene v SSSR.

C. Delavsko oblačilo.

Č. Delovni pogoji.

D. Socialno zavarovanje.

E. Zaključki.

III. Žena.

Prostitucija.

Razuzdanost.

Sprememba odnosov do žene.

IV. Umetnost in znanost.

Prisiljena pokorščina.
Dialektični materializem.
Prisiljena propaganda za režim.
Uklenjena umetnost.

V. Otrok in šola.

Osiroteli otroci.
Smrtna kazen za otroke.
Šola in šolski sistem.
Nepismenost.
Beg iz šole.
Nenravnost v šoli.
Pomanjkljivost učnih knjig.

VI. Kmetški položaj.

Kolektivizacija.
Siromašni uspehi.
Živinoreja.
Žito.
Red v kolhozih.
Militarizacija.
En dan v kolhozu.
Odprava sovhozov.

Socialni uspeh sovjetskega poskusa.

Recimo, da drži, da je sovjetski režim ustvaril številne tehnične novosti, ostane pa vendarle resnica, da ta napredek nič ne pomeni, če mora ljudstvo tehnične pridobitve plačati s svojo duhovno in gmotno srečo. Zato bomo v tem poglavju preiskali različne življenjske razmere ruskega državljana, pogledali, kako povprečni državljan živi, jé, stanuje, kako se izobražuje in zabava. Tu moramo že kar vnaprej pripomniti, da so življenjski pogoji ruskega državljana malodane enaki, če izvzamemo številčno omejeni razred tistih, ki uživajo posebne ugodnosti. Zato lahko sodimo, da so rezultati, ki jih bomo zdajle pretehtali, veljavni za povprečnega državljana.

I. Stanovanjsko vprašanje.

Komunistični režim se ponaša, da je število delavskih in kmečkih stanovanj znatno povečal. V slehernem ruskem propagandnem filmu, po vseh komunističnih in boljševizmu prijaznih listih (»Regards«, »Današnja Rusija« itd.) lahko gledamo svetla pohištva, udobne hišice, v katerih se da na videz prav lagodno živeti.

V resnici pa so razmere — v nesrečo za sovjetskega državljana — docela drugačne.

Celo sovjetski tisk nam daje glede tega vprašanja večkrat pojasnila. L. 1913. je Moskva imela 1,500.000 prebivalcev, za katere je bilo stanovanjskega prostora v obsegu 12 milijonov kv. metrov, to je 8 kv. metrov za vsakega prebivalca.

Stanovanjska ploskev.

L. 1933. je prebivalstvo Moskve naraslo na 3,5 milijona ljudi, medtem ko se je obseg naselitvenega

prostora le neznatno povečal na 14,9 milijonov m². To pomeni, da ima zdaj vsak prebivalec Moskve na razpolago 4,3 m² naselitvenega prostora, torej polovico manj ko v carističnih časih.

Isto velja za provinco, kjer je število prebivalstva po mestih narastlo, a naselitveni prostor ostal tako rekoč nespremenjen (prim. Rudolf »39 mesecev v SSSR«). Te podatke potrjuje kar najbolj natančno tajnik angleških Strokovnih zvez, Sir Walter Citrine, ki je temeljito preiskal gospodarsko in socialno stanje SSSR. To preiskavo moramo prav posebej omeniti, ker je Sir Citrine znan socialist, torej že kar vnaprej naklonjen sovjetskemu režimu, in mu pač ne bi mogli očitati pristranosti. V svoji knjigi »Na potu za resnico v Rusiji«, ki je izšla l. 1937., piše na str. 147 tole: »Nato smo cenili prirastek mestnega prebivalstva, zakaj razlagal mi je (t. j. Citrinov ruski tujski vodnik), da so prav za prav vse te nove hiše sezidali le v mestih, na deželi da skoraj ni nobene nove zgradbe. Vprašal sem ga, če je res tako; kajti potem takem niso nič ukrenili, da bi odpravili pomanjkanje stanovanj za kmete, ki tvorijo tri četrtine vsega prebivalstva. Odgovoril mi je, da si kmetje sami sezidajo stanovanja, kolikor jih potrebujejo. Izjavil sem, da nisem nikjer po vaseh, skozi katere sem prišel, videl kake nove hiše. Molotov, predsednik Sveta ljudskih komisarjev v SSSR, pravi v govoru, objavljenem v knjigi »Sovjetska zveza v letu 1935.« na str. 64, da je mestno prebivalstvo od začetka l. 1928. pa do konca l. 1933. narastlo od 24,1 na 51,7 milijonov. To pomeni, da je letnega prirastka industrijskega prebivalstva 2,9 milijonov, tako da je po Molotovljih številkah mestno prebivalstvo od 1933 pa do vključno 1937 narastlo najmanj za 14,5 milijonov. To število pa je prav gotovo prenizko, kakor nam drugi sovjetski viri izpričujejo. A recimo, da to število drži. Če so vse nove zgradbe sezidali le v mestih, tedaj po tem številu

lahko sklepamo, da ima vsak prebivalec pravico do stanovanjskega prostora 4,5 m².

Pripomnimo zavoljo primerjave, da bi povprečni stanovanjski prostor po sodbi večšakov moral obseči najmanj 9 do 10 m².

Stanovanjske razmere.

Vrhu tega pa so sovjetski listi prepolni pritožb in poročil, ki zbujaajo sočutje, glede strašnih stanovanjskih razmer v SSSR. Tako beremo v »Pravdi« (4. aprila 1937) takle opis glede stanovanjskih razmer tvornice »Stankolit«, ki spada še v moskovsko mestno območje:

a) pri delavcih:

»Večina delavcev, ki jih je 3000, živi v začasnih lesenih barakah, zgrajenih leta 1929. Barake so že na pol preperеле in strehe se bodo kmalu udirale. V sobi, ki meri 18 m², živi šest delavskih družin. Stene in strop so pokriti s plastjo nesnage. Moški in ženske živijo po takih samskih stanovanjih v strahotni zmešnjavi, ki zbuja stalen ravs in kavs.

Delavci tvornice za valovito pločevino v Kujbiševu stanujejo v majhni sobi, ki meri 4×5 m. V tem prostoru živi 12 oseb. Od teh jih spi 7 na primitivnih posteljah, drugi na tleh, ki jih umivajo kvečjemu enkrat na teden. Postelj nikdar ne pospravljajo. V vsej hiši, kjer so vsa stanovanja enaka, ni tekoče vode. Vodo morajo od daleč prinašati.«

b) pri kmetih:

Glede stanovanjskih razmer pri kmetih bomo za primerjavo navedli naslednji izvleček. Gre za pismo, ki ga je neki zdravnik poslal listu »Izvestja« (9. I. 1937) in v katerem oriše življenje v vasi, kjer opravlja svoje poklicno delo.

»Delam (v majhni vasi, v kateri je nekaj od vremena počrnelih majhnih hiš, ki se na močvirnem ozemlju komaj držijo pokonci. Poti so uporabne samo poleti. Tu ni pošte, nobene zadruge, ni elektrike, ni občinskega sveta. Bolnišnica s 15 posteljami, skladišče za kurivo in kolhoz za obdelovanje lanu: to so vse ustanove, kar jih je tu. Bolnišnica je v neverjetnem neredu, nikdar je niso popravili. Povsod nesnaga, povsod stenice, posteljina raztrgana, postelje lesene pa brez žimnic. Zdravniško orodje je popolnoma zarjavelo in leži križem kražem po okenski polici, ker nimamo nobene omare za orodje. Moj prednik je bil odpuščen zaradi pijančevanja. Bolničar in babica nimata nobenih izkušenj...«

Te navedbe naj zadostujejo. Sredi 20. stoletja živi delavec ko v časih suženjstva tik ogromnih tvornic, tik najpopolnejših tehničnih zgradb.

In taka je usoda — naj posebej podčrtamo — velike večine prebivalstva.

II. Prehrana, plače, delavski položaj.

A. Splošni delavski položaj.

1. Uvodne pripombe.

Če je boljševiška revolucija mogla v razmeroma kratkem času spraviti pod jarem tako ogromno državo kakor je Rusija, tedaj ji je največ pomagala podpora, ki sta ji jo nudila ruski delavec in ruski kmet. Vsa množica ruskega ljudstva, zapeljana po obljubah revolucionarnih voditeljev, je trdno verovala v idealno republiko, v kateri ne bo več neenakosti, nepravici in siromaštva, marveč »socialističen« red pravice in dobrote. Brez privolitve teh dveh razredov prebivalstva bi revolucija ne bila uspela.

Kje so danes obljube sovjetskih oblastnikov? Ali

je ruski delavec v SSSR srečnejši in bolj svoboden, ali ravnajo z njim bolje ko v carski državi ali v kaki drugi deželi? To vprašanje hočemo zdaj temeljito pojasniti. Opirali se bomo edinole na podatke iz sovjetskih virov in primerjali obljubljeni bodočnost, s katero so revolucionarni voditelji slepili ljudstvo, z resničnim položajem.

2. Obljube in stvarnost.

a) Nacionalizacija zasebne lastnine.

Med prvimi revolucionarnimi gesli, ki so jih razglašali Lenin in njegovi tovariši, naletimo na zahtevo, da je treba zasebno lastnino odpraviti in jo spraviti pod okrilje države, sestavljene zgolj iz kmetov, delavcev in vojakov.

V prvi ustavi SSSR so te obljube prišle takole do izraza:

1. »Zasebna lastnina zemlje se odpravlja. Vsa zemlja je odslej last ljudstva...«

2. »Gozdovi, rudniki in vsa bogastva zemlje so last ljudstva...«

3. »Delavska in kmečka republika ima vse lastninske pravice do tvornic, rudnikov, železnic in vseh proizvodnih sredstev...«

V sovjetski ustavi je torej osnovno načelo poddržavne izrečno potrjeno.

V resnici pa nima kmet nič več zemlje in delavec nič več lastninske pravice do tvornice ko poprej. Delavec je prav tako malo »lastnik tvornice« kakor kmet posestnik. Po načrtu sovjetskih voditeljev naj bi se prvi korak poddržavljenja industrijskih podjetij izvedel tako, da bi delavci dobili pravico do nadzora nad proizvodnjo, pri čemer je bilo mišljeno, da bodo s tem korakom prišli do potrebnega prehoda k izključnemu vodstvu podjetij po delavstvu. Prejšnji vodje

tvornic naj bi nekaj časa ostali na svojih starih mestih, dokler se ne bi delavci s tehničnimi vprašanji toliko seznanili, da bi brez nevarnosti za celotno proizvodnjo sami prevzeli vodstvo.

V začetku revolucije 1917—18 so nadzor industrijske proizvodnje po delavcu z zakonom uvedli. V vsakem industrijskem podjetju so postavili delavski odbor z nalogo, da nadzira ves potek proizvodnje. Prav kmalu pa so tem odboru dodelili zastopnike krajevnih sovjetov in okrajnih komisij za državno gospodarstvo, kakor tudi zastopnike strokovnih zvez kot člane. Ti so hitro prišli do večine in si tako osvojili vodstvo. Delavci, ki so doslej imeli vodstvo v rokah, so se morali pokoravati. Na **9. kongresu ruske komunistične stranke leta 1923. so na Leninov predlog odpravili kolektivno nadzorstvo delavcev** in ga zamenjali z »osebnim« nadzorom ljudi, ki so jih v ta namen imenovali sovjeti. Z drugimi besedami: vodstvo tvornic naj bi prevzela peščica ljudi, ki so obenem imeli v rokah politično moč.

O kakem nadzoru po delavcih poslej ni več govora.

b) Zajamčeno prisilno delo za vse.

Po obljubah sovjetskih voditeljev naj bi revolucija odpravila brezposelnost in odstranila bogate lenuhe, češ da ne bo več ne brezposelnih ne postopačev v SSSR, ko se bodo sovjeti polastili oblasti.

Od leta 1930. se sovjetska vlada hvali, da je odpravila brezposelnost. Teoretično v SSSR res ni več brezposelnih, ker so brezposelnost odpravili z »učinkovitimi« metodami, ki jih ni mogoče drugače označiti, ko da so nečloveške. Take so bile metode:

Najprej so komisariat za delo, višji gospodarski svet in osrednji svet strokovnih zvez 24. septembra leta 1930. izdali uredbo, da morajo vsakega delavca, ki bi menjal službo na svojo pest, kršil disciplino ali se pregrešil zoper delovni red, kaznovati s tem, da

bo **poslej pri službeni nastavitvi kot zadnji prišel v poštev.** To pomeni z drugimi besedami, da delavec ne more zapustiti delavnice iz lastnega nagiba, če se noče izpostaviti smrti za lakoto, ker tedaj ne dobi več brezposelne podpore in mora računati s tem, da ne bo nikdar več zaposlen, ko bi pri nastavitvi prišel le kot poslednji v poštev. To uredbo so 17. decembra leta 1930. poosttrili in 20. januarja leta 1931. z drugim zakonom, ki proti štirinajstim različnim kršitvam delovnega reda odreja ustrezajoče kazni.

Sovjetski oblastniki se niso zadovoljili samo s temi uredbami, marveč so mesec dni kasneje (11. oktobra leta 1930.) izdali korenit ukrep z zakonsko veljavo, ki so se mu pozneje pridružili še drugi. S tem ukrepom so preko noči ukinili podporo za brezposelne in **delavca z zakonom prisilili k delu.** Tako je z enim podpisom bilo na mah uničenih dva milijona brezposelnih, ki so bili oropani vseh sredstev za življenje. Država je odpravila izplačevanje podpor za brezposelne. A to še ni bilo vse. Delavec je moral prijeti za najbolj poniževalno in njegovim zmožnostim docela nasprotujoče delo, če ni hotel biti prištet med preklicane (letuni), ki jih sovjetski tisk večkrat omenja. Zakaj ti preklicanci so obsojeni na življenje, ki presega vse strahote brezposelnosti. Oropani vseh dohodkov, brez prilike za delo tavajo in letajo (od tod oznaka »letuni«) okrog po deželi. Spoprijazniti se morajo z najtršimi delovnimi pogoji, ki jim jih diktirajo ravnatelji tvornic. Ti izkoriščajo njih poceni delovno moč, da si prihranijo obratovalne stroške.

Hkrati so **odpravili delavske izkaznice,** ki so jih v početku revolucije uvedli, da bi lažje »centralizirali ponudbe in povpraševanja po delovnih močeh«. Namesto teh so postavili organe za »štetje in razdelitve delovnih moči«. Kaj taka porazdelitev delovne moči pomeni v silni državi, ki z delavcem ravna kot s figuro na šahovnici, smo videli.

c) Svobodno izvrševanje dela je zajamčeno.

Prosta izbira in izvrševanje dela je bila ena velikih obljub, s katerimi so boljševiški zapeljivci slepili delavce. A ni je dežele po vsem svetu, kjer bi izvrševanje dela bilo manj svobodno kot v SSSR. Kdor se hoče o tem prepričati, naj si samo pobliže ogleda uredbe zadnjih let.

Pred seboj imamo najprej zgoraj omenjeno uredbo, po kateri je delavcu zamena službe brez dovoljenja prepovedana in s katero so sicer odpravili »brezposelnost«, nikakor pa ne bodo brezposelnih.

Nato so 12. februarja 1931 s posebnim dekretom uvedli **delavske knjižice*** za industrijsko, gradbeno in prometno delavstvo. V to delavsko knjižico vpisujejo kakor v kako vojaško knjižico vse odpuste in vsako samovoljno menjanje službe. Zaradi tega jim odtegujejo sleherno podporo, pri podelitvi dela jih vzamejo kot zadnje v poštrev in uvrščajo v razred ljudi, ki so ocenjeni kot »škodljivci«.

Leta 1933. (točneje: 27. decembra 1932) so delavca, ki je bil na tvornico priklenjen kot kak srednjeveški tlačan na gospodarja, še krepkeje privezali z uvedbo **potnih listov**, v katere so vpisovali vsako menjanje bivališča, kar je bilo brez oblastnega dovoljenja prepovedano.

Poleg tega je po uredbi, ki je izšla oktobra 1930, **delavec dolžan, da prevzame vsakršno delo v katerem koli kraju**. Prepovedano mu je, delavnico več ko enkrat na leto zamenjati, pa naj bodo okoliščine kakršne koli.

V zvezi s tem moramo pripomniti, da je v SSSR več milijonov ljudi, kmetov in delavcev, ki se morajo kot politični izgnanci pokoriti po prisilnih delavskih

* Z dekretom z dne 20. novembra 1938 so uvedli novo delavsko knjižico za vse delavce, s katerim so delavci podvrženi še strožji disciplini.

taboriščih zaradi čestokrat niti ne dokazane opozicije proti vladajočemu režimu.* Med njimi je zlasti veliko število ljudi, ki so se udeležili kake delavske stavke (stavka je v SSSR — v deželi svobode — kakor znano, prepovedana). Nadalje so med njimi ljudje, ki jih kot žrtve »čistk v tvornicah in poljedelskih gospodarstvih« GPU ni v ječah »likvidirala«.

...Pa nam hočejo še natvezovati, da je delavec v SSSR svoboden!

č) Izenačenje plač.

Boljševiški voditelji so glede na različne nade, ki so jih polagali v revolucijo, obljubljali tudi izenačenje plač. Pod novim režimom naj bi vsak delavec po vseh poklicnih strokah prejemal enako plačo.

Kmalu pa so se lahko prepričali, da nikakor ne morejo pričakovati normalnega delovnega uspeha od delavca, ki so mu hkrati vzeli sleherno pobudo k delu. Res je bilo plačilo vselej enako, najsi je bilo delo dobro ali slabo, hitro ali počasi opravljeno. Kmalu po nastopu vojskujočega se komunizma (torej že v začetku revolucije) so bili boljševiški voditelji prisiljeni uvajati delavske razrede, v katerih so plače odmerjali v skladu z delovnim uspehom. Zasluzke so izplačevali deloma v denarju, večidel pa v naravnih dajatvah, ker je živeža primanjkovalo in je delavcu šlo predvsem za prehrano. Nekaj časa so izplačevanje v denarju celó popolnoma ukinili.

A plačilo v obliki živeža pa ni moglo dolgo dajati zaželenega rezultata. Zato so morali neenakost v zaslužkih še znatno povečati. Uvedli so več stopenj zaslužka, s katerimi so delovni uspeh porazdelili v

* Leta 1934. iz SSSR pobegli zdravnik Solonjevič, znan veščak v teh vprašanjih, jih ceni na 5 milijonov (>Russia in chains. A record of unspeakable suffering.« — Rusija v okovih. Dokument o nepopisnem trpljenju. London, 1938, str. 21.)

osem različnih kategorij. Da bi vnemo za delo še bolj pospešili, so spremenili tudi način izplačevanja zaslužkov: namesto urnega zaslužka so uvedli **zaslužek od kosa**, uvedli so torej sistem, proti kateremu so se revolucionarci vselej borili, ker je za delavca poniževalen.

Leta 1931. so ukinitve enakostnega načela v zaračunavanju plač uradno razglasili. 28. junija je izjavil Stalin, da se v zaračunavanju plač ni mogoče držati enakostnega načela in da je zato treba uvesti sistem **progresivnega zaračunavanja plač**. Po tem načelu dobi delavec za delo, ki presega po uspehu najmanjšo uradno določeno mero, ustrezno povišano odškodnino. Hkrati pa dobi še dodatek v živežu. »Kdor bolje dela, mora tudi bolje jesti« — to je bilo novo geslo, ki so ga tedaj razglašali, čeprav ni v skladu z osnovnimi nauki socializma.

Neenakost se je čedalje bolj stopnjevala. 17. novembra 1935 je Stalin izjavil: »Načelo socializma je v tem, da more v socialistični družbi vsakdo delati po svojih sposobnostih in da za to prejme življenjske potrebščine v sorazmerju s koristnim delom, ki ga je opravil za skupno blaginjo, ne pa v sorazmerju s potrebami.« (Stalin na 1. Stahanovskem kongresu v Moskvi leta 1935.)

Kljub novi politiki glede zaslužkov so plače naglo padale zaradi zmeraj večjega razvrednotenja rubla in pomanjkanja živeža. Da bi zbudil ljudi k novi vnemi za delo, si je osrednji odbor komunistične stranke izmislil dva delovna sistema: sistem »**udarnikov**« in sistem »**socialističnega tekmovanja**«. Udarniki so se zbirali v delavske skupine, predvsem iz vrst mlado-komunistov, ki so se zavezali, da bodo opravljali visok delovni minimum. Delali so noč in dan, da, celo ob praznikih. Te posadke so dobivale boljšo oskrbo. Socialistično tekmovanje pa sloni na svečano sklenjenem dogovoru med dvema ali več skupinami, ki skušajo

druga drugo v delovnem uspehu prekašati in tako zvišati proizvodnjo.

S takimi poskusi so hoteli celotno delavstvo pri-
ganjati k posnemanju teh posebnih skupin, da bi pri-
šli do večjega delovnega uspeha. Pretili so, da bodo
sicer skrčili obroke živeža.

Ta sistem je v vrstah delovnega ljudstva seveda
naletel na živahen odpor. Toda strokovne zveze, ubog-
ljivo orodje v rokah države (glej spodaj!), so dobile
strogo navodilo, da morajo uvajati metode sociali-
stičnega tekmovanja in same prevzeti iniciativo pri
njih izvedbi. Vidimo torej, da so strokovne zveze, ki
so imele nalogo, »braniti delavčevo čast«, storile vse,
da bi delavca tlačile in napravile iz njega stroj za
proizvodnjo.

Leta 1935. so sistem socialističnega tekmovanja, ki
je bil delavcem čedalje bolj odvraten, zamenjali s
tako imenovanim **Stahanovim sistemom**, po katerem
so se obstoječe razlike v plačah še poostrile, nikakor
pa ne izenačile. Uvedba Stahanovega sistema je na-
stopila v času, ko so odpravili živilske izkaznice.
Obema ukrepoma je iz raznih vzrokov, za katerih
pojasnitev nam primanjkuje prostora, sledil ogro-
men porast cen. Tudi ni slučajno, da so stahanovsko
gibanje spravili v življenje v trenutku, ko so morali
iznajti novo spodbudo za delovno ljudstvo.

Stahanov je rudar, ki se mu je v noči 30. aprila
leta 1935. zaradi krepke telesne postave in posebej
izpopolnjenega orodja posrečilo, da je opravil delo,
ki je bilo sedemkrat večje od uradno določenega po-
vprednega dela.* To je vlada takoj pošteno izkoristila
s tem, da je razglasila, da morajo vsi delavci opraviti
prav tako delo kakor Stahanov. Ker so bili prepri-
čani, da se bodo dali podobni delovni uspehi doseči

* Dodeljena pa mu je bila skupina delavcev, ki je takoj
pospravljala in pošiljala naprej, kar je izsekal.

tudi v drugih industrijskih panogah (medtem so stahanovci kakor na čaroben poziv že povsod izvedli tekmovanja v delovnem uspehu), so za vsakega delavca določeni delovni minimum zvišali in za to obljubili ustrezno večjo plačo. Kako Stalin razume stahanovsko gibanje, razvidimo lahko iz naslednje izjave (I. kongres stahanovcev, 17. novembra 1935):

»Stahanovsko gibanje hoče sedaj veljavne tehnične norme prekositi, ker so že zastarele in ne ustrezajo več zahtevam časa in zahtevam novega človeka. Stahanovsko gibanje zahteva večje delovne uspehe. Nekateri mislijo, da bomo prišli do konsolidacije socializma, če bomo vse izenačili. A to je napačno. Potrebujemo norme, ki bodo zaostalega delavca prisilile, da bo dohitel tovariša, ki koraka na čelu. Iz tega sledi, da moramo danes postaviti višje norme.«

Produksijske norme so povišali za 40 do 70 odstotkov (»Za industrializacijo«, 3. avgusta 1926). Stopnje plač so porazdelili tako, da so delavci, ki niso dosegli določene produktijske norme, prejeli manj plače. Boljše uspehe pa so nagradili z občutno zvišanim zaslužkom, a tega je bilo mogoče doseči le, če je delavec napel do skrajnosti vse svoje sile. (Zvišanje norme delovnega uspeha za 20 odstotkov pa pomeni zvišanje plače le za 8 odstotkov, medtem ko za 60 odstotkov višji delovni uspeh pomeni zvišanje plače samo za 45 odstotkov.)

Strokovne zveze so se izkazale kot ubogljivo orodje, ki služi edino za to, da delavca sili k temu tlačanstvu. Kaj je namreč ta sistem, če ne barbarsko sredstvo, s katerim hočejo iz razpoložljivega človeškega materiala iztisniti kar se da velik dobiček?

Obljuba glede izenačenja plač se kakor druge mnoge obljube ni izpolnila.

d) Svoboda strokovnih zvez.

Pravica, ki jo delavec najvišje ceni, je pravica ustanavljanja strokovnih zvez, to se pravi pravica, da sme biti včlanjen v nekem **poklicnem združenju, ki ga ščiti pred tlačanjem in izkoriščanjem.** To je bila vsaj naloga, ki so si jo sovjetske strokovne zveze spočetka postavile.

Kmalu pa so sovjetske strokovne zveze postale orodje v rokah države, s katerim bi mogla delavce čim bolj izmozgati.

Tako se je komunistična stranka že l. 1928., potem ko so se moskovski oblastniki odločili za uvedbo prve petletke, lotila »razorožitve« strokovnih zvez, ki so bile dotlej razmeroma svobodne. Zdaj pa so prišle pod nadzorstvo stranke. Za pretvezo jim je bila trditve, da so se voditelji strokovnih zvez upirali politiki stranke in ravnali proti splošnim koristim države.

Po sklepu politbiroja komunistične stranke (»Trud«, 5. junija 1929) so najvažnejše voditelje strokovnih zvez spravili z njihovih mest in jih zamenjali z »zanesljivimi« komunisti. V odloku o razpustu izjavlja osrednji odbor strokovnih zvez, da stojijo strokovne zveze zdaj pred nalogo doseči večji delovni uspeh pri zaposlenih in uvesti strožjo disciplino ter znižanje proizvodnih stroškov.

Na 9. kongresu strokovnih zvez leta 1932. so to nalogo takole izrazili:

»Glavna naloga strokovnih zvez je, da zviša delovni uspeh, da zniža proizvodne stroške in da **zboljša kakovost proizvodnje.** Treba je zastaviti vse sile, da bomo gospodarski načrt ne samo izpolnili, marveč prekosili. S podporo udarnikov se moramo trdovratno boriti za novo delavsko disciplino.«

Ta citat pojasnjuje cilj strokovnih zvez v SSSR: strokovne zveze niso za to, da bi delavca ščitile, mar-

več da bi ga izkoriščale s tem, da ga priganjajo h kar moč velikim delovnim uspehom in ga tako spremenijo v delovni stroj.

Naloge, ki jih morajo strokovne zveze izpolnjevati (v korist rdečega tlačanskega sistema), so silno važne. Nadzorovati morajo delovne pogoje, razmerja zaslužkov in sezname posad. Noben delavec ne sme brez privolitve osrednjega odbora tvornice biti nastavljen ali odpuščen (uredba z dne 9. novembra leta 1930). Ta vsemogočni odbor tvorita ravnatelj tvornice, ki je pravi predsednik, imenovan od pokrajinskega odbora strokovnih zvez, in tajnik strankine celice v tvornici. Odbor, ki mu pripada tudi zastopnik strokovnih zvez, priganja delavstvo k neplačanim (hinavsko jih označujejo za prostovoljne) naduram, določa zaslužke po delovnih normah in skrbi za njih postopno zvišanje. S podporo strankine celice gleda odbor tudi na to, da so »posojila«, ki se jim ne more odtegniti noben delavec, pravilno vpisana. Prav tako pregleduje delovni načrt (ki ga je potrdila država), pregleduje delavske izkaznice vseh delavcev in pazi, da se noben »nezakonit« delavec ne vrine v delavske sezname.

Končno so se leta 1934, zavoljo poostritve nadzora lotili **spoja strokovnih zvez z delavskim komisariatom**. Celotni nadzor nad delom in nad vsemi sanitetnimi napravami so podredili temu vsemogočnemu odboru.

Ta odbor strokovnih zvez je prav za prav samo urad državnih nameščencev, to je: birokratska ustanova za tlačanje delavstva.

Namesto da bi delojemalca nasproti delodajalcu, torej nasproti državi, zaščitile, so strokovne zveze ena poglavitnih delodajalčevih opor za podjarmljenje zaposlenih... Taka je torej svoboda strokovnih zvez v SSSR

B. Delavske plače in cene v sovjetski Rusiji.

V prvem delu tega poglavja smo pokazali, kako je boljševiški režim sam poteptal načelo o izenačenju plač. Kako pa je z zaslužki? Ali more delavec s svojimi dohodki vsaj kolikor toliko normalno živeti?

S podatki o plačah v sovjetskih statistikah nam hočejo natvezovati, da so se plače v SSSR po drugi petletki **močno zvišale**. Stalno zvišanje delavskih in nameščenskih plač v SSSR med letom 1932. in 1937. (za 1938 veljajo podatki gospodarskega načrta) nam da tole sliko:

1932	1934	1935	1936	1937	1938 (načrt)
119	152,3	187,2	206,3	218,8	239,3

Na videz imamo nesporno pred seboj znatno zvišanje. Za stvarno presojo pa se moramo za isto dobo ozirati tudi na razmere glede cen na živilskem trgu. Če ostanejo cene živil nespremenjene, dočim istočasno plače rastejo, lahko govorimo o povečanju delavčeve kupne moči. Če pa cene živil tako rastejo, da prese-gajo zvišanje plač, moremo mirno trditi, da je kupna moč sovjetskega delavca, ki je že leta 1932. bila precej slaba, poslej še bolj oslabela.

Tu naj pripomnimo, da se je sistem zaslužkov leta 1935. zaradi ukinitve živilskih izkaznic in zaradi uved-be proste trgovine za živila docela spremenil. Delavec, ki si je doslej pri stalnih cenah lahko preskrbel ži-vila na podlagi izkaznice, je bil zdaj ob to ugodnost. Preuredba ga je torej morala hudo zadeti. Naslednja tabela nam daje pregled cen za živila v letu 1932. (ki so jih dobivali na podlagi živilskih izkaznic) in v letu 1937. (v svobodni prodaji):

ržen kruh (kg v rublih)	0,125	0,850
pšenični kruh	0,175	1,000
pšenična moka	0,190	2,900
ajdov zdrob	0,250	2,500

govedina	2,120	7,700
maslo	4,660	16,500
sladkor	0,950	4,000
skupaj	8,470	35,450

Leta 1932. je znašala povprečna delavčeva plača 119 rublov (prim. zgoraj), leta 1937. pa 218 rublov. Plače so se torej v teku zadnjih pet let skoraj podvojile, medtem ko so cene narastle za štirikratno vsoto. Kupna moč rubla je torej v tej dobi padla za polovico.

Za primerjavo hočemo navesti plače ruskega delavca pred svetovno vojno. Ali je bil tedaj delavec slabše plačan ko danes?

Po »Statističnem letniku 1913« je ruski tovarniški delavec (ne nameščenec) prejemal mesečno 24,3 zlatih rublov. Cene za ista živila pa so bile takale:

ržen kruh, kg	0,122 rublov
ržena moka	0,073 rublov
ajdov zdrob	0,980 rublov
govedina	0,460 rublov
maslo	1,140 rublov
sladkor	0,290 rublov

Za mesečno plačo je ruski delavec pred vojno mogel dobiti te-le količine živil: 53 kg govedine ali 202,05 kg pšenične moke ali 21 kg masla, dočim more danes dobiti le: 29 kg govedine, 75,5 kg pšenične moke ali 13,6 kg masla. Te številke so dosti zgovorne. Drugih zaključkov ne potrebujemo.

Sovjetski tisk prav rad poudarja, da znaša povprečna mesečna plača stahanovca 500, 600, 800 in več rublov.

To je res, toda število teh prisilnih delavcev je neskončno majhno. Na drugi strani pa je zdaleka večje število delavcev, ki dobivajo mesečno le povprečno 218,80 rublov. To dejstvo potrjuje ena iz-

med zadnjih uredb sveta ljudskih komisarjev SSSR (»Izvestja«, 2. novembra 1937, glede »zvišanja plač v nižjih plačnih skupinah«), ki določa za najnižjo plačno skupino zvišanje zaslužka, po katerem skupni mesečni dohodek **ne sme biti izpod 115 rublov za skupino A in izpod 110 rublov za skupino B.**

Iz uredbe pa ni razvidno, koliko delavcev spada v te dve skupini. Za zvišanje zaslužkov je določena za 600 milijonov rublov višja vsota kakor je bila prvotno odmerjena v preračunu za leto 1938. To pomeni mesečno za 15 milijonov rublov večji izdatek. Recimo, da so mesečne plače delavcev v skupinah A in B zvišali za 10 rublov (to je okroglo 10 odstotkov), tedaj dobimo skupno približno **5 milijonov ljudi, ki je njih mesečni dohodek približno 100 rublov.**

Tako imamo še po dvajsetih letih »socialističnega« režima v SSSR milijone delavcev, katerih mesečni dohodek znaša — preračunan na živila — **vsega skupaj 7 kg masla!** To prav gotovo niso ljudje, ki bi si mogli privoščiti motorno kolo za 8000 rublov ali plašč (celo rabljen plašč) za 642 rublov.

Navzlic novi uredbi, po kateri znaša najnižja plača od 110 do 115 rublov, je v Rusiji še drug delavski sloj, ki ne zasluži niti toliko. List »Krokodil« z dne 1. januarja 1938 obravnava primer rudarja Vasilija Mokrusova, ki dobiva mesečno le 98 rublov. List »Sovjetska Sibirija« z dne 1. februarja 1938 poroča, da prejmejo delavci v gozdnem gospodarstvu »Šušturep-ski« (zahodna Sibirija) dnevno le 0,48 rublov, to je samo 14,4 rublov na mesec.

C. Delavsko oblačilo.

Vsi tuji obiskovalci Sovjetske zveze se v svojih poročilih strinjajo, da napravlja vse prebivalstvo, zlasti pa še delavstvo, izredno beden vtis. Tudi priznani pisci, ki so se dlje časa mudili v SSSR (Dorge-

lès, Gide, Céline, Citrine itd.) to potrjujejo. Saj tudi ne more biti drugače. Produktijski načrt za leto 1937. je glede oblačila določil za osebo:

volnenega blaga	0,43 m
polvolnenega blaga	2,40 m
platna	2,29 m
čevljev	1 par

(vključno čevljev iz drugega blaga kakor iz usnja).

To je seveda popolnoma nezadostno. Pa tudi cene oblačil so v primeri z zaslužkom tako visoke, da si jih morejo privoščiti le funkcionarji stranke ali tisti maloštevilni, ki uživajo posebne ugodnosti:

(»Sovjetska Sibirija«, 27. februarja 1938)

moška športna srajca	14,25 rublov
damska torbica	20,5—127,60 rublov
usnjena aktovka	30,5—45,15 rublov
par moških usnjenih rokavic	27,75 rublov
par damskih kožnatih rokavic . . .	46,40 rublov

(»Komsomolskaja Pravda«, 17. februarja 1938)

vojaška uniforma	1800.— rublov
----------------------------	---------------

(»Zvezda s Pacifika«, 14. januarja 1938)

moški klobuk iz ostankov blaga in zajčje kože	34,60 rublov
--	--------------

(»Volga-Komuna«, 1. aprila 1937)

rabljen plašč	642.— rublov
-------------------------	--------------

Č. Delovni pogoji.

Sovjetski tisk v vznesenih besedah vedno znova opisuje v resnici strahotne delavske razmere, ki jih zanikrnost in pomanjkanje discipline, na kateri naltimo povsod in sta za večino sovjetskih ustanov značilni, še poostrujeta. Poročila listov zadevajo položaj delavcev po severnih kakor po južnih krajih, v avtomobilski in premogovni industriji itd. Evo nekaj primerov:

»Kierovskaja Pravda« z dne 27. novembra 1937 je prinesla takole protestno izjavo:

»Kurjači v tovarni za pohištvo mestnega sovjeta v Kirovu smo ponovno naslovili prošnjo na vodstvo tovarne in tovarniški odbor, naj nam izboljšata življenjske pogoje. Delati moramo v kletih. Na eni steni je straniška lesena cev, ki napolnjuje ves prostor s smrdom. Drva za kotel zmečemo v klet skozi odprtino, ki je ni mogoče zapreti. V kleti je strašna vročina, medtem ko skozi odprtino stalno vleče leden prepih. Pitne vode ni, a tudi nobene naprave za umivanje. Nekoč nas je obiskala neka nadzorstvena komisija, da bi zaslišala naše pritožbe, toda vse je ostalo pri starem.«

Delovne razmere v gozdnem gospodarstvu Berzovski (Ural) nam opisuje list »Uralski delavec« z dne 5. oktobra 1937 takole:

»Dan na dan se kršijo uredbe glede varnosti pri delu. Nobene pitne vode ni. Delavci nimajo delovnih oblek. Posledica je, da se posade stalno menjavajo. Zdaj je od lanske posade na delu le še 40 odstotkov. Dobiček podjetja je nezadosten. Ne dosežemo produkcijskih količin, ki jih določa načrt.«

»Trud«, osrednje glasilo sovjetskih strokovnih zvez, z dne 14. februarja 1938 se pritožuje nad zlorabami v avtomobilski tvornici »Stalinskij« v Moskvi:

»Leta 1937. so morali delavci opraviti 1,121.111 nadur. Nadure so nujna posledica slabe organizacije dela in stalnih prekinitev v obratih. V prvih šestih mesecih 1937 so te obratne prekinitve nanesle astronomsko število 1.287.337 ur. To pomeni, da je bilo dnevno 735 delavcev nezaposlenih. Take prekinitve v obratih kakor tudi nadure, s katerimi morajo popraviti zgubljeni čas, so že prešle kar v navado. Delavce silijo, da morajo ob prostih

dnevih delati. Samo septembra in oktobra 1935 so ob praznikih pridržali v tvornicah 2575 delavcev...

...Te razmere, ki sta jih kriva zelo pomanjkljiva organizacija dela in pomanjkanje delovnega orodja, imajo za posledico stalno menjavanje delovnih moči. V prvih desetih mesecih preteklega leta je zopet zapustilo 15.000 zaposlenih tvornico. Delavska inšpekcija se bori zaman proti takemu neredu.«

Ali najde delavec v okrevališčih, v slavnih zdraviliščih, ki jih sovjetski tisk in sovjetom prijazni listi iz tujine venomer slikajo, resničen odmor, ki ga je zaradi svojega dela potreben?

Preden se more delavec odpraviti na pot in kako okrevališče, si mora poprej preskrbeti posebno dovolilnico (putjevka). Komisar ima nalogo, da take dovolilnice porazdeli med različne javne ustanove in državna podjetja v razmerju razpoložljivih mest. Tovarna z 10.000 delavci dobi okoli 12 dovolilnic. Ker pa se morajo najprej ozirati na vodilne ljudi, ne preostane za navadnega delavca nič:

»Pri nas imamo v sanatoriju na oddihu samo sodnike, ravnatelje in višje uradnike z dovolilnicami, ki pripadajo prav za prav delavcem.« (Izjava nekega voditelja zdravilišča v listu »Komsomolskaja Pravda«, št. 93, 1937.)

A čeprav bi delavec v resnici dobil dovolilnico, ne bi mogel iti na oddih v zdravilišče. Bivanje tamkaj velja mesečno 675 do 900 rublov, kar si lahko privoščijo le maloštevilni. Glasilo »Baku-delavec« prinaša dne 22. marca 1938 prav zanimive podrobnosti o stroških v zdravilišču v Kavkazu ali Krimu. Po tem poročilu znašajo stroški za oskrbo mesečno 200 do 270 rublov. Cena za stanovanje in prehrano je 450 rublov, tako da mora delavec, ki bi se hotel okrepiti v zdravilišču, s potnimi stroški vred plačati mesečno 650 do

720 rublov. Kakor smo videli, zasluži ruski delavec povprečno mesečno komaj 200 rublov.

Izkoriščanje delavca, nevzdržne zdravstvene razmere, slaba organizacija, počitniški odmor v okrevališčih samo za višje — to so resnične delovne in življenjske razmere v SSSR.

D. Socialno zavarovanje.

Državno premoženje razpolaga z znatnimi vsotami za socialno zavarovanje. (Leta 1935.: 5.902,300.000 rublov.) Ta ogromna vsota je bila porazdeljena na tri različne kategorije zavarovanja.

Prva kategorija (2.017,340.000 rublov) zadeva **izplačila za bolezen, nezgodo, dopust in upokojitvev.** Toda podpore se ne ravnaajo — kakor po drugih deželah — po bolnikovem stanju, po stopnji onemoglosti in starosti. **Odločilen pri tem je samo »socialen pomen« (položaj v družbi) zavarovanca.** Le stahanovci, udarniki in nosilci posebnih odlikovanj smejo v primeru bolezni zahtevati podporo, ki ustreza njihovim zaslužkom. Ostali delavci pa dobivajo le neznamenit del običajne plače. Če poleg tega delavec izostane od dela le en dan in ne prinese bolniškega lista, tvega, da ga bodo razglasili za »ubežnika« in da ga zadevajo hude posledice.

Tudi podpore pri delanezmožnosti so skrajno slabe. Navadno izplačujejo mesečno 20 do 30 rubljev, prav redkokdaj 70 do 80 rublov. Razumljivo je, da delavec, ki je že z mesečnim zaslužkom 200 rublov moral bedno živeti, s strahom gleda na starost.

Druga kategorija socialnih zavarovanj (leta 1935.: 1.720,050.000 rublov) obsega prosveto, preskrbo otrok, športne prireditve, vzdrževanje javnih nasadov itd. Kaj imajo vse te sicer lepe stvari opraviti s socialnim zavarovanjem, je docela nejasno!

Tretja kategorija (leta 1935.: 2.164,910.000) je za **bolnišnice, zdravilišča in zdravila.** Tudi tu velja ista

pripomba, ki smo jo glede socialnega zavarovanja že izrekli: ta ureditev je le ljubljencem sovjetskega režima v prid. V enem od prejšnjih poglavij smo videli, kako se porazdelitev praznih mest v zdraviliških slabo sklada z demokratičnimi načeli, ki jih venomer poudarjajo. Glede bolnišnic moramo omeniti še to, da pride v Moskvi na 1000 prebivalcev 6,3 postelj, dočim je pred vojno (leta 1913.) bilo za isto število prebivalcev na razpolago 7,4 postelj.

Torej tudi socialno zavarovanje sovjetskemu delavcu mnogo ne hasne. Koristi uživajo le nekateri ljubljenci, ki so jih pa zdaleka manj potrebni ko množice tlačениh delavcev. Kaj je torej s toliko opevano enakostjo?

E. Zaključki.

Potem ko smo položaj sovjetskega delavca v luči komunističnih virov pregledali, pridemo nujno do tegale rezultata:

a) delavske plače so po letu 1932. glede kupne moči padle za polovico. Slabše so kakor so bile pred revolucijo. Živila so tako draga, da si delavec s svojim slabim zaslužkom navadno ne more preskrbeti niti najpotrebnejših stvari;

b) primanjkuje nujno potrebnih oblačil, ki so vrhu tega za delavca nedosegljiva in slabe kakovosti;

c) delovne razmere (zdravstvene prilike, disciplina) so slabše kakor v kateri koli evropski deželi;

č) socialno zavarovanje je le nekaterim ljubljencem režima v prid.

Če se ponovno ozremo na delovne razmere v Sovjetski zvezi, lahko po pravici trdimo, da mora delavec v najbolj »demokratski« deželi svetá živeti v prilikah, ki jih je neki član mednarodne konference strokovnih zvez v Oslu označil kot slabše od srednjeveških.

III. Žena.

Komunistični nauk postavlja žensko na isto stopnjo poleg moškega. Sovjetski režim trdi, da jo je osvobodil, ji preskrbel dostop do vseh državnih služb in podelil bolj svobodno in neodvisno življenje.

»Journal de Moscou« z dne 16. marca 1937 pravi k temu takole:

»Člen 122. Stalinove ustave daje danes ženski prav tako ko moškemu iste pravice v vseh panogah gospodarskega, prosvetnega, političnega in socialnega življenja. Možnost, da uveljavi te pravice, je ženski prav tako ko moškemu zajamčena s tem, da ji je priznana enaka pravica do dela, do plače, do dopusta, do socialnega zavarovanja in do prosvete. Država ščiti pravice matere in otroka, daje porodnicam plačan dopust, daje materi na razpolago celo vrsto porodnišnic, dečjih domov in otroških vrtcev.«

Kakor v vsem tako je tudi tu resnica čisto drugačna. Ker zakonodaja ženske več ne ščiti (vsaj do pred kratkim) in ker je slabotnejša ko moški, trpi pod takim sistemom mnogo bolj kakor on. V nesnagi in neredu sovjetskih stanovanj, v težavah preskrbovanja živeža in obleke pa zaradi ciničnega pojmovanja o npravnosti in medsebojnem odnošaju spolov, trpi huje kakor moški.

Prostitucija.

S tem da so odpravili zakon ali ga vsaj ponižali v zgolj formalno zadevo in s tem, da so zelo olajšali razporoko, je prišlo do silnega porasta števila osirotelih in zapuščenih otrok. O tem bomo še na drugem mestu spregovorili. Prostitucija, glede katere občudovalci boljševiskega sistema trdijo, da je odpravljena, cvete kar naprej. Še strašnejše pa je, da cvete celo

v šolah, tako da je bil komisariat za ljudsko vzgojo prisiljen učiteljstvu ukazati, naj se predvsem bori proti temu zlu (»Molodaja Gvardija«, decembra 1935).

Razuzdanost.

Boljševiški voditelji so sami spoznali žalostni rezultat take popolne svobode. To potrjujejo številna pričevanja in zakonske uredbe iz zadnjih časov. Že leta 1935. je »Pravda« zapisala:

»V bistvu ima ženska v SSSR prav iste pravice kakor moški, in sicer brez sleherne omejitve. A moški to izrabljajo, da se znebijo dolžnosti, ki jo imajo nasproti ženskam, in pod plaščem tovarišstva se bohotita nesramnost pa cinizem. V takem vzdušju se odnošaji med moškim in žensko rahljajo, a smisel za pravi namen zakona izginja. Poroka ni nikak dogodek več. Predstava v kinu, zajtrk, članarina za strokovno zvezo, ki jo moški za žensko plača: vse to ima prav tako vrednost kakor poroka.«

Iz tega citata, ki že jasno razodeva očitke proti splošnemu zadržanju nasproti ženski, je še razvidna nadaljnja razvojna stopnja. Isti list z dne 28. maja 1936 pravi:

»Kadar govorimo o konsolidaciji sovjetske družine, tedaj govorimo prav posebno o boju proti sledovom buržjujskega zadržanja nasproti ženi, poroki in otrokom: svobodna ljubezen in spolna razbrzdanost sta buržjujski zadevi, ki nimata s socialističnimi načeli, z moralo in zakoni normalnega človeka nobenega opravka... Vsaka ženska, ki nima otrok, je vredna pomilovanja, ker ne izkusi vsega življenjskega veselja. Naša sovjetska žena kot polnovredna državljanka najbolj svobodne dežele na svetu si je ohranila zadosti materinstva. Čuvati moramo nad sovjetsko družino in spraviti na svet krepke sovjetske junake.«

Sprememba odnosov do žene.

Ta citat je značilen. Sovjetski oblastniki, ki so nekoč zagovarjali svobodno ljubezen in spolno razbrzdanost, očitajo zdaj »buržujski« družbi, češ da so to njeni izrodki. Hkrati so tudi začutili potrebo po trdni družini, ki mora biti osnova vsaki urejeni družbi. Iste dokaze glede družinskih vezi, ki bi jih navajal vsak »konservativec«, ista »prazna buržujska« rekla vlačijo po ustih zdaj tisti, ki bi pred nekaj leti zagovornike takih naziranj pahnili v ječo. Koliko žená pa je moralo za časa tega žalostnega proti družini naperjenega poskusa trpeti in koliko jih je na tragičen način bilo ob življenje! Ali se je izplačalo umoriti milijone ljudi, nravnost teptati v prah in zadušiti glas vesti, ko pa je moč naravnih zakonov potem oblastnike prisilila k spreobrnitvi, da so ta načela poslej pridigovali tistim, ki so jim jih nedavno označevali kot okostenele dogme?

IV. Umetnost in znanost.

Učenjaki in tehnični veščaki bi morali prav za prav imeti posebno častno mesto v družbi, v kateri je racionalizem, znanstvena razlaga vseh pojavov, osnovna dogma.

V SSSR so — to je neovrgljivo dejstvo — zgradili številne laboratorije in znanstvene ustanove, ki so jih vse opremili z najbolj sodobnimi napravami. Kljub temu pa se mnoge od njih ne morejo primerjati s povprečnimi ustanovami iste vrste po drugih deželah. (Primerjaj o tem vprašanju pričevanja zdravnika Pierrea Mauriaca, dekana medicinske fakultete v Bordeauxu* in priznavanja sovjetskega tiska samega o razmerah v nekih znanstvenih ustanovah, kjer primanjkuje najnujnejšega materiala.

* »Križarjenje po SSSR ali veselje povratka«, štev. 6 z dne 15. novembra 1955, poročevalna agencija SEPES.

Prisiljena pokorščina.

Toda znanstven napredek še ni vse. Vsak pameten človek bo moral priznati, da mora znanstvenik, če naj uspešno dela, imeti svobodo, da lahko napravi poskuse po svojem preudarku ali da se spočit loti dela v tišini svoje delovne sobe. Ne sme ga vezati poljubna pokorščina, ne sme mu biti vsiljena kaka politična dogma, ki bi mogla vplivati na njegove znanstvene izsledke. V SSSR pa je življenje sovjetskega učenjaka in razumnika bolj kakor kjer koli drugje takoj nevzdržno, če se ne bi do črke ravnal po osnovnih načelih sovjetskega sistema. Da v takih razmerah njih znanstveno delo trpi, ni čudno.

Dialektični materializem.

Na duhovnem polju vlada neka ortodoksija, ki jo imenujejo kratko »Diamat« (dialektični materializem) in ki predstavlja spojitev dveh nasprotujočih si pojmov: mehaničnega in teleološkega. To je ortodoksija, ki miselni nazor bolj tlači kakor ga je kdaj katera koli dogma. Leta 1930. so na primer povabili neke univerzitetne profesorje, naj javno pred svojimi študenti, pred zastopniki delavstva in pred svojimi tovariši priznajo svojo svetovnonazorno krivovernost (prim. o tem tudi važen članek, ki ga je spisal M. Rougier v »Revue de Paris« 14. januarja 1934). Rezultat te »preiskave« je bil ta, da so mnoge izmed njih odstavili in vtaknili v ječo. Na vseučiliščih so ustanovili društva marksističnih fizikov, biologov, psihologov itd. Kakor da bi mogla fizika biti bolj marksistična kakor na primer nacionalno socialistična... V strokovnih glasilih se pojavljajo članki, ki obravnavajo odnose med marksizmom in gorilnimi motorji ali ribolovom na trnek. Ta duhovna usmerjenost prodira celo proti zahodu. V Franciji izdajajo »marksistične zvezke«, v katerih z največjo resnostjo raziskujejo znanost v luči marksizma.

Prisiljena propaganda za sistem.

Znanstvenik se torej ne sme delati, ko da mirno prenaša sistem, ki ga tlači; zaradi njegovega molka bi ga označili za protirevolucionarja. Dolžnost mu je, da aktivno deluje za ohranitev režima in njegovega širjenja. Akademske ljudi so vlačili po tovarnah, kjer so morali izjavljati, da vsak razredno zaveden in organiziran proletarec več ve kakor najznamenitejši učenjak. In če znanstvenik ni član kakenga aktivnega političnega združenja, mu vzamejo še tiste neznatne ugodnosti, ki so sovjetskemu državljanu preostale.

Ob priliki zadnje slovesne obletnice brezbožnikov so akademijo znanosti v Moskvi prisilili, da je imenovani organizaciji poslala tole brzojavko:

»Akademija znanosti čestita najiskreneje borbem protiverske fronte. Zmaga socializma v SSSR je iz naše dežele napravila kulturno državo prvega reda, državo brezbožnih množic, medtem ko so neštevilne kapitalistične države postale žrtve fašističnega obskurantizma in se povrnilo v dobo inkvizicije itd.«

Uklenjena umetnost.

Naj navedemo kategorične zahteve, ki se jim mora v SSSR pokoriti vsakršno umetniško ustvarjanje, ki bi po svojem bistvu moralo biti svobodno in sad osebnega, nevsiljenega navdiha:

»Proletarska umetnost se odpove osebnosti.«

»Proletarski umetnik mora biti dialektični materialist.«

»Proletarska umetnost mora biti kolektivizirana, disciplinirana in organizirana.«

»Proletarsko umetnost mora ustvariti komunistična stranka s pametnim in trdnim vodstvom. Umetnost mora biti orožje proletarskega razreda.«

(Kongres internacionale proletarskih pisateljev in umetnikov, Harkov, 1930.)*

Mar je v takih razmerah kaj čuda, če so umetniške stvaritve na tako brezupni višini. Tu mislimo predvsem na slikarstvo in kiparstvo; ne govorimo pa o gledališki umetnosti, ki je čisto poseben izraz ruske duše in ki jo režim spretno uporablja za prikrivanje in propagando. (Prim. Jean Zayevo »Potovanje v Moskvo«.) Uklenjena umetnost je mrtva umetnost.

* Navajamo izjave levičarskega pisca Pierrea Herbarta, ki je z Andréjem Gideom potoval po SSSR, glede umetniške in pesniške svobode (str. 31, 32):

»Oglejmo si pesništvo. Ob priliki uprizoritve nekega dela Demjana Bednega, ki ga je insceniralo komorno gledališče, je 'Pravda' napadla Tajrova. Kaj pa očita temu delu, ki so ga zbrisali iz sovjetskega igralnega načrta? 1. da je zagovor kijevskih banditov; 2. da ponižuje legendarne ruske junake, ko vendar večina od njih v ljudskem pojmovanju predstavlja utelešene junaške poteze ruskega naroda; 3. da opisuje sprejem krščanstva v nezgodovinskem smislu, ko je v resnici pozitivna doba v zgodovini ruskega naroda, saj je zbližala slovanske narode in narode z višjo stopnjo omike. — Človek bi mislil, da so možna tudi druga naziranja. A to ni dovoljeno. 'Literaturnaja Gazeta', ki se je omejila na objavo odloka, s tem da je delo obsodila brez komentarja, je bila poklicana na odgovor ('Pravda', 16. novembra 1936). List 'Izvestja' je kritiziral Mayerholdovo zadržanje, ki je svojo lastno zmoto zamolčal, čeprav je opravičeval odlok. Ni torej dovolj, da soglašas s kritiko, temveč moraš mimo tega še samega sebe denuncirati.

Znanstvena svoboda ni mnogo večja. Profesor Čišeovski je spisal v francoski enciklopediji za klimatologijo članek o sončnem gibanju. V njem našteva pisec uporna gibanja v Rusiji in v drugih deželah ter jih spravlja v zvezo z dobo najbolj aktivnega sončnega vpliva.

Tedaj se je 'Pravda' z dne 3. junija 1936 nad takimi protisocialnimi teorijami razhujala in priporočala, naj »lažne znanstvenike« profesorja Čiševskega kova odstranijo z vseučiliških stolic.

V. Otrok in šola.

Osiroteli otroci.

K uničujočim posledicam boljševiškega režima moramo šteti tudi porast števila osirotelih otrok (besprizorni), kar sovjetski voditelji sami priznavajo. Starši teh nesrečnih otrok so bili po kazni odgnani ali iz političnih vzrokov ustreljeni ali kar kolektivizirani, t. j. premestili so jih v kak kolhoz daleč proč od njihovih družin. André Gide je leta 1937. potrdil resnico o takih brezprizornih.

Na podlagi marksističnega nauka niso do nedavna hoteli nič slišati o družini, tako da so otroci, ki so se rodili iz kake slučajne zveze, otroci ločencev in otroci staršev, ki niso imeli dovolj stanovanjskega prostora ali so se jim družinske dolžnosti zdele nadležne in nespametne, osiroteli. Gospa Krupskaja, Leninova žena, je morala sama priznati, da je ta šiba posledica sistema.

Victor Serge pripoveduje v svoji knjigi »Usoda revolucije«, 1937, str. 39:

»Videl sem, kako osiroteli otroci v Leningradu kakor v Moskvi živijo po odtočnih kanalih, po pokopaliških brlogih in kako potujejo na strehah železniških vagonov in pod njimi. Spomladi so se iz večjih mest peš po velikih cestah odpravljali proti toplejšim krajem; smrdljiva, topla slama jim je bila postelja. Niti Dickens niti Jack London nista ničesar napisala, kar bi bilo negotovemu tavanju takega potepuškega življenja podobno. Otroški domovi jih ne marajo sprejeti, niti hrane jim ne dajejo. Otroci sami rajši umrejo v svobodi. Večina od njih dozoreva seveda v zločince.«

Smrtna kazen za otroke.

Najtrdnější dokaz o socialni škodljivosti komunističnega sistema je končno podal dobro znani zakon

z dne 7. aprila 1935 (»Izvestja«, 8. aprila 1935.) A dobro bo, če si ta zakon, ki je za mladostne zločince uvedel smrtno kazen, ponovno priključimo v spomin. Sicer pa so že izvrševali smrtno kazen nad mladostniki, še preden je zakon prišel v veljavo. Dr. Solonjevič, ki je pobegnil iz sovjetskih prisilnih delavskih taborišč, pripoveduje:

»Kot zdravnik sem bil večkrat priča takih usmrtitev otrok, ki so jih skrivaj v gozdu postrelili. Po ustrelitvi so me prisilili, da sem podpisal list, s katerim potrjujem, da so otroci umrli za to ali ono umišljeno boleznijo, da je šlo za »exitus letalis«.

Sistem, ki s pokončevanjem svoje mladine napravi samomor, se je sam obsodil.

Šola in šolski sistem.

Sovjetski tisk se je močno šopiril zaradi številčnega porasta šol. V mnogih deželah je širil naziranje, da zasluži sovjetski šolski sistem prav posebno pozornost zaradi svojih novih oblik in zaradi važnosti, ki jo polaga na »pedologijo«. Trdil je, da je sovjetski šolski sistem uspešnejši od naših starih buržujskih vzgojnih sistemov.

Leta 1936. pa so vodilni sovjetski krogi izjavljali, da je šolski sistem skrajno slab in da so z njim zašli na napačno pot. 5. julija 1936 so objavili zakon, ki je bil namenjen komisariatu za ljudsko vzgojo. (»Izvestja«, 5. julija 1936.) Ta zakon je dotedanji vzgojni sistem odstranil v celoti in ga nadomestil z organizacijo pedagoških šol, ki so na las podobne pedagoškim šolam na zahodu. Če so izdali tak zakon, tedaj to pomeni, da so k takim ukrepom bili prisiljeni, ker so morali odpraviti obupno slab položaj vzgojnega sistema.

Nepismenost.

Sovjetski listi še zmeraj na vseh koncih in krajih tarnajo zaradi strahotnih rezultatov komunistične vzgoje, zaradi duševnega stanja med učiteljstvom in otroki. »Komsomolskaja Pravda« z dne 11. oktobra 1936 poroča:

»V tovarni Bogatir v Moskvi (ni nobenega razloga, zakaj bi moral biti tu položaj slabši ko kjer koli drugje) je 1600 delavk, ki ne znajo ne brati ne pisati ali vsaj prav slabo. Nekatere se sramujejo, da bi se še morale učiti pri 20 letih. Delajo ves dan, zapustijo delavnico za kratek čas pa se spet vračajo, da bi legle k počitku. Tako poteka celo njihovo življenje.«

Beg iz šol.

»Pravda« z dne 11. januarja 1937 se pritožuje, da je v pokrajini Gorki leta 1936/37. več ko 5000 otrok pobegnilo iz šole. Glede drugih krajev niti ne skušajo prikrivati dejanski položaj:

»Komsomolski odbor severnega okraja bo postavil 2500 izobraženih delavcev, da bodo v tem okraju odpravili nepismenost.« (»Pravda severa«, 2. novembra 1936.)

Razuzdanost po šolah.

V srednji šoli v Kroleveštu (»Pravda«, 18. marca 1935) starejši učenci »grdo ravnaajo« s svojimi součenkami med odmori; gredo celo tako daleč, da jim delajo silo.

Vladna komisija, ki je dobila nalog, naj te primere tamkaj preišče, ni našla — in to je značilno za duhovno usmeritev oblastnikov — nič, kar bi zbuvalo zgražanje v obnašanju učencev; menila je marveč, da je to komunistični način, kako je treba mladim

dekletom »dvoriti«. V opravičilo učencev je treba povedati, da jim učitelji dajejo zgled. (Prim. na pr. list »Za komunistični pouk« z dne 6. aprila, ki poroča, da so šolskega ravnatelja v okraju Vasiljevsk obtožili, ker je pokvaril mlade učenke in jih posilil; prim. nadalje preiskavo med učiteljstvom, o kateri je poročala »Pravda« 19. januarja 1937 in ki je odkrila čudne stvari med učitelji: neki učitelj angleščine ne zna niti besedice tega jezika, drugi se je posvetil študiju fokstrota in rumbe, namesto da bi se bavil s svojimi učiteljskimi nalogami itd.).

Pomanjkljivost učnih knjig.

Sovjetske učne knjige so tako glede števila kakor tudi glede vrednosti popolnoma nezadostne. Citrine navaja na primer tale izvleček iz neke angleške slovnice, ki je v SSSR v rabi:

»Strupene pline in strojnice so ustvarili buržuji za uporabo proti brezposelnim, ki vpijejo za kruhom.«

Prav tako se citira besedilo iz zemljepisne knjige, po kateri leži Belo morje tik ob Sredozemskem morju itd.

VI. Kmetški položaj.

L. 1913. je od vsega ruskega prebivalstva kmetško prebivalstvo imelo veliko večino (po podatkih Molotova, predsednika sveta ljudskih komisarjev na sovjetskem kongresu februarja 1935 ga je bilo 65%). Vsi ti kmetje so bili označeni kot »kmetje poedinci«.

Kolektivizacija.

Kolektivizacija je l. 1937. ta sloj prebivalstva malodane docela odpravila. Kmetje poedinci (zasebni lastniki, kmetje, najemniki itd.) so se morali umakniti kolektiviziranim poljedelcem, ki so bili vpreženi v

kakem kolhozu ali do preteklega leta v sovhozu. V početku l. 1937. je bilo že 91% kmetских posestev kolektiviziranih (18,5 milijonov posestev).

Če pa vemo, kako zelo je kmet zvezan s **svojo** zemljo in kako mu je individualno delo pri srcu, lahko slutimo, da se ni dal vpreči v skupni jarem brez boja in da se še danes brez odpora ne vda.

Proti kulakom, to je proti tako imenovanim bogatim kmetom, ki je njih edini zločin bil v tem, da so se oklepali svoje grude, so sprožili hudo tiskovno gonjo, ki še danes ščuva »javno«¹ sovjetsko mnenje proti kulakom. Zato mnogi kulaki rajši bežijo, ko da bi morali služiti vojsko. Drugi spet skušajo ubežati čez mejo zlasti v Romunijo ali na Daljni vzhod. Milijone kulakov so odgnali v sužnost.

Trdosrčnost in nečloveška krutost, s katero so kmeta priklenili k sistemu birokratiziranega in prisilnega dela, odseva jasno iz številke, ki jo je navedel isti Molotov: 5 milijonov kmetских družin (kulakov) so »kot razred iztrebili«².

Zmanjšanje donosa.

Preobrat celotnega poljedelskega reda zaradi kolektivizacije je imel za neposredno in nujno posledico katastrofalno zmanjšanje donosa kmečkega gospodarstva.

Kmet, ki je zdrknil na stopnjo navadnega državnega činitelja in mu je odvzeta vsaka iniciativa ter odgovornost, se obnaša prav tako kakor njegov tovariš v mestu: ker ve, da ne bo užival sadov svojega dela, se kolikor moč malo trudi, dela nebrizžno in nerad.

Število živine.

Tudi število živine, ki je še l. 1916. (torej v drugem letu svetovne vojne) štela 36 milijonov konj, 20 milijonov svinj, 60 milijonov krav in 120 milijonov ovač

pa koz, je v razmerju z narastlim prebivalstvom močno nazadovalo. L. 1937. obsega živinoreja le še 15.9 milijonov ovac pa koz in 47.5 milijonov krav (v tem številu sovjetske statistike je vključena vsa goveja živina, t. j. krave mlekarice, vprežna živina in biki, kar ne velja za statistiko iz l. 1913.). Samo število svinj je ostalo približno nespremenjeno (20 milijonov). (»Sovjetsko gospodarstvo in zunanja trgovina«, št. 3, marca 1938, str. 13.)

Žito.

Prav tako je zaradi nespametne in nečloveške asimilacije kmeta znatno trpela tudi proizvodnja žita. Navajamo primer:

L. 1913. je žitni donos ruskih poljedelskih obratov znašal 81.6 milijonov ton. L. 1938. so pa dosegli le 72 milijonov ton. Prebivalstvo je narastlo za več ko 30 milijonov, a žitni donos l. 1938. je za 9.6 milijonov ton manjši kakor pred svetovno vojno. K temu moramo pripomniti še tole: medtem ko v Sovjetski zvezi znaša povprečni žitni donos 8.59 stotov na ha, znaša v Češko-slovaški 17.59 in v Franciji 14.59 stotov.

Pomanjkanje žita je povzročilo številne lakote, od katerih je bila najhujša l. 1930., l. 1934. in 1935. so ji sledile še druge, krajevno omejene lakote, ki so zahtevale življenje milijonov ljudi.

Red v kolhozih.

Po novi organizaciji kolhozov l. 1935. nam je možno, da si ustvarimo sliko o delovanju te kolektivistične poljedelske ustanove. Država si kot edina lastnica določa svoj delež pri dohodkih kolhoza ne glede na izdatnost žetve. Potem ko si je to prisvojila, pa zahteva, da ji prodajo znaten del žetve. Toda ta nakup je čista prevara, zakaj majhno vsoto, ki jo za ta del žetve plačuje, zahteva država z obrestmi in z obrestmi

od obresti nazaj, s tem da delavcem po kolhozih nabije izredno visoke cene za predmete, ki jih potrebujejo in ki jih morejo kupiti samo v državnih trgovinah. Samo te imajo pravico do prodaje.

Potem ko se je država nasitila, so se celotni dohodki že močno skrčili. A vrhu tega uredbe še določajo, da je od preostale žetve treba shraniti za setev potrebno žito; v Sovjetski zvezi, kjer morajo zaradi vremenskih prilik in zaradi primitivnih načinov obdelovanja po raznih krajih imeti precejšne količine žita, zahteva shranitev setvenega žita velik odtegljaj od žetve. Poleg tega pa morajo od ostanka žetve še odtegniti živinsko krmo. Končno je treba še vračunati obdelovalne stroške: gnojenje, najemnina za stroje in traktorje, ki so zopet državni monopol; kajti samo država sme prodajati poljedelske stroje in pogonske snovi, in sicer po cenah, ki jih sama določa.

Kar slednjič od celotnih dohodkov še ostane — ena tretjina, če je zemlja rodovitna, pri slabši zemlji pa manj — je skupen delež delavcev v kolhozu. Dodati pa še moramo, da imajo upravniki kolhozov pravico do zagotovljenega dela tega deleža.*

Zdaj nam bo šele jasno, zakaj vsi, ki so Rusijo prepotovali in priliko imeli videti poljedelske obrate, ki niso samo za »inturiste«, soglašajo glede bede med kmeti. Vsi pravijo, da so kmetje vpreženi v jarem, militarizirani, izpostavljeni denarnim in drugim kaznim sistema, da dobijo neznatno plačilo za strašen trud, medtem ko prejmejo država in nekateri posebni upravičenci levji delež. Zato je razumljivo, če ni nobenega veselja za delo in če delovni uspehi zaradi tega trpijo. Morda je tu ali tam kaka izjema. Splošno pravilo pa je to, kar smo tu opisali.

* Delež, ki gre vsakemu kmetu tedensko, znaša od 3,12 do 8,22 rublov. (»Dohodki, dobiček in finance kolektivnih kmetij«, Moskva, 1937.)

Militarizacija in dnevni red v kolhozu.

Zdaj hočemo prepričevalno dokazati, kako se je življenje kolektivnega kmeta po podobnosti približalo življenju vojaka v vojašnici. Navajamo izvleček iz marčne številke (l. 1936.) »Ruskega prapora«, glasila združenja pobeglih ruskih kmetov v Pragi, ki pa je močno na levo usmerjeno in je še v stiku s Sovjetsko zvezo.

Omenjeno glasilo opisuje dnevni red delavca v kolhozu:

»Vstati morajo ob petih. Zajtrk v jedilni dvorani. Ob šestih zbor pred pisarno kolhoza: tridesetletni nagovor uradnika pred desko, na kateri so nabita imena delovnih skupin z odlikovanji, ki ustreza njihovi marljivosti prejšnjega dne: za urne delavce letalski znak, za pridne znak z lokomotivo in za lene znak s polžem. Hkrati je tudi popisana delovna naloga vsake posamezne delovne skupine. Po nagovoru dajo signal in delavske skupine se odpravijo na določena mesta. Delo se začne ob sedmih. A delavci morajo biti že nekoliko prej na delovnem mestu, kajti pred pričetkom dela ima še nadzornik nagovor. Na delovnem mestu je ta »šef« vsemogočen. Uradnike in specialiste nič ne ovira, da ne bi mogli spreminjati ukaze, ki so jim bili dani. Iz tega pa pogosto nastanejo pričkanja in zmešnjave, ki često trajajo do opoldanskega odmora. Kosilo dobijo v jedilnici. Po izpovedih delavcev v kolhozih zbujaajo jedi vse drugo prej ko dober tek, pri vsem tem pa so obroki še nezadostni. Tako glede kakovosti kakor glede količine je prehrana zelo pomanjkljiva.

Po kosilu je delavec prost do dveh. Med tem časom lahko obdeluje svoj vrt, ki mu ga je dala nova zakonodaja. A mnogi delavci se tega izogibljajo. Lenuhi in prebrisane glave si namreč pravijo,

da bi pridelki njihovih vrtov utegnili priganjače prav tako zapeljati v skušnjavao kakor jih žito zapeljuje.

Ob dveh si delavske skupine znova nadenejo jarem. Znak za konec dela bi morali dati po 10 urah, a pogosto zazveni šele po 12 urah. Pa še potem ni delavec prost. Še eno službo ima: po večerji je njegova dolžnost, da pride na ljudsko zborovanje, kjer delavcu vtepajo v glavo komunistične nauke, katerih vsebina je siromaku že zdavnaj znana. Mnogo rajši bi za časa legel k počitku. A ne more si pomagati; zadovoljen mora biti, če ga ne naženejo še na kako drugo nujno delo.«

Tako so se vsi obeti sovjetskih oblastnikov podeželskemu ljudstvu, ki prav za prav odločuje o zmagi boljševizma, izkazali kot goljufivi.

Namesto da bi kmetu dali lastno posestvo, so ga še celo oropali, ga potisnili na stopnjo dninarja in ga za vse življenje napravili za številko.

Odprava sovhozov.

Kmetje, ki so delali v sovhozih ali državnih obratih, niso bili nič na boljšem. Nasprotno: primerjali bi jih lahko s tovarniškimi delavci, ki so dodeljeni nekega podjetju in jim funkcionarji ukazujejo. Donos takih obratov pa je bil tako pičel, da so morali kmalu izginiti in se spremeniti v kolhoze.

Vse, kar pravijo o kmetski svobodi, so le čenče. Kmetje naših dežel pa, ki jim komunistična propaganda posveča posebno pozornost (prim. kmetom namenjeno francosko komunistično glasilo »La Terre«), naj se dobro zavedajo, da so le prazne obljube, če jih kdo mami, češ da se bodo v prihodnosti njihova posestva povečala.

Izvečki iz novejših poročil o življenjskih razmerah v SSSR.

Izvečki iz novejših poročil o življenjskih razmerah v SSSR.

I. Sir Walter Citrine.

II. Roland Dorgelès.

III. Andrew Smith

IV. Kléber Legay.

V. André Gide.

VI. Louis-Ferdinand Céline.

Zaključek.

Zaključek. Pri tem se mi je posrečilo, da si je lahko vse sam ogledal, ne da bi ga spremljali sovjetski agenti, ki jih sovjetski oblastniki obesijo na vrat vsakemu odličnejšemu obiskovalcu, da bi tangel vleteti samo najlepše, a da bi mi pomanjkljivosti ostale prikrite. Po povratku v Anglijo je Citrine spisal knjigo o rezultatih svojih opazovanj.*

A. Sovjetski delavec je slabše plačan ko pariški brezposelni (str. 86 fr. izd.):

Plače v orožarni Kaganovič v Moskvi so takole:
Urno delo: 1. stopnja: 105,87 rublov mesečno;
7. stopnja: 239,38 rublov; 8. stopnja: 194,72 rublov.

* Jskal sem rusko v Rusijo, Northledge and Son, London, 1936. Francoski prevod: «A la recherche de la vérité en Russie», založba Berger-Levrault, Paris marca 1937 (popoln tekst). Skrajšano izdajo je založil Pierre Tisné, junija 1937.

Izvilleki iz novejših poročil o življenjskih razmerah v SSSR.

Prinašamo izvlečke iz poročil nekih oseb iz najrazličnejših slojev, ki so pa vse bile naklonjene komunističnemu sistemu in v zadnjih letih prepotovali SSSR. Njihove ugotovitve dobesedno potrjujejo, kar nam je znano iz sovjetskega tiska in drugih obvestil.

I. Sir Walter Citrine.

Walter Citrine je angleški Jouhaux. Kot glavni tajnik Strokovnih zvez je od l. 1924. na čelu vseh socialističnih strokovnih združenj Velike Britanije. Poleg tega je od l. 1928. predsednik mednarodnega udruženja strokovnih zvez in delavskih strokovnih društev. SSSR je prvič obiskal l. 1925. Po izvedbi petletke se je vdrugič odpravil v SSSR, da bi pregledal napredek in gospodarski razvoj. Pri tem se mu je posrečilo, da si je lahko vse sam ogledal, ne da bi ga spremljali sovjetski agenti, ki jih sovjetski oblastniki obesijo na vrat vsakemu odličnejšemu obiskovalcu, da bi mogel videti samo najlepše, a da bi mu pomanjkljivosti ostale prikrite. Po povratku v Anglijo je Citrine spisal knjigo o rezultatih svojih opazovanj.*

A. Sovjetski delavec je slabše plačan ko pariški brezposelni (str. 86 fr. izd.):

»Plače v orožarni Kaganovič v Moskvi so takele:

Urno delo: 1. stopnja: 105,87 rublov mesečno;
7. stopnja: 259,38 rublov; 8. stopnja (najvišja) 317,62 rublov;

* »Iskal sem resnico v Rusiji«, Routledge and Son, London, 1936. Francoski prevod: »A la recherche de la vérité en Russie«, založba Berger-Levreault, Paris marca 1937 (popoln tekst). Skrajšano izdajo je založil Pierre Tisné, junija 1937.

akordno delo: 1. stopnja: 127,75 rublov mesečno; 7. stopnja 312,99 rublov;

akordno delo strokovnjakov: 1. stopnja: 151,38 rublov mesečno; 5. stopnja: 257,34 rublov; 8. stopnja: 454,12 rublov; težko in nezdravo akordno delo: 1. stopnja: 140 rublov mesečno; 5. stopnja: 238 rublov; 8. stopnja: 420 rublov.

Ravnatelj dobiva 2000 rublov. Glavni inženir prav tako 2000 rublov. Ker ima rubel približno vrednost 90 centimov, to je okoli 1 din, sledi, da znaša povprečna mesečna plača sovjetskega delavca okrog 200 dinarjev.

Francoski brezposelni, kakor piše Roland Dorge-lès, je v primeri s tem bolj plačan.

Kako neki more sovjetski delavec pod takimi pogoji živeti? Citrine nam to pove (str. 143):

»Živi še nekako, ker se mu v večini primerov plača zaradi zaslužka žene delavke podvoji ali skoraj potroji. Če je v družini kaj fantov ali deklet, tedaj delajo tudi ti, tako da družina prejme dve ali več plač...

Samci živijo večinoma pri svojih sorodnikih ali v kakem skupnem domu, kjer si lahko preskrbi poceni živila in plača majhno najemnino. Sicer je tako življenje skrajno utesnjeno in omejeno, a se še da kako prenašati.

B. Osirotili otroci (str. 255):

Walter Citrine pripominja, da je število otroških zavetišč in otroških vrtcev nezadostno, čeprav sovjetski tisk skoraj dnevno povzdiguje do neba delo, ki so ga opravili za blagor otroka.

»Če upoštevam samo mesta, tedaj vidim, da je l. 1932. bilo 250.000 otroških vrtcev. V istem času je število zaposlenih znašalo 22 milijonov. Število otrok, ki jih pošiljajo v otroška zavetišča, to je takih, ki so stari kvečjemu 3 leta, znaša približno 10 odstotkov vsega prebivalstva. Povpraševanja za sprejem so dejansko mnogo številnejša, ker sprejemajo nekatera zavetišča otroke do 5 let.

Če vzamemo kot osnovno število 10 odstotkov, bi moralo biti 2.200.000 zavetišč, da bi bili vsi otroci sprejeti. Ker je pa le 250.000 takih zavodov, more biti sprejet le vsak deseti otrok.

C. Vojaško zastražene tovarne (str. 193):

Walter Citrine je obiskal električno centralo ob Dnjepru:

»Ko smo dospeli do vhoda elektrarne, ki preskrbuje deželo s tokom, nas je ustavil oborožen stražar. Na izkaznici, ki mu jo je pokazal ravnatelj sam, je prebiral besedo za besedo in si skrbno zabeležil imena oseb v avtomobilu, preden nam je dovolil, da smo se smeli peljati naprej. Tu ni šlo zgolj za formalnost, marveč za strogo nadzorstvo.

Ko smo prišli kakih 200 m dalje, nas je ustavil drugi oboroženi stražar. Spet smo morali pokazati izkaznico in mlad vojak sovjetske vojske jo je skrbno pregledal, preden nam je odprl velika vrata.

Zdelo se mi je, da nismo več daleč od cilja in sem pričakoval, da bomo zdaj zdaj zagledali obrat. A motil sem se. Prišli smo do tretjih vrat, kjer so nas spet ustavili kakor poprej.

Slednjič so nas spustili v centralo, kjer so nas pričakovali številni funkcionarji. Ob vhodu v to poslopje sta stali dve straži s čelado in masajenim bajcmetom.«

Č. Sklep sira Waltera Citrinea:

Osebnostna svoboda v SSSR je bolj omejena kakor v vsaki kapitalistični deželi (str. 310).

»Imel sem neprijetni občutek, da delavci niso drugega kakor kolesa sovjetskega stroja. Niti malo nisem podvomil, da vlada tu 'sistem tlačenja'; spoznal sem, da delavci tu nimajo svobode govora kakor v Angliji. Po besedah je sicer delavec gospodar, v resnici pa mora natančno delati to, kar mu drugi ukazujejo. Ne sme se boriti ne proti državi ne proti strokovni zvezi, a tudi ne proti tovarniškemu odboru, kaj šele proti komunistični celici.

Od otroških let dalje ga nadzorujejo, in sicer tako strogo, kakor si kapitalizem ni nikdar upal. Nadzor se začne v otroškem zavetišču in traja vse življenje.

Propaganda je zajela vse. Delavec nima prilike, da bi slišal še drugo plat zvona, zmeraj čuje le eno. In to je najbolj grozno. Kapitalizem napenja vse sile, da bi delavca s tiskom ali kako drugače obvladal. Pri

tem pa ga ovirajo Strokovne zveze in Delavska stranka. Zato dejstev ne more tako hudo izkriviti kakor delajo sovjeti...

Bil je čas, ko sem bil docela prepričan, da je diktatura le prehodni pojav. Zdaj pa dvomim o tem, kajti nisem našel nikakih znakov za kako zrahljanje...

Dokler svobodo izražanja mnenja sistematsko potlačijo in dokler je politična policija vsak čas pripravljena, da jo zaduši, se vsakdo, ki v Rusiji preveč svobodno govori, izpostavlja hudi nevarnosti. Rad bi bil videl, da bi se sovjetske strokovne zveze v imenu delavcev tu pa tam dvignile zoper državo. A trenutno mislijo strokovne zveze preveč na svoje dolžnosti do komunistične stranke, premalo pa na delavce same.

II. Roland Dorgelès.

Pisec znamenite knjige »Leseni križi«, član akademije Goncourt, katere levičarske težnje so dovolj znane, je nedavno napravil študijsko potovanje skozi tri diktatorske države: Sovjetsko zvezo, Nemčijo in Italijo. Sad tega potovanja je knjiga »Živela svoboda« (Albin Michel, Ed., Paris 1937), iz katere bomo povzeli odstavke, ki zadevajo Sovjetsko zvezo.

A. Vtis o bedi v Moskvi (str. 13):

»Moskva...

Prvi vtis: beda. Temna in umazana beda, ki izenači vse ljudi med seboj. Ena barva prevladuje: siva.

Nebo, obleka, obutev, hiše — vse je iste barve. Vmes zagledaš bele točke: obuvalo iz ličja. Takoj vidiš, kako so čevlji redki.

Nikjer ne opaziš klobukov, povsod le čepice. Delavske čepice, čepice uradnikov. Niso si podobne. Če je čepica nova, tedaj so tudi čevlji novi. Da, da... ta enakost!

Nisem pričakoval nikake potratnosti, a to siromaštvo človeka presune. Raztrgani suknjiči, razcefrane hlače.

Res je, da tudi v Parizu ali v Londonu, v Rimu ali Berlinu vidiš upognjene hrbte in podobne umazane postave, a vendar samo v najnižjih slojih prebivalstva in v nočnih zatočiščih. Tu pa tvorijo glavni sestavni del prebivalstva.

Ne vidiš čedne obleke. Ne srečaš prijaznega nasmeška. Snažnost je izjema, negovanost bi pomenila izživanje. Brez naglice, ki jo venomer priganja, bi bila množica brezupna. Na srečo njena sila vedno znova privre na dan. Pločniki se vdirajo. Trolibusu so natlačeni. Zmedeno vrvenje kakor med mravljami, ko jim mravljišče razdeneš. Tovorni avtomobili z oboroženimi vojaki se vozijo mimo. Potem vozovi, ki so natrpani z razcapanimi, na balah perila nagnetenimi ženskami. Človek bi dejal, da so črede, ki bežijo pred sovražnikom.

Povsod kopljejo, asfaltirajo, zidajo. Velika zgradba, kjer se nagomili drhal. Beda se te loteva kakor gobavost. Ljudje jo prenašajo na zidove in kamni na ljudi. Zdi se, da so vsi ljudje oblikovani po enem in istem vzorcu. Okvir, ime in cape bi lahko spremenil, človek bi tega ne opazil. Ostané pa neskončna vrsta tipičnih ljudi, revežev.«

B. Razočaranja (str. 20):

»Niso mi povedali, da so znova uvedli caristični potni list in da se noben sovjetski delavec brez policijskega žiga ne sme odpravljati iz enega mesta v drugo. Niso mi povedali, da je Rusija spet militarizirana in da gledalci ploskajo, kadar na odru zagledajo vojaško uniformo. In zakaj so mi zagotavljali, da se je novi režim odlikovanjem odpovedal? Vidim na prsih več odlikovanj in častnih znakov kakor kjer koli drugod. Leninov red, red rdečega prapora, rdeča zvezda... in pri častnikih epolete. Želo prav sem ravnal, da sem semkaj prišel, da se seznanim z razmerami...«

C. Krutost (str. 26):

Roland Dorgelès je obiskal neko tovarno za konzerve. Tam je bil priča tegale prizora:

»Nenadoma se je pojavil ravnatelj; stopal je kakor hudo zaposlen mož. Za njim je šel proti izhodu mož z odsotnim pogledom in trepetajočimi ustnicami. Bil je delavec, ki ga je »tovariški sud« pravkar razglasil za »dezerterja« od dela, ker se je za dva dni odpravil drugam.

»Ali je to huda pregreha?« sem vprašal, ker me je prevzel obsojenčev potrti obraz.

„Da,“ mi je ravnatelj odvrnil glasno, da bi zakril svojo nervozo. „Nobena tovarna ga ne bo smela vzeti v službo.“

„A kaj bo potem iz njega?“

Namesto odgovora je skomizgnil z rameni. Ko bo dobil svoj žig, bo zbežal iz Moskve. Odšel bo v Ural, kjer primanjkuje delovnih moči. Sicer se bo pridružil armadi »nezakonitih«, ki jih GPU preganja, dokler v kakem kotu ne poginejo.

Spet en „likvidiranec“ več.«

Č. Plače in delavska beda (str. 30):

»Te številke nisem iznašel jaz.* Ne pišem kar tje-vdan. Na te plače sem naletel v 20 obratih in pri prav tolikih stavbah. Srečal sem cestne pometače, ki zaslužijo po 24 rublov, strokovne delavce s 100 do 200 rublov in nekaj delavcev specialistov s plačo do 300 rublov. 300 frankov in niti centima več. Samo ta razlika je, da plačajo znižano najemnino za stanovanjsko luknjo. Če pa želiš dokazov, Te napotim k listu »Plan«, glasilu državnega statističnega urada (v Leninovi deželi se vse neha v pisarnah). Tam boš bral, da je znašala povprečna uslužbenčeva plača l. 1936. 204 rublov, a v prejšnjem letu 190 rublov.

Ali se ne bi s tako bedno plačo pridružil psom?

Kila masla 20 rublov, kila mesa 10 do 12 rublov, liter mleka 1,5 rubla, jajce 55 kopek. Popravilo čevljev 65 rublov. Če meniš, da je treba rubel pomnožiti s tri, Ti ne bom ugovarjal. A potem velja isto tudi za izdatek in Tvoj tovariš, ki dobi mesečno 100 rublov, bo plačal za kozarec vina 6 frankov in za par škornjev 500 frankov. Namesto juhe bo imel zvečer suh kruh. Kila črnega kruha velja 1 rubel.

Mar ne verjameš, da bi moskovski delavec rad s Teboj zamenjal? Toda on ne manifestira po ulicah s klicem: „Republika nad vsel!“ Če bi namreč hotel to poskušati, bi ga strojnice rdeče armade kmalu spravile k pameti. Kakor se je godilo kmetom v Ukrajini, ko so se pritoževali, da umirajo za lakoto.

* Po Dorgelèsu in Gideu velja rubel kvečjemu 90 franc centimov, to je približno 1 din.

D. Neusmiljena strogost zakonov in strahotni sistem talcev:

»Zakonske odredbe so tako zelo stroge, da so celo odpravili člen 22 kazenskega zakonika, ki določa, da mladostniki izpod 18 let starosti ne smejo biti ustreljeni. Tudi otroke so že zaradi »zločinstva« obsodili na smrt, ker jim je bil v mnogih primerih oče ustreljen, mati je umrla od žalosti, otroci pa so se v proslulih tolpah potepali, dokler niso docela propadli.

... Kako naj bi človek verjel, da tudi belokožci uporabljajo strašni zakon talcev, ki je celo iz kitajske zakonodaje izginil! V tej proletarski državi, ki jo neki krogi postavljajo za vzor, kaznujejo starše vojaškega begunca z odvzemom svobode od 5 do 10 let in z zaplenbo vse imovine. Njih edini zločin je bil, da svojega otroka niso ovadili, da ga niso prodali. Mladoletne družinske člane — malega bratca, sestro v zibelki — odpravijo (po čl. 58 I. Č.) »za pet let v najbolj oddaljene sibirskie kraje.«

Še nedavno so uporabili ta sramotni zakon pri družinah dveh mornarjev iz Kronstadta, ki sta med bivanjem v nekem pristanišču zbežala. Starejše spravijo h kanalu (prisilno delo), mlajše pa v Sibirijo.«

III. Andrew Smith.

A. Smith, borben komunist slovaškega rodu, ki pa se je zaradi svojega agitatorskega dela moral izseliti v Združene države, je imel v ameriškem delavskem gibanju aktivno vlogo, potem ko si je pridobil državljanstvo te dežele. Po razkolu ameriške socialistične stranke se je z ekstremisti vred pridružil komunistični stranki, kjer je postal zelo vpliven član. L. 1932. je bil član osrednjega odbora v Clevelandu in zastopnik na nacionalnih kongresih. Tri leta poprej, torej l. 1929., je spremljal delavsko odposlanstvo v SSSR. V »delavskem raju« so ga tako imenitno sprejeli, da si je zmeraj želel, da bi se še kdaj tjakaj vrnil. Zato se je l. 1932. z neko skupino delavcev vred odločil, da bi v SSSR okusil življenje sovjetskih delavcev. Ostal je tam tri leta. Poročilo o najbolj grenkih razoračanjih

v svojem življenju je objavil v Ameriki pod naslovom »Bil sem delavec v SSSR (1932—1935)«.*

A. Smith se vrne v SSSR ne več kot komunistični odposlanec, marveč kot preprost delavec (str. 21):

»Tokrat nas ni pričakovalo nobeno zastopstvo v Beloostrovu. Nobene godbe, nobenega pozdravnega govora. Videli smo samo siromašne, izstradane kamete, ki so šli z mračnimi pogledi mimo nas. Približali smo se jim in zaklicali: »Živela Sovjetska zveza, živela rdeča armada!« A molče so šli naprej. Blizu postaje so se gnetle skupine raztrganih žensk in otrok. Slišali smo mrmranje: »Že spet tujci! Ti ne bodo umirali od gladu kakor mi!«

Brž smo si poiskali restavracijo. Ob vhodu nam je udaril v nos hud, gnil smrad. Mize so bile prazne, oguljene in posejane s smrdljivimi ribjimi ostanki. Natakariče so imele pladnje, ki so nekdanj nedvomno bili beli, zdaj pa mastni in umazani; vode gotovo že niso videli mesece in mesece. Že ob pogledu na prostor so se nekateri obotavljali, da bi kaj naročili. Končno pa so zahtevali jedilni list. Postrežnica je odvrnila, da ni drugega kakor »ribny sup« (ribja juha), ki velja 49 kopek.

Ko je bila juha pred nami, smo se začudeni spogledali. Smrad te grozne čorbe je bil nepopisen; videti je bilo, ko da so ribe kar cele skuhal, ne da bi jih poprej otrebili. Na vrhu so plavale oči in glave. Juha je bila ko pomije. Zelenjave ni bilo nikjer. Strežnica, ki je opazila, da smo tujci, nam je prinesla — da bi nam ustregla — kos kislega črnega kruha, ki je imel okus po ilovici.

Kdor je naročil juho, jo je okusil in pustil. Drugi pa niso hoteli nič naročiti...

Skoraj bi se bil pogreznil od sramu.

Žena se je obrnila k meni in vprašala: »Andrew, zakaj tudi Ti ne ješ? Zdaj si v delavskem raju, zdaj moraš jesti!«

Ko smo odhajali, smo videli, kako je gruča razcapanih mož in žena planila k mizam, kjer smo prej sedeli. Strastno so pogoltnili vse, kar so našli.

* Založba »Plon«, Paris, 1937.

B. Hotel v Sovjetski zvezi (str. 25):

»Drugega nismo videli ko kup raztrganih beračev, zlasti žensk in otrok. V bližini kolodvora so mnogi ležali za silo oblečeni po mrzlih in umazanih tleh...

Za 5 dolarjev so nas spravili v hotel tretjega razreda v bližini kolodvora; to je hotel po vzorcu severno-ameriških prenočišč, kjer plačaš za sobo za eno noč 25 centov. V posteljah je kar gomazelo mrčesa. Takrat, ko so nas z zastopstvom spravili v 'Hotel Europa', so posteljnino dnevno zamenjali. Tu pa je romala iz ene sobe v drugo. Po vožnji bi se bili radi kopali, a tak luksus je tukaj nepoznan. Morali smo se zadovoljiti s tem, da smo se v skupnem prostoru umivali z mrzlo vodo; mila in brisaljk nismo dobili!

Za zajtrk smo dobili čaj, posušeno ribo ali sir in črn kruh. Za kosilo so nam postregli z neko brezokusno juho iz pese ali zeljnato juho in rebrci, to je majhen kos pokvarjenega mesa na rezini kislega črnega kruha. Za poobedek smo dobili kompot iz pečenega sadja. Često sem moral jedilni pribor zavrniti, ker ni bil umit, in prositi za uslugo, da mi prinesejo čistega.«

C. Beda je tolikšna, da sili delavce h kraji, če hočejo živeti (str. 38):

V »Elektrozavodu« je imel Smith nalogo, da spravi stroje v red. Bil je predelavec (brigadir):

»Kadar je bilo treba stroje sestaviti, je zmeraj kak del manjkal. Često so ga našli šele mnogo kesneje pri kakem prekupčevalcu; temu so ga prodali delavci, ki so ga ukradli, da bi imeli za kruh. Ker država takega prekupčevanja ni mogla zatreti, je morala zatisniti oči in manjkajoče dele spet odkupiti od prekupčevalcev.

V mojem prvem službenem letu je GPU (politična policija) zaprla 10 mladih delavcev od 19 do 22 let starih in jih obtožila, da so ukradli sestavne dele stroja. Mene so izvolili za člana porotnega sveta. Med obravnavo je imel mlad konsomolec — bil je električar v obratu — sijajen obramben govor, v katerem je skušal dokazati, da so gospodarske razmere v Sovjetski zvezi takšne, da so mladi delavci prisiljeni h kraji, če hočejo živeti. Kljub pogumni obrambi je bilo teh 10 obtožen-
cev obsojenih na 10 let prisilnega dela.

Mesec kesneje je mladi električar iz obrata izginil. Nikdo ni mogel več zvedeti, kaj se je z njim zgodilo.

Č. Strašne stanovanjske razmere (str. 39):

»V skupnem stanovanju je okrog 500 ozkih postelj s slamnjačami in listjem. Blazin in odej nimajo. Pokrivati se morajo s plašči in drugo obleko. Mnogi stanovalci niso imeli niti postelj in so spali na tleh ali v lesenih zabojih. Včasih je v posteljah podnevi počivala ena posada, ponoči pa druga. Ni nobenih vmesnih sten, ki bi omogočale nekako zasebno življenje. Nobenih predalov in omar. Ljudje niso imeli nič drugega kakor to, kar so imeli na sebi.

Na dober meter širokem glavnem hodniku je stala vrsta petrolejskih grelcev, na katerih so si moški in ženske kuhali vodo; to so potem brez mleka ali sladkorja popili ob kosu črnega kruha. Med to malico, ki jim je bila kosilo, so posedali po posteljah, pri čemer so se s kolena dotikali drug drugega. Miz ni bilo...

Ob pogledu na kakega tujca so otroci planili vanj z običajno prošnjo: »Daj nam kopeko za kruh!«

Nisem mogel dolgo ostati v tej baraki. Smrad po petroleju in gnusna umazanost človeških teles sta mi vzela dih. Za umivanje so imeli le eno črpalko zunaj zgradbe in stranišča so bila v podrti bajtici, ki ni bila ne zakurjena in kjer ni bilo sedežev.

Prevzela me je groza, ko sem vsepovsod videl mrčes in stenice...

...Povedali so mi, da živi 11.000 delavcev »Elektrozavoda« v podobnih barakah!

D. Konec utvar (str. 53):

Smith je videl toliko bede, bil je priča tolikih krivic in tako strašne stiske, da si je nadel dolžnost, svariiti ameriške delavce in jih odvracati od misli, da bi tudi prišli v Rusijo. Johnu Zatku v Newarku, ki je bil kot njegov naslednik generalni tajnik slovaškega delavskega združenja v Združenih državah, je pisal naslednje pismo:

»Dragi tovariš Zatko!

Obžalujem, da Ti moram sporočiti, da v Sovjetski zvezi nisem našel tistih življenjskih in delavskih razmer, kakršne so mi natvezovali leta 1929., ko sem prišel semkaj z delavskim odposlanstvom. Okrog sebe me vi-

dim drugega ko birokracijo in prisilno delo. Ljudje umirajo od glada sredi cest. Vlada se zanje niti malo ne zmeni in jih pusti umreti v snegu in mrazu.

Za Amerikanca ni misliti, da bi užival jedi, ki mu jih nudijo po restavracijah. Saj so pokvarjene in zbu-jajo gnus.

Ne veruj bajkam, ki Ti jih bodo pravili, da bi Te prepričali, češ da v Sovjetski zvezi ni nobenih razred-nih razlik. Tisti, ki najbolj trpijo, dobijo najmanj, do-čim so na dobrih mestih ljudje brez žuljavih rok in režim jim je naklonjen. Popolnoma trdno sem prepri-čan, da bo socializem prej v Združenih državah zmagal kakor pa v Sovjetski zvezi. Komunizem in socializem sta tu docela propadla. Obračam se nate, da bi storil vse, kar je v Tvojih močeh, da tovariši ne bi prišli v to deželo; zakaj tu ne bi nihče zdržal. Ne daj se več varati od propagande, ki jo delajo, kajti o kaki pošte-nosti v komunistični stranki ali med birokrati, ki so tu gospodarji, ne more biti govora.

Prosim Te, ne govori z nikomer o tem pismu. Ne pokaži ga nobenemu človeku, ki ne bi pripadal stranki. Bodi previden v besedah, ker bi drugače lahko moje življenje v Moskvi spravil v nevarnost. A ponoviti ho-čem: Tvoja dolžnost je, ker si glavni tajnik slovaškega delavskega združenja, da posvariš vsakega delavca in ga odvrčaš od tega, da bi prišel sem.

S tovariškim pozdravom

Andrew Smith.«

To pismo je osrednji izvršilni odbor komсомola prestregel. Komunistična stranka si ni znala drugače pomagati, da bi Smitha pomirila, ko da mu je dala neko vodilno mesto. Toda Smith je dovolj videl in trpel. Kmalu nato je zbežal.

IV. Kléber Legay.

Kléber Legay, generalni tajnik rudarjev severne Francije, vnet socialističen rudar, se je prav tako vrnil iz SSSR ves prevzet z gnusom. Po njegovih odkritjih ga je komunistični tisk hudo napadal. Njegovo poro-čilo nosi naslov »Francoski rudar pri Rusih«.*

* Založba Pierre Tisné, Paris, 1937.

Njegov zaključek:

»Naj bo poročilo o tem potovanju po Rusiji vsem delavcem naše dežele v svarilo, naj jih nagiba k temu, da bodo svojo strokovno združenje obvarovali pred nakanami politične stranke, ki goji samo to željo, da bi uvedli iste življenjske in delavske razmere v Franciji, kakršne vsiljujejo delavcem v Rusiji.

Naj bi vsi, ki se zdaj borijo v francoskem strokovnem gibanju in ki so videli, kaj se v Rusiji dogaja, imeli pogum, da bi se dvignili in razglasili resnico o življenju ruskega delavca. Njih pričevanje bo našim francoskim tovarišem prihranilo bridki trud, da bi se seznanjali z groznimi delavskimi in življenjskimi razmerami, ki bi jih morali doživeti, če bi boljše vizem v Franciji zmagali.«

V. André Gide.

Znana je nestanovitna naklonjenost, s katero se je sloviti pisec André Gide nagibal h komunizmu. Njegova odkritja v knjigi »Nazaj iz SSSR«,¹ ki jih je dopolnil z drugo »Popravki k potovanju v SSSR«² so zbudila preveč pozornosti, da bi jih morali tu še ponavljati. Dejstvo, da se je od sovjetov razvajeni pisec, ki so ga sprejeli v najbolj ugodnih razmerah in njegovo potovanje skrbno uredili vnaprej, prav tako razočaran vrnil (kajti iz obeh knjig odseva otipljiva pritrnost), je značilno.

Naj nam bo dovoljeno, da navedemo samo en citat iz prve knjige, ki povzame vse Gideove vtise (str. 76):

»Danes zahtevajo pokorščino in vdanost. Vse, ki se kažejo nezadovoljne, štejejo za »trockiste«, tako da se mora človek vprašati, če bi Lenin sam mogel prepoznati svoje lastno delo, če bi se danes povrnil na zemljo.

Stalin ima vedno prav pomeni: Stalin ima v vsem prav.

¹ Založba Gallimard, Paris, 1936.

² Založba Gallimard, Paris, 1937.

Obljubili so nam proletarsko diktaturo. Toda daleč smo od nje. Da, imamo diktaturo, prav gotovo, a diktaturo enega moža, ne pa diktaturo združenega proletariata, diktaturo sovjetov.

Gre za to, da se človek ne da zapeljati, marveč je treba jasno spoznati: to nikakor ni tisto, kar smo hoteli.

Če bi šli še korak naprej, bi morali naravnost reči: vprav to je prišlo, kar nikakor nismo hoteli.«

VI. Louis-Ferdinand Céline.

Tudi Louis-Ferdinand Céline, nosilec nagrade Goncourt leta 1934., pisec knjig »Mort à crédit« in »Voyage au bout de la nuit« itd., ni nikdar prikrival svoje nagnjenje do proletarske revolucije (to dokazuje njegov stil). A tudi on se je globoko zagrenjen vrnil iz dežele sovjetov. Njegovi duševni občutki se zrcalijo v hudih »proletarskih« izrazih v knjigi »Mea Culpa«, kjer je tudi podal Semmelweissovo življenje in delo.*

A. Popolna nesvoboda (str. 22):

»Skrbno ga zapirajo, tega novega izvoljenca prenovljene družbe... Niti v nekdanji prosluli ječi Petropavlovsk niso upornikov tako dobro zastražili. Vsaj mislili so lahko, kar se jim je ljubilo. Zdaj pa je tega za vselej konec! To je gotovo, o tem ni vredno izgubljati besedi! Saj varujejo proletariat kakor nikogar drugega ne, ta je že res — a tako, da je ljubljenec sistema za tisočimi žičnih ovir! Da bo ločen od mečistih tam zunaj in celo od smradu razpadlega sveta! Najmočnejša, najbolj nezaupljiva, najkrutejša in najbolj sadistična policija na tem planetu zabava proletariat. O, ne pustijo ga samega! Straža je brezhibna! Nihče ne bo več spravil proletariata na noge!... Proletariat se bo kvečjemu naveličal vsega!... To se že dobro vidi! Umrl bo od hrepenenja po svobodi! Od hrepenenja, da bi se mogel preobraziti v »eksturista« in malo uživati spremembo! Nikdar se ne bi več vrnil! To bi bilo treba kdaj predlagati oblastnikom Sovjetske zveze. A ni bojazni, da bi ti pristali na to! Smo lahko popolnoma mirni! Oni tega ne bodo poskušali! Noben človek ne bi ostal več tam!«

* Založba Denoël in Steele, Paris, 1937.

B. Podjarmljenje delavcev in izkoriščevalci sistema (str. 26):

»A, dobili smo drugega šefa! Ni dolgo trajalo! Novi zvodniki so že spet na vrhu! Le dobro si jih oglejte, te nove apostole... z debelimi trebui... pa kakšne gobce imajo... Velik upor! Velika vojna! Majhen plen! Skopuhi proti zavistnežem! Za to je torej šlo? In za kulisami so spravili vse na isti imenovalec... Neotopazi, Neo-Kreml, Neo-Garden, novi Lenin, novi Kristus! Najprej so mislili, da gre zares, zdaj pa razumejo (kdor pa ne razume, je ustreljen). Saj niso krivi, podjarmljeni so. Če ne bi bili ti, bi pa bili drugi... Skušnja jim je bila v prid... Zdaj so složni kakor še nikdar... Dobro poznajo vse lastnosti in pregrehe proletariata... Proletariat naj gara, naj koraka v vrsti, naj trpi, naj zabavlja... naj se pritožuje! To je pač njegova narava... Saj ne more nič za to! Proletarec? Marš v prisilni jopič! Beri moje dnevnike, moje čenče, samo moje in nič drugega ne! Zobe si polomi ob sili mojih govorov! Predvsem pa ne pojdi predaleč, ti govedo, drugače ti odrežem glavo! Ječo zaslužiš, nič drugega! Če biko spustimo, vemo, kaj lahko pričakujemo! Pa to še ni vse! Ves svet bomo postavili na glavo samo da ne bo videza, da smo za kaj odgovorni. Vse izhode bomo zadelali! Kmalu bomo 'totalitarni' z židi, brez židov...

Vse to ni važno. Glavno je, da moriš!

Spakedrano lice komunizma! V položaju, v katerem smo, ni vse to nič važno!«

Citirati bi morali še Yvona, starega komunističnega delavca, ki se je tudi z gnusom vrnil iz obljubljenе sovjetske dežele. Vrh tega še Herberta, ki je spremljal Gidea na potovanju v SSSR, in Ciligo, bivšega voditelja jugoslovanske komunistične stranke itd. itd.

Zaključek.

Komunizem je v Rusiji na oblasti že več ko 22 let. Kakšna je njegova bilanca?

Prehrana:

Lakota leta 1922., prvi rezultat komunizma.

Lakota leta 1933., rezultat kolektivizacije kmetijstva, ki naj bi bila nova oblika po komunističnem nauku.

Stalno pomanjkanje (stanje živine se skrči za tretjino zaradi kolektivizacije. Žetev leta 1936. je slabša ko leta 1913. Pomanjkanje manufakturnega blaga).

Plače:

Povprečno so dvakrat do trikrat nižje od podpore, ki jo prejema nezaposlen francoski delavec.

Trgovina:

Zunanja trgovina manjša ko švicarska (prebivalstvo Švice znaša le eno šestdesetino prebivalstva Sovjetske zveze).

Notranja trgovina docela podržavljena (svobodni trgovci in obrtniki so izginili; prodajna in razdelitvena organizacija slabša ko v nekomunističnih deželah).

Industrija:

Ustanovitev številnih tovarn pretežno za vojaške namene.

Nezadostna in slaba proizvodnja najvažnejših izdelkov.

Znaten porast proizvodnje vojaškega materiala.

Splošen uspeh slabši ko v nekomunističnih deželah.

Vera, prosveta, nravnost:

Preganjanje vernih.

Odprava vsake svobode mišljenja, izražanja, združevanja, tiska itd.

Uničenje družine (ločitev, osiroteli otroci, kriminaliteta med otroki).

Glavne poteze režima:

Diktatura na podlagi nasilja.

Umor milijonov razumnikov, obrtnikov, delavcev in za delo nenadomestljivih kmetov.

Ob 21. obletnici so se voditelji med seboj pričkali glede komunistične ideologije in se drug drugega morili.

Izkušnja nas uči:

Komunizem je napačna, nečloveška in protisocialna teorija.

Zato ga je mogoče uvesti in vzdrževati samo z nasiljem.

Nespametno troši človeške moči, duhovno in gmotno bogastvo ljudstva.

Ne odpravlja zlorabe in izrodov kapitalizma, marveč jih pospešuje.

Zasebna lastnina je absolutno potrebna, ker se je mogel komunizem le toliko vzdržati, kolikor je privolil v koncesije, ki so njegovemu nauku nasprotno (zasebna iniciativa in korist posameznika).

K a z a l o.

I. Del:

Organizacija in delovanje komunistične internacionale

	Stran
Uvod prevajalcev	5
Uvod k angleški izdaji	6
Komunistična internacionala	11
I. Postanek komunizma in komunistične internacionale	11
II. Komunistična stranka, Sovjetska vlada, Komuni- stična internacionala	15
III. Komunistična organizacija	15
A. Pomožne internacionale	19
I. Mlada komunistična internacionala ali Komsomol	20
II. Ženska rdeča internacionala	21
III. Pomožna atletska internacionala ali Sport- interna	22
IV. Internacionala za inozemske kulturne od- nose ali VOKS	22
V. Vzgojna delavska internacionala	23
VI. Proletarsko-svobodomiselna internacionala ali internacionala brezbožnikov	24
VII. Mednarodna delavska pomoč ali MOPR ali Rdeča pomoč	25
VIII. Proletarsko-esperantska internacionala	27
IX. Internacionala rdečih delavskih sindikatov ali Profinterna	27
X. Svetovni odbor proti vojni in fašizmu	29
XI. Kmetiska internacionala ali Krestinterna	30
XII. Pomožna zadružna internacionala	31
XIII. Liga proti kolonialnemu zatiranju in im- perializmu ali Protiimperialistična liga	32
B. Sestanki organov Kominterne	32
C. Kako deluje Kominterna?	33

	Stran
Pravi cilji komunistične stranke	39
I. Uvod	39
II. Predrevolucionarno stanje in revolucionarna faza	41
a) Predrevolucionarno stanje	41
b) Revolucionarna faza	42
III. Organizacija komunistične stranke za revolucio-	
narne cilje	43
A. Taktika jeder	43
B. Ustanavljanje celic	44
1. Nujni pogoji za obstoj celic	44
2. Bistveni nameni celic	45
C. Druge komunistične organizacije, ki se bavijo	
z ustanavljanjem jeder	45
1. Pokrajinski in krajevni odbori komunistične	
stranke	45
2. Cestne celice, brezposelni in tisk	46
Č. Razvoj jeder	47
1. V celicah	47
a) Vedenje članov komunistične stranke	47
b) Zveze med nižjimi celičnimi pododdelki in	
stranko	48
c) Tajna pravila za tvorniške celice	48
č) Delitev dela v celici	49
d) Glavni načini delovanja članov tvorniških	
celic	50
2. V cestnih celicah	50
3. Med brezposelnimi komunisti	51
4. S komunističnim tiskom	51
D. Metoda stavk	52
a) Stavke v splošnem	52
b) Stavke z zasedbo delavnic	54
IV. Oborožena vstaja in strahovlada	55
a) Načrt oborožene vstaje	65
b) Kakšne naj bodo revolucionarne operacije med	
vstajo	66
c) Zaključek	67

Komunistično stranko nadzoruje tuja sila	71
I. Komunistična stranka mora biti včlanjena v komunistični internacionali	72
II. Člani komunistične stranke se morajo brezpogojno pokoravati strankinim odlokom	72
III. Nadzor izvršilnega odbora komunistične internacionalne	73
IV. Vsaka komunistična stranka se mora brezpogojno pokoravati izvršilnemu odboru	73
V. Vmešavanje izvršilnega odbora v posle nacionalnih komunističnih strank	74
VI. Izenačena pravila komunističnih strank	75
Novi obrazi komunistične stranke	81
A. Nove taktike	81
B. Različni obrazi, ki jih danes nosi komunistična stranka	82
a) Patriotični, militaristični obraz	82
1. Krinka	82
2. Resnica	83
b) Pacifistični, antimilitaristični obraz	84
1. Komunistična stranka podpira in ščuva k državljanski vojni	85
2. Komunistična stranka podpira mednarodno vojno, ki jo skuša spremeniti v državljansko vojno	85
c) Sovjetsko vojno vmešavanje	93
č) Demokratični obraz	95
1. Krinka	95
2. Resnica	95
d) Nacionalistični obraz, ki ga je treba kazati orientalskim, kolonialnim in na pol kolonialnim deželam	97
1. Krinka	97
2. Resnica	97
e) Verska krinka	99
C. Zaključek	101

II. Del:

Komunizem v Rusiji, njegova politična moč in njegovi gospodarski ter socialni uspehi

	Stran
Značaj sovjetske sile in politični razvoj pod njeno oblastjo	111
I. Zgodovina	111
a) Vojskujoči se komunizem	111
b) N. E. P.	112
c) Petletke in kolektivno kmečko gospodarstvo	112
II. Nova sovjetska ustava	114
a) Državni ustroj	114
b) Politični ustroj	116
c) Sodstvo	118
č) Socialni ustroj	118
d) Zasebna lastnina	119
III. Svoboda	121
a) Svoboda vere	121
b) Svoboda tiska	122
c) Svoboda organizacij	124
IV. Zaključek: žrtve sistema	126
Dodatek	154
Gospodarski uspeh sovjetskega poskusa	141
I. Zunanja trgovina SSSR	141
II. Zunanja trgovina v razmerju s prebivalstvom	143
III. Industrijska proizvodnja	143
IV. Poljedelska proizvodnja	144
V. Živinoreja	144
VI. Delovni uspeh sovjetskega delavca	145
VII. Zaključek	145
Kako se je sovjetski poskus socialno izkazal	149
I. Stanovanjsko vprašanje	149
Stanovanjska ploskev	149
Stanovanjske razmere	151

	Stran
a) pri delavcih	151
b) pri kmetih	151
II. Prehrana, plače, delavski položaj	152
A. Splošni delavski položaj	152
1. Uvodne pripombe	152
2. Obljube in stvarnost	153
a) nacionalizacija osebne lastnine	155
b) zjamčeno prisilno delo za vse	154
c) prosto izvrševanje dela je zjamčeno	156
č) izenačenje plač	157
d) svoboda strokovnih zvez	161
B. Delavske plače in cene v SSSR	163
C. Delavsko oblačilo	165
Č. Delovni pogoji	166
D. Socialno zavarovanje	169
E. Zaključki	170
III. Žena	171
Prostitucija	171
Razuzdanost	172
Sprememba odnosov do žene	173
IV. Umetnost in znanost	173
Prisiljena pokorščina	174
Dialektični materializem	174
Prisiljena propaganda za režim	175
Uklenjena umetnost	175
V. Otrok in šola	177
Osiroтели otroci	177
Smrtna kazen za otroke	177
Šola in šolski sistem	178
Nepismenost	179
Beg iz šol	179
Nenravnost v šoli	179
Pomanjkljivost učnih knjig	180
VI. Kmetški položaj	180
Kolektivizacija	180

	Stran
Siromašni uspehi	181
Živinoreja	181
Žito	182
Red v kolhozih	182
Militarizacija	184
En dan v kolhozu	184
Odprava sovhozov	185
Izvillečki iz novejših poročil o življenjskih razmerah v SSSR	189
I. Sir Walter Citrine	189
II. Roland Dorgelès	192
III. Andrew Smith	195
IV. Kléber Legay	199
V. André Gide	200
VI. Louis-Ferdinand Céline	201
Zaključek	205

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIZNICA

COBISS

00000491153

